

Nr 90

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om personundersökning i brottmål, m. m.; given Stockholms slott den 6 mars 1964.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om personundersökning i brottmål,
- 2) lag om vissa begränsningar i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet,
- 3) lag angående upphävande av lagen den 5 juni 1909 (nr 45) om konsularjurisdiktion,
- 4) lag om ändring i sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321),
- 5) lag angående ändrad lydelse av 17 och 19 §§ lagen den 20 december 1946 (nr 804) om införande av nya rättegångsbalken,
- 6) lag om ändring i sjömanslagen den 30 juni 1952 (nr 530),
- 7) lag angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.,
- 8) lag angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 197) om allmänt kriminalregister, samt
- 9) lag angående ändrad lydelse av 4 och 12 §§ lagen den 31 maj 1963 (nr 251) om behörighet att utöva tandläkaryrket.

GUSTAF ADOLF

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ytterligare följdlagstiftning till brottsbalken.

Den föreslagna lagen om personundersökning i brottmål medför en viss utvidgning av det område inom vilket personundersökning skall vara obligatorisk. I lagförslaget upptages vidare bestämmelser som syftar till att sådan undersökning skall komma till stånd i ett så tidigt skede av förfarandet

som möjligt. Som förutsättning för att undersökning skall få företagas skall dock gälla att den misstänkte erkänt gärningen eller eljest sannolika skäl föreligger att han begått den. I förslaget upptages också stadgande om tystnadsplikt för den som utfört eller biträtt vid utförande av personundersökning.

De föreslagna ändringarna i sinnessjuklagen avser — förutom att begreppsmässigt och terminologiskt anpassa lagen till den i brottsbalken införda ordningen — att möjliggöra ett effektivare utnyttjande av resurserna inom det rättspsykiatriska undersökningsväsendet. Därför föreslås bl. a. att häktad som skall undergå sinnesundersökning må förvaras annorstädes än å sinnessjukavdelning inom fångvården.

Med anledning av åtaganden enligt överenskommelser med främmande makt föreslås i en särskild lag vissa bestämmelser om inskränkning i svensk domstols straffrättsliga kompetens.

Övriga i propositionen framlagda lagförslag är av väsentligen lagteknisk natur.

1) Förslag

till

Lag

om personundersökning i brottmål

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

I brottmål skall, om det provas erforderligt, personundersökning äga rum för vinnande av utredning rörande den misstänktes personliga förhållanden samt angående de åtgärder som må anses lämpliga för att främja hans anpassning i samhället.

2 §.

Ej må någon dömas till fängelse i sex månader eller däröver, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsfängelse eller internering eller överlämnas till särskild vård utan att personundersökning ägt rum. Personundersökning är likväl ej erforderlig, om utredning som avses därmed ändock är tillgänglig för rätten.

3 §.

Om personundersökning förordnar rätten, så snart det finnes lämpligen kunna ske. Sådant förordnande må dock ej meddelas, med mindre den misstänkte erkänt gärningen eller eljest sannolika skäl föreligga att han begått den.

Erkänner vid förundersökning den misstänkte brott för vilket är stadgat fängelse i två år eller däröver, skall åklagaren, om ej särskilda skäl äro däremot, utan dröjsmål göra anmälan därom hos rätten för beslut angående personundersökning.

4 §.

Rätten må uppdraga åt skyddskonsulent att föranstalta om personundersökning. I annat fall skall rätten utse lämplig person till personundersökare.

5 §.

Skyddskonsulent, skyddsassistent och personundersökare äga, om ej särskilda skäl äro däremot, vid personundersökning taga del av anteckningar och andra handlingar från förundersökningen samt närvara vid förhör som hålles med den misstänkte.

6 §.

Barnavårdsnämnd och nykterhetsnämnd skola på begäran av skyddskonsulent, skyddsassistent, personundersökare, åklagare eller domstol meddela upplysningar beträffande misstänkt, med vilken nämnden har att taga befattning, samt föreslå de åtgärder, som nämnden finner erforderliga för att främja hans anpassning i samhället.

7 §.

Rätten må, när skäl äro därtill, förordna läkare att avgiva läkarintyg angående misstänkt. Sådant intyg skall avfattas enligt anvisningar som meddelas av Konungen.

Om sinnesundersökning ej verkställets, skall läkarintyg som sägs i första stycket inhämtas från psykiater, innan någon dömes till internering eller överlämnas till öppen psykiatrisk vård eller någon som ej fyllt aderton år dömes till ungdomsfängelse.

Misstänkt som ej är häktad är pliktig att för läkarundersökning inställa sig å tid och ort som läkaren bestämmer. Uteblir den misstänkte, må polismyndighet lämna handräckning för hans inställande.

8 §.

Den som utfört eller biträtt vid utförande av personundersökning må ej obehörigen yppa vad han därvid erfarit rörande enskilds personliga förhållanden. Bryter någon häremot, dömes, om ej gärningen är att anse såsom ämbetsbrott, till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

9 §.

I ärende angående nåd äger chefen för justitiedepartementet eller den han bemyndigar därtill förordna, att personundersökning skall äga rum eller läkarintyg anskaffas enligt vad i denna lag sägs. Sådant förordnande må ock meddelas av högsta domstolen.

10 §.

Konungen meddelar bestämmelser om ersättning åt den som utfört eller biträtt vid utförande av personundersökning samt åt läkare som avgivit intyg enligt 7 §. Sådant ersättning skall gäldas av statsverket.

11 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

Genom lagen upphäves lagen den 18 juni 1954 (nr 444) om personundersökning i brottmål.

2) Förslag

till

Lag

om vissa begränsningar i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet

Härigenom förordnas som följer.

Har någon efter kallelse inrest i riket för att inställa sig vid domstol såsom tilltalad, vittne eller sakkunnig i brottmål skola i fråga om svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet gälla de begränsningar som med avseende å honom föreskrivas i följande överenskommelser, nämligen

1) konventionen mellan Sverige och Belgien den 26 april 1870 angående ömsesidigt utlämnande av förbrytare,

2) avtalet mellan Sverige och Frankrike den 7 mars 1956 rörande ömsesidig rättshjälp i brottmål samt

3) europeiska konventionen den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

3) Förslag

till

Lag

angående upphävande av lagen den 5 juni 1909 (nr 45)

om konsularjurisdiktion

Härigenom förordnas, att lagen den 5 juni 1909 om konsularjurisdiktion skall upphöra att gälla vid utgången av december 1964, då jämväl lagen den 10 juli 1947 (nr 636) om fortsatt tillämpning av äldre rättegångsbalken i mål och ärenden som skola upptagas av konsularrätt eller konsulardomare, så ock vad i övrigt finnes stadgat angående konsularjurisdiktion upphör att gälla.

4) Förslag

till

Lag

om ändring i sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321)

Härigenom förordnas, dels att 6, 18, 33, 41, 41 a, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 51, 53, 54 och 59 §§ sinnessjuklagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges, dels ock att 46 och 46 a §§ sagda lag skola upphöra att gälla.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Vidtages icke — — — — — föranstalta därom.

Bestämmelserna i första stycket skola icke äga tillämpning i avseende å sinnessjuk, som är intagen i *arbetshem, som avses i 41 § lagen om socialhjälp, eller i skola tillhörande barna- och ungdomsvården*, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare,

Bestämmelserna i första stycket skola icke äga tillämpning i avseende å sinnessjuk, som är intagen i *ungdomsvårdsskola*, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare, anstalt, som står under *kriminalvårdsstyrelsens* inseende, militärhäkte eller härads-

¹ Senaste lydelse, se beträffande 6 och 33 §§ SFS 1956: 226, beträffande 18 §, 47 § 3 mom. och 48 § SFS 1937: 470, beträffande 41 §, 47 § 1, 4 och 5 mom., 49 § och 51 § SFS 1945: 467 samt beträffande 41 a, 42, 43, 44, 46 och 46 a §§ SFS 1954: 446.

(Gällande lydelse)

tvångsarbetsanstalt, anstalt, som står under *fångvårdsstyrelsens* inseeende, militärhäkte eller härads- eller stadsfängelse. Beträffande sådan sinnessjuk åligge skyldighet att föranstalta om vård allenast den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrifterna har att sörja därför.

(Föreslagen lydelse)

eller stadsfängelse. Beträffande sådan sinnessjuk åligge skyldighet att föranstalta om vård allenast den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrifterna har att sörja därför.

18 §.

Kan sinnessjuk — — — — — utom sjukhuset.

Utskrivning enligt första stycket må ej äga rum av den,

som på grund av sin sinnesbeskaffenhet av domstol förklarats icke kunna fällas till ansvar för begånget brott, eller

som, enligt vad känt är, under inflytande av sinnessjukdom begått mot annans personliga säkerhet riktat brott, vilket icke blivit beivrat, eller

som enligt domstols förordnande intagits i allmän uppfostringsanstalt men överförts till sinnessjukhus och slutligt utskrivits från anstalten, eller

som intagits å sinnessjukhus i samband med frigivning från straffarbete eller fängelse eller utskrivning från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt.

Har sinnessjuk, — — — — — annorledes förordnat.

Utskrivning enligt första stycket må ej äga rum av den,

som enligt 31 kap. 3 § brottsbalken av domstol överlämnats till vård enligt sinnessjuklagen, eller

som, enligt vad känt är, under inflytande av sinnessjukdom begått mot annans personliga säkerhet riktat brott, vilket icke blivit beivrat, eller

som för undergående av påföljd för brott varit intagen i fångvårdsanstalt och i samband med att anstaltsvården upphört intagits å sinnessjukhus.

33 §.

Föreligga sådana omständigheter, som i 28 § 1 mom. angivas, beträffande någon, vilken är intagen i *arbetshem, som avses i 41 § lagen om socialhjälp, eller i skola tillhörande barna- och ungdomsvården*, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller *tvångsarbetsanstalt*, må den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrifterna har att sörja för vård åt honom, föranstalta om hans intagande för observation å sinnessjukhus, som i 28 § 1 mom. sägs.

Beträffande ansökan — — — — — hans sinnessstillstånd.

I fråga — — — — — å sökanden.

Har observationen — — — — — vederbörande anstalt.

Föreligga sådana omständigheter, som i 28 § 1 mom. angivas, beträffande någon, vilken är intagen i *ungdomsvårdsskola eller allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare*, må den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrifterna har att sörja för vård åt honom, föranstalta om hans intagande för observation å sinnessjukhus, som i 28 § 1 mom. sägs.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

41 §.

Föreligger anledning till antagande att den, som är misstänkt för brott, begått brottet under inflytande av sådan själslig abnormitet eller tillfälligt rubbad själsverksamhet som avses i 5 kap. 5 § strafflagen, skall domstolen förordna om sinnesundersökning enligt vad nedan sägs, där ej av särskilda skäl sådan undersökning finnes obehövlig. Sinnesundersökning skall ock ske, där domstolen finner särskild utredning om den misstänktes sinnesbeskaffenhet vara av betydelse för bestämmande av påföljd för brottet eller eljest för målets avgörande.

Finnes brottet — — — — — därtill äro.

41 a §.

Uppkommer fråga — — — — — hans sinnesbeskaffenhet.

Beslut om sinnesundersökning må ej meddelas, med mindre den misstänkte erkänt gärningen eller övertygande bevisning förebragts att han begått densamma.

Om sinnesundersökning beslutar domstolen, så snart det finnes lämpligen kunna ske. Sådant beslut må dock ej meddelas, med mindre den misstänkte erkänt gärningen eller övertygande bevisning förebragts att han begått den. I beslutet bör angivas vad undersökningen företrädesvis bör avse.

Har beslut — — — — — därtill äro.

Där rätten finner det lämpligt, må rätten förordna, att målet, såvitt angår utredning om den misstänktes sinnesbeskaffenhet, skall handläggas inom stängda dörrar.

Sedan beslut om sinnesundersökning meddelats, skall domstolen skyndsamt översända samtliga handlingar i målet till den sinnessjukavdelning vid fångvården eller det sinnessjukhus, till vilket undersökningen hör.

42 §.

1. Sinnesundersökning av den, som förvaras i häkte, skall verkställas å sinnessjukavdelning vid fångvården av där anställd läkare. För undersökningen skall den häktade

Sinnesundersökning av den, som förvaras i häkte, skall verkställas av läkare anställd vid den sinnessjukavdelning vid fångvården, som enligt kriminalvårdsstyrelsens bestäm-

(Gällande lydelse)

överföras till den sinnessjukavdelning, som enligt fångvårdsstyrelsens bestämmande skall mottaga för sinnessjukdom misstänkta från det häkte, där han förvaras. Domstol, som förordnat om undersökningen, skall skyndsamt översända samtliga handlingar i målet till nämnda avdelning.

Undersökningsläkaren må hos polismyndighet begära utredning angående omständigheter av betydelse för undersökningen, så ock hos domstolen göra framställning om att förhör i målet hålles med personer, som kunna antagas äga kännedom om sådana omständigheter. Därvid bör angivas vad utredningen eller förhöret skall avse. Skall förhör äga rum, ankomme på domstolen att föranstalta om att förhöret varder hållet samt att underrätta undersökningsläkaren om förhöret. Angående ersättning åt den, som inkallats till förhöret för att höras, gälle vad angående ersättning av allmänna medel till vittnen finnes stadgat; dock skall ersättningen alltid stanna å statsverket.

2. Sinnesundersökning skall verkställas med största möjliga skyndsamhet och till sin omfattning anpassas efter undersökningsfallets beskaffenhet.

Utlåtande över undersökningen skall avgivas sist inom sex veckor från det handlingarna inkommo till sinnessjukavdelningen, i den mån ej medicinalstyrelsen i särskilt fall på framställning av undersökningsläkaren medgiver anstånd. Vid utlålandet skola fogas de av domstolen till sinnessjukavdelningen överlämnade handlingarna.

3. I utlålandet skall undersökningsläkaren angiva den undersöktes sinnestillstånd vid gärningens begående, så ock huruvida han är i behov av vård å sinnessjukhus. Finnes den undersökte eljest böra på grund

(Föreslagen lydelse)

mande skall mottaga för sinnessjukdom misstänkta från det häkte, där den som skall undersökas förvaras. Sinnesundersökning av den, som befinner sig på fri fot, skall verkställas av läkare, som för dylikt ändamål är anställd vid det sinnessjukhus, till vilket undersökningen hör enligt bestämmelser, som meddelas av medicinalstyrelsen. Utan hinder av vad nu sagts må medicinalstyrelsen för visst fall besluta att sinnesundersökning skall verkställas enligt annan fördelning ävensom, när särskilda skäl äro därtill, förordna utomstående läkare att verkställa sinnesundersökning; är den som skall undersökas häktad, må dock sådant beslut eller förordnande meddelas endast efter samråd med kriminalvårdsstyrelsen.

Häktad, som skall undersökas, skall överföras till sinnessjukavdelning, som i första stycket sägs. Skall undersökningen verkställas av läkare, som icke är anställd vid sådan avdelning, må dock den häktade under tid som erfordras för undersökningen förvaras i viss fångvårdsanstalt eller i häkte.

Den, som befinner sig på fri fot och skall undersökas, är pliktig att för undersökningen inställa sig å tid och ort, som av undersökningsläkaren bestämmas. Såvitt möjligt skall tillses, att för den, som skall undersökas, ej uppkommer hinder i hans förvärvsverksamhet eller annan allvarlig olägenhet. Finnes det erforderligt för undersökningens verkställande, äge domstolen på framställning av undersökningsläkaren förordna, att den, som skall undersökas, skall inlagas å visst sinnessjukhus. Ej må domstolen utan medgivande av den, som skall undersökas, meddela dylikt förordnande, med mindre för brottet är stadgat fängelse, avsättning eller suspension

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

av sin sinnesbeskaffenhet bliva föremål för särskild åtgärd, bör sådant anmärkas. I utlåtandet skola ock angivas de skäl och omständigheter, på vilka däri givet omdöme grundas. *Förklaras någon, som ej är sinnessjuk eller sinnesslö, vid gärningens begående hava lidit av annan själslig abnormitet av så djupgående natur, att den måste anses jämställd med sinnessjukdom, skall utlåtandet tillika innehålla skälen till att sådan jämställdhet anses föreligga.*

4. De närmare anvisningar som må finnas påkallade beträffande tillämpningen av vad i 2 och 3 mom. är stadgat meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av medicinalstyrelsen.

43 §.

Sinnesundersökning av den, som befinner sig på fri fot, skall verkställas av läkare, som för dylikt ändamål är anställd vid *statligt sinnessjukhus*. Grunder för sådana undersökningars fördelning mellan vederbörande sjukhus fastställas av medicinalstyrelsen. Domstol, som förordnat om sinnesundersökning varom nu är fråga, skall skyndsamt överlämna samtliga handlingar i målet till det sinnessjukhus, till vilket undersökningen hör.

Den, som skall undersökas, är pliktig att för undersökningen inställa sig å tid och ort, som av undersökningsläkaren bestämmas. Så vitt möjligt skall tillses, att för den, som skall undersökas, ej uppkommer hinder i hans förvärvsverksamhet eller annan allvarlig olägenhet.

Finnes det erforderligt för undersökningens verkställande, äge domstolen på framställning av undersökningsläkaren förordna, att den, som skall undersökas, skall intagas å det sinnessjukhus, där läkaren är anställd. Ej må domstolen utan medgivande av den, som skall undersö-

Sinnesundersökning skall verkställas med största möjliga skyndsamhet och till sin omfattning anpassas efter syftet med undersökningen och undersökningsfallets beskaffenhet. *Skriftligt utlåtande* över undersökningen skall avgivas sist inom sex veckor från det handlingarna inkommo till sinnessjukavdelningen eller sjukhuset, i den mån ej medicinalstyrelsen i särskilt fall på framställning av undersökningsläkaren medgiver anstånd. Vid utlåtandet skola fogas de av domstolen till sinnessjukavdelningen eller sjukhuset överlämnade handlingarna.

Utlåtande över sinnesundersökning skall, om ej annat följer av domstolens beslut, innehålla uttalande om den undersöktes behov av vård å sinnessjukhus samt om hans sinnesbeskaffenhet vid gärningens begående. Finnes den undersökte eljest böra på grund av sin sinnesbeskaffenhet bliva föremål för särskild åtgärd, skall detta anmärkas. I utlåtandet skola ock angivas de skäl och omständigheter, på vilka däri givet omdöme grundas.

(Gällande lydelse)

kas, meddela dylikt förordnande, med mindre å brottet *kan följa straffarbete*, fängelse, avsättning eller mistning av ämbete på viss tid.

I fall, som avses i denna paragraf, skola föreskrifterna i 42 § 1 mom. andra stycket och 2—4 mom. i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande av att den i 2 mom. andra stycket stadgade tiden för utlåtandes avgivande skall räknas från det handlingarna inkommo till sjukhuset.

(Föreslagen lydelse)

Undersökningsläkaren må hos polismyndighet begära utredning angående omständigheter av betydelse för undersökningen, så ock hos domstolen göra framställning om att förhör i målet hålles med personer, som kunna antagas äga kännedom om sådana omständigheter. Därvid bör angivas vad utredningen eller förhöret skall avse. Skall förhör äga rum, ankomme på domstolen att föranstalta om att förhöret varder hållet samt att underrätta undersökningsläkaren om förhöret. Angående ersättning åt den, som inkallats till förhöret för att höras, gälle vad angående ersättning av allmänna medel till vittnen finnes stadgat; dock skall ersättningen alltid stanna å statsverket.

De närmare anvisningar som må finnas påkallade beträffande tillämpningen av vad *ovan i denna paragraf* är stadgat meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av medicinalstyrelsen. *Bestämmelser om ersättning åt den som verkställer sinnesundersökning meddelas av Konungen.*

44 §.

Prövar domstol — — — — — i målet.

Vad i 42 § 3 mom. stadgas om utlåtande av undersökningsläkare skall äga motsvarande tillämpning beträffande medicinalstyrelsens utlåtande.

Medicinalstyrelsen äge — — — — — följande iakttagas:

1) Det åligger — — — — — i målet.

2) Undersökning av — — — — — dit överförs.

3) Jämväl medicinalstyrelsen äger begära utredning eller göra framställning om förhör, som i 42 § 1 mom. andra stycket sägs, och för undersökningen påkalla intagning å sinnessjukhus av den, som vistas å fri fot. Var der förhör utsatt, åligge domstolen att underrätta medicinalstyrelsen därom.

4) Vederbörande läkare — — — — — med avgivandet.

Vad i 43 § andra stycket stadgas om utlåtande av undersökningsläkare skall äga motsvarande tillämpning beträffande medicinalstyrelsens utlåtande.

3) Jämväl medicinalstyrelsen äger begära utredning eller göra framställning om förhör, som i 43 § tredje stycket sägs, och för undersökningen påkalla intagning å sinnessjukhus av den, som vistas å fri fot. Var der förhör utsatt, åligge domstolen att underrätta medicinalstyrelsen därom.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

46 §.

Ej må någon, där anledning föreligger till antagande att han är sinnessjuk, dömas till tvångsarbete utan att undersökning av hans sinnesbeskaffenhet ägt rum.

Å sådan undersökning skola bestämmelserna i 42 och 43 §§ i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande av att vad där stadgas om domstolen i stället skall gälla om myndighet, som påkallat undersökningen; dock att, om läkare hos myndigheten gjort framställning om förhör, det skall ankomma på myndigheten att förordna om sådant förhör vid lämplig underrätt och på rätten att lämna myndigheten meddelande om förhöret och vidtaga de åtgärder, som i 42 § 1 mom. andra stycket omförmålas. Prövar myndigheten erforderligt, att jämväl medicinalstyrelsens utlåtande inhämtas, skola stadgandena i 44 § därvid lända till efterrättelse med enahanda avvikelser, som nyss angående läkarundersökningen sagts.

46 a §.

Finner fängvårdsstyrelsen anledning förekomma därtill att någon, som undergår straff, underkastas förvaring, skall styrelsen, innan interneringsnämndens yttrande i frågan inhämtas, föranstalta om undersökning av hans sinnesbeskaffenhet och beträffande frågan huruvida han efter frigivningen kan antagas bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, där ej av särskilda skäl sådan undersökning finnes obehövlig.

Beträffande undersökningen skola bestämmelserna i 42 § i tillämpliga delar lända till efterrättelse, med iakttagande av att vad där stadgas om domstolen i stället skall gälla om styrelsen; dock att, om läkare hos styrelsen gjort framställning om förhör, det skall ankomma på styrelsen

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

att föranstalta om sådant förhör vid lämplig underrätt och på rätten att lämna styrelsen meddelande om förhöret och vidtaga de åtgärder, som i 42 § 1 mom. andra stycket omförmälas. Prövar styrelsen erforderligt, att jämväl medicinalstyrelsens utlåtande inhämtas, skola stadgandena i 44 § i vad de avse häktad äga motsvarande tillämpning med enahanda avvikelser, som nyss angående läkarundersökningen sagts.

47 §.

1. Misstänkt, som — — — — — nedan föreskrives.

Förklaras den intagne i infordrat utlåtande icke vara i behov av vård å sinnessjukhus, må han ej vidare på grund av stadgande, som nyss sagts, kvarhållas å sinnessjukhuset eller sinnessjukavdelningen; är han häktad, varde till häktet återförd. Samma lag vare, där förundersökning nedlägges eller avslutas utan att åtal mot den intagne väckes eller domstol angående honom meddelar slutligt utslag, vari han icke förklaras på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri.

Förmenar intagen — — — — — frågan därom.

2. Har domstol meddelat utslag, vari häktad, som icke jämlikt 1 mom. kvarhållas å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, förklarats på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri, och är den häktade enligt infordrat utlåtande i behov av vård å sinnessjukhus eller i fall, då utlåtande infordrats, från såväl läkare som medicinalstyrelsen och styrelsens utlåtande lagts till grund för straffröförelskrandet, enligt sistnämnda utlåtande i behov av sådan vård, skall han därefter förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården; och vare om honom lag som i 1 mom. sägs.

3. Har någon, som enligt vad ovan sagts förvaras å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvår-

Förklaras den intagne i infordrat utlåtande icke vara i behov av vård å sinnessjukhus, må han ej vidare på grund av stadgande, som nyss sagts, kvarhållas å sinnessjukhuset eller sinnessjukavdelningen; är han häktad, varde till häktet återförd. Samma lag vare, där förundersökning nedlägges eller avslutas utan att åtal mot den intagne väckes eller domstol angående honom meddelar dom vari icke förordnas att han skall överlämnas till vård enligt denna lag.

2. Har domstol förordnat att häktad, som icke jämlikt 1 mom. kvarhållas å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, skall överlämnas till vård enligt denna lag, skall han därefter förvaras å sinnessjukavdelning som nyss sagts; och vare om honom lag som i 1 mom. sägs.

3. Har genom laga kraftägande dom förordnats att någon, som förvaras å sinnessjukhus eller å sinnes-

(Gällande lydelse)

den, genom laga kraftåtgående *utslag förklarats på grund av sin sinnessbeshaffenhet från ansvar fri*, skall han, om han är intagen å sinnessjukhus, anses vara för vård där intagen samt, *om han förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, för vård där förbliva*, intill dess plats å något statens sinnessjukhus kan beredas honom. I senare fallet ankomme det på vederbörande fångvårdsmyndighet att hos medicinalstyrelsen göra framställning om den straffriförklarades intagande å sådant sinnessjukhus. Vid framställningen skola, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogas å fångvårdsanstalten förvarade handlingar, som angå den straffriförklarade och äro av betydelse för bedömande av hans sinness-tillstånd. Medicinalstyrelsen tillkommer därefter att meddela erforderliga föreskrifter om den straffriförklarades intagande å visst sinnessjukhus.

Utan hinder av bestämmelserna i första stycket gälle om fånge, som under verkställighet av straff begått brott men på grund av sin sinnessbeshaffenhet förklarats från ansvar fri, vad i 48 § finnes föreskrivet.

Föreligger beträffande någon, som icke är häktad, sådant fall, som avses i 2 mom., *åligge det vederbörande länsstyrelse att, om domstolens utslag vinner laga kraft, genast förordna om den straffriförklarades intagande å sinnessjukhus för vård.* När sådant förordnande meddelats, skall intagning utan dröjsmål ske å det statens sinnessjukhus, som medicinalstyrelsen, efter anmälan av länsstyrelsen, bestämmer.

4. Vad ovan i 1—3 mom. sägs angående för brott misstänkt, skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande den, rörande vilken utlåtande infordrats jämlikt 46 §, med iakttagande av att vad i nämnda mom. stadgas om domstol i stäl-

(Föreslagen lydelse)

sjukavdelning vid fångvården eller i annan fångvårdsanstalt, skall överlämnas till vård enligt denna lag, skall han, om han är intagen å sinnessjukhus, anses vara för vård där intagen samt i annat fall vårdas å sinnessjukavdelning vid fångvården, intill dess plats å sinnessjukhus kan beredas honom. I senare fallet ankomme det på vederbörande fångvårdsmyndighet att skyndsamt till medicinalstyrelsen, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, översända å anstalten förvarade handlingar, som angå honom och äro av betydelse för bedömande av hans sinness-tillstånd. Medicinalstyrelsen tillkommer därefter att föranstalta om hans intagande å visst sinnessjukhus.

Föreligger beträffande någon, som icke är häktad, sådant fall, som avses i 2 mom., *skall medicinalstyrelsen, när domen vinner laga kraft, föranstalta om att han utan dröjsmål intages å sinnessjukhus för vård.*

(Gällande lydelse)

let skall gälla myndighet, vilken äger ålägga tvångsarbete, och att vad i samma mom. sägs om den, som förklaras på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri, skall avse den, som på grund av sin sinnesbeskaffenhet förklaras icke kunna dömas till tvångsarbete. Med avvikelse från vad i nämnda mom. stadgas skall dock vård av den, som kvarhålls å sinnessjukavdelning vid fångvården eller som icke är häktad men enligt vederbörligt utlåtande är i behov av vård å sinnessjukhus, beredas å det sinnessjukhus, till vars område han hör, samt ansökan om hans intagande å sådant sjukhus göras hos sjukvårdsläkaren vid sjukhuset.

Ej må någon, angående vilken utlåtande infordrats jämlikt 46 a §, på grund av nämnda lagrum kvarhållas å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården längre än till dess utlåtandet avgivits.

5. Vad i 36 § finnes stadgat beträffande den, som för observation intagits å sinnessjukhus, skall lända till efterrättelse jämväl i avseende å den, som på grund av bestämmelse i detta kapitel för undersökning intagits å sådant sjukhus; dock skall i fråga om handling, för vars vidarebefordran sjukvårdsläkarens tillstånd enligt nämnda paragraf erfordras, gälla, att den ej må fortskaffas till eller från den, som är misstänkt för brott, om den innehåller något, som kan hindra brottets upptäckt eller sakens utredning.

(Föreslagen lydelse)

4. Vad i 36 § finnes stadgat beträffande den, som för observation intagits å sinnessjukhus, skall lända till efterrättelse jämväl i avseende å den, som på grund av bestämmelse i detta kapitel för undersökning intagits å sådant sjukhus; dock skall i fråga om handling, för vars vidarebefordran sjukvårdsläkarens tillstånd enligt nämnda paragraf erfordras, gälla, att den ej må fortskaffas till eller från den, som är misstänkt för brott, om den innehåller något, som kan hindra brottets upptäckt eller sakens utredning.

48 §.

1. Fånge, som befinnes lida av sinnessjukdom eller beträffande vilken anledning finnes till antagande, att han lider av sådan sjukdom, skall så snart ske kan för vård eller observation intagas å sinnessjukavdelning vid fångvården.

Föreligger beträffande någon som för undergående av påföljd för brott eller förvandlingsstraff för böter är intagen i fångvårdsanstalt anledning till antagande, att han är i behov av vård å sinnessjukhus, skall vederbörande fångvårdsmyndighet

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

draga försorg om hans intagande för
vård eller observation å sinnessjuk-
avdelning vid fångvården.

Föreligger beträffande — — — — — nyss nämnts.

Befinnes någon som är intagen i säkerhetsanstalt lida av sinnessjukdom, eller finnes anledning att hos sådan intagen förmoda dylik sjukdom, må vederbörande anstaltsmyndighet draga försorg om hans intagande för vård eller observation å sinnessjukavdelning vid fångvården.

2. Kan sinnessjuk fånge antagas vara vid strafftidens slut i behov av vård å sinnessjukhus, åligge det vederbörande fångvårdsmyndighet att i god tid förut i den ordning, som i 2 kap. sägs, göra ansökan om att den sjuke då varder intagen å sinnessjukhus. I sådant fall må vårdattest utfärdas av läkare som är anställd vid fångvården, ändå att han samtidigt är läkare å det sinnessjukhus, där intagning begärts; och varde i stället för levnadsberättelse vid ansökningen, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogade å vederbörande fångvårdsanstalt förvarade handlingar, som röra den sjuke och äro av betydelse för bedömande av hans sinnestillstånd.

Kan antagas att den, som för undergående av påföljd för brott eller förvandlingsstraff för böter är intagen i fångvårdsanstalt, när anstaltsvården upphör kommer att vara i behov av vård å sinnessjukhus, åligge det vederbörande fångvårdsmyndighet att i god tid förut i den ordning, som i 2 kap. sägs, göra ansökan om att han då varder intagen å sinnessjukhus. I sådant fall må vårdattest utfärdas av läkare som är anställd vid fångvården, ändå att han samtidigt är läkare å det sinnessjukhus, där intagning begärts; och varde i stället för levnadsberättelse vid ansökningen, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogade å vederbörande fångvårdsanstalt förvarade handlingar rörande den, som ansökningen avser, vilka äro av betydelse för bedömande av hans sinnestillstånd.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning å sinnessjuk, som skall utskrivas från säkerhetsanstalt och kan antagas efter utskrivningen vara i behov av vård å sinnessjukhus.

49 §.

Är den, — — — — — sjukvårdsläkarens försorg.

Vad i första stycket stadgats om för brott misstänkt skall äga motsvarande tillämpning å den, som är föremål för förfarande, avseende ådömande av tvångsarbete.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

51 §.

Motsätter sig sinnessjuk, för vilken plats beretts å sinnessjukhus, att låta sig där intaga, är vederbörande polis- eller militärmyndighet pliktig att på begäran av den, som gjort ansökningen om intagning, lämna den handräckning, som finnes vara av nöden.

Undandrager sig någon, som är misstänkt för brott *eller föremål för förfarande, avseende ådömande av tvångsarbete*, samt vistas å fri fot, att iakttaga vad enligt 43, 44 eller 46 § åligger honom eller behöver läkare för verkställande av undersökning, varom där förmäles, skydd för sin personliga säkerhet, skall ock på begäran av vederbörande läkare erforderlig handräckning lämnas. Samma lag vare, där sådant fall prövas föreligga, att undersökning må äga rum enligt 16 §, och den, om vilkens undersökning är fråga, vägrar att underkasta sig densamma eller läkare för verkställande av undersökningen behöver skydd för sin personliga säkerhet.

Motsätter sig sinnessjuk, för vilken plats beretts å sinnessjukhus, att låta sig där intaga, är vederbörande polis- eller militärmyndighet pliktig att på begäran av *medicinalstyrelsen* eller den, som gjort ansökningen om intagning, lämna den handräckning, som finnes vara av nöden.

Undandrager sig någon, som är misstänkt för brott samt vistas å fri fot, att iakttaga vad enligt 42 eller 44 § åligger honom eller behöves läkare för verkställande av undersökning, varom där förmäles, skydd för sin personliga säkerhet, skall ock på begäran av vederbörande läkare erforderlig handräckning lämnas. Samma lag vare, där sådant fall prövas föreligga, att undersökning må äga rum enligt 16 §, och den, om vilkens undersökning är fråga, vägrar att underkasta sig densamma eller läkare för verkställande av undersökningen behöver skydd för sin personliga säkerhet.

53 §.

Den, som utan sjukvårdsläkarens medgivande till någon, som är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, överlämnar eller försöker överlämna vapen eller annat föremål, varmed den intagne lätteligen kan tillfoga sig själv eller annan skada, *straffes*, där ej *gärningen* enligt *allmänna strafflagen* är med *högre straff belagd*, med böter från och med femtio till och med *ettusen kronor* eller med *fängelse*.

Den, som utan sjukvårdsläkarens medgivande till någon, som är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, överlämnar eller försöker överlämna vapen eller annat föremål, varmed den intagne lätteligen kan tillfoga sig själv eller annan skada, *dömes*, där ej enligt *brottsbalken* för *gärningen* är *stadgat strängare straff*, till *dagsböter* eller *fängelse i högst ett år*.

54 §.

Den, som förhjälpes eller söker förhjälpas någon, som är intagen å sinnessjukhus eller jämlikt 47 § för vård förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, att avvika från sin-

Den, som förhjälpes eller söker förhjälpas någon, som är intagen å sinnessjukhus eller jämlikt 47 § för vård förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, att avvika från sin-

(Gällande lydelse)

nessjukhuset eller sinnessjukavdelningen, straffes med böter från och med femtio till och med ettusen kronor eller med fängelse. Var den intagne farlig för annans personliga säkerhet och hade gärningsmannen vetskap därom, må till straffarbete i högst ett år dömas.

(Föreslagen lydelse)

nessjukhuset eller sinnessjukavdelningen, dömes till dagsböter eller fängelse i högst två år.

59 §.

Så länge särskild sinnessjukavdelning vid fångvården ej finnes i Gotlands län, må sådan undersökning av häktad, varom i 42, 44 eller 46 § förmäles, inom länet verkställas av läkare vid statens sinnessjukhus därstädes och den häktade för sådant ändamål dit överflyttas.

Så länge särskild sinnessjukavdelning vid fångvården ej finnes i Gotlands län, må sådan undersökning av häktad, varom i 42 eller 44 § förmäles, inom länet verkställas av läkare vid statens sinnessjukhus därstädes och den häktade för sådant ändamål dit överflyttas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965. Vad i lagen föreskrives om den som av domstol överlämnats till vård enligt sinnessjuklagen skall även tillämpas beträffande den som jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen förklarats fri från ansvar och i avgivet utlåtande befunnits vara i behov av vård å sinnessjukhus.

5) Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 17 och 19 §§ lagen den 20 december 1946
(nr 804) om införande av nya rättegångsbalken**

Härigenom förordnas, att 17 och 19 §§ lagen den 20 december 1946 om införande av nya rättegångsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

17 §.

Angår fråga om egendoms förverkande till det allmänna eller annan sådan påföljd någon, som ej är tilltalad, skall talan därom föras mot honom. Om sådan talan gälle i till-

Angår fråga om egendoms förverkande till det allmänna eller annan särskild rättsverkan av brott någon, som ej är tilltalad, skall talan därom föras mot honom. Om sådan talan

¹ Senaste lydelse av 19 §, se SFS 1947: 617.

(Gällande lydelse)

lämpliga delar vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående åtal för brott, vara icke kan följa svårare straff än böter.

Är i ————— är ogrundad.

Hava i ————— de gällande.

(Föreslagen lydelse)

gälle i tillämpliga delar vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående åtal för brott vara icke kan följa svårare straff än böter.

19 §.

Har någon genom dom, som må verkställas, ehuru den icke äger laga kraft, dömts till straff eller annan påföljd för brott och är han för sådan verkställighet intagen i fångvårdsanstalt eller allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan på verkställighet tagen i förvar, skall han vid fullföljd av talan i målet anses som häktad för brottet. Vad nu sagts gälle ock, om någon, som på grund av sin sinnesbeskaffenhet förklarats fri från ansvar, är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården.

Vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående brottmål skall, om ej annat är stadgat, i tillämpliga delar gälla, då mot någon, som blivit dömd för brott, vid domstol inledes förfarande, som avser *förening av straff, ådömande av skyddsåtgärd i stället för straff eller åtgärd med avseende å villkorlig dom eller vad eljest tidigare ådömts honom för brottet*; är han intagen i anstalt, som sägs i första stycket, eller tagen i förvar, skall han anses som häktad för brottet. Har offentlig försvarare förordnats för den dömd, skall arvode och ersättning till försvararen alltid gäldas av statsverket.

Har någon genom dom, som må verkställas, ehuru den icke äger laga kraft, dömts till straff eller annan påföljd för brott och är han för sådan verkställighet intagen i fångvårdsanstalt, skall han vid fullföljd av talan i målet anses som häktad för brottet. Vad nu sagts gälle ock, om rätten överlämnat någon till vård enligt sinnessjuklagen och den dömd på grund av domen är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården.

Vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående brottmål skall, om ej annat är stadgat, i tillämpliga delar gälla, då mot någon, som blivit dömd för brott, vid domstol inledes förfarande, som avser *undanröjande av påföljd och ådömande av annan påföljd för brott eller ock annan åtgärd i fråga om ådömd påföljd*; är han intagen i anstalt som avses i första stycket, skall han anses som häktad för brottet. Har offentlig försvarare förordnats för den dömd, skall arvode och ersättning till försvararen alltid gäldas av statsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965; 19 § i dess äldre lydelse skall dock tillämpas i fråga om den som på grund av sin sinnesbeskaffenhet förklarats fri från ansvar.

6) Förslag

till

Lag

om ändring i sjömanslagen den 30 juni 1952 (nr 530)

Härigenom förordnas, *dels* att 61, 77, 78 och 82 §§ sjömanslagen den 30 juni 1952 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att i lagen skall, efter 82 §, införas en ny paragraf, betecknad 82 a §, av nedan angivna lydelse.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

61 §.

Begår någon av besättningen, när fartyget icke befinner sig i svensk hamn, brott *av den art, att svårare straff än fängelse därå kan följa*, är befälhavaren, där icke brottet av ortens myndighet beivras, pliktig tillse, att så snart ske kan med den brottslige hålles förhör enligt bestämmelserna i 64 §.

Befälhavaren skall — — — — — nödigt är.

77 §.

Sätter sig någon å fartyget anställd upp mot befälhavaren eller den, som i hans ställe förer befälet, och vägrar honom lydnad, *straffes med dagsböter eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst ett år.*

Överfaller han med våld eller hot om våld befälhavaren eller annan förman i tjänsten eller för att honom till någon tjänsteåtgärd tvinga eller därifrån hindra eller för att å honom för sådan åtgärd hämnas, dömes till fängelse eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, till straffarbete i högst två år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till dagsböter dömas.

78 §.

Göra ombord anställda myteri, dömes anstiftare eller anförare till fängelse eller till straffarbete i högst

Begår någon av besättningen, när fartyget icke befinner sig i svensk hamn, brott *för vilket är stadgat fängelse i ett år eller däröver*, är befälhavaren, där icke brottet av ortens myndighet beivras, pliktig tillse, att så snart ske kan med den brottslige hålles förhör enligt bestämmelserna i 64 §.

Sätter sig någon å fartyget anställd upp mot befälhavaren eller den, som i hans ställe förer befälet, och vägrar honom lydnad, *dömes till dagsböter eller fängelse i högst ett år.*

Förgriper han sig med våld eller hot om våld å befälhavaren eller annan förman i dennes tjänsteutövning eller för att tvinga honom till eller hindra honom från tjänsteåtgärd eller hämnas för sådan åtgärd, dömes till fängelse i högst två år. Är brottet ringa, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Göra ombord anställda myteri *genom att ådagalägga uppsåt att, med förenat våld, sätta sig upp mot be-*

(Gällande lydelse)

två år och annan deltagare till fängelse i högst sex månader eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till dagsböter. Övas vid myteriet våld å person eller egendom, må anstiftare eller anförare dömas till straffarbete i högst sex år och annan deltagare till straffarbete i högst två år.

För våld eller annan brottslig gärning, som vid myteri begås, skall ock gärningsmannen straffas enligt vad i 4 kap. 1 och 2 §§ strafflagen sägs.

82 §.

Har den, som begått brottslig handling varom i 76—81 §§ förmåles, för samma handling ålagts disciplinbot enligt 62 §, skall rätten vid brottets bedömande därå fästa skäligt avseende och må i ty fall, efter omständigheterna straffet nedsättas under vad eljest bort följa å gärningen eller ock alldeles bortfalla.

(Föreslagen lydelse)

fälhavaren eller den som i hans ställe förer befälet, dömes anstiftare och anförare till fängelse i högst två år samt annan deltagare till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Övas vid myteriet förenat våld å person eller egendom, må anstiftare och anförare dömas till fängelse i högst sex år och annan deltagare till fängelse i högst två år.

Har den, som begått brottslig handling varom i 76—81 §§ förmåles, för samma handling ålagts disciplinbot enligt 62 §, skall rätten vid brottets bedömande därå fästa skäligt avseende och må efter omständigheterna ådömas lindrigare straff än för brottet är stadgat eller ock påföljd helt eftergivnas.

82 a §.

För försök eller förberedelse till brott som avses i 77 § andra stycket, så ock för förberedelse eller stämpling till brott som avses i 78 § eller underlåtenhet att avslöja sådant brott dömes till ansvar enligt vad i 23 kap. brottsbalken stadgas. Skulle brott varom i 77 § andra stycket sägs, om det fullbordats, hava varit att anse som ringa, må dock ej dömas till ansvar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

7) Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 193) om samarbete med
 Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet
 av straff m. m.

Härigenom förordnas, dels att 6—22, 24—27, 29 och 33 §§ ävensom rubriken före 17 § lagen den 22 maj 1963 om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, dels ock att 30 § sagda lag skall upphöra att gälla.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Bifalles framställning om verkställighet här i riket, skall i beslutet därom det ådömda straffet omvandlas till *straffarbete eller fängelse* på lika lång tid. Därvid skall den danska straffarten *fængsel*, den finska straffarten *tukthus*, den isländska straffarten *fängelsi* och den norska straffarten *fengsel* anses svara mot straffarbete samt den danska straffarten *hæfte*, den finska straffarten *fängelse*, den isländska straffarten *varðhald* och den norska straffarten *hefte* mot fängelse. Det ådömda straffet skall dock alltid anses svara mot straffarbete, om den strafftid som verkställigheten här i riket skall avse överstiger två år.

Bifalles framställning om verkställighet här i riket, skall i beslutet därom det ådömda straffet omvandlas till fängelse på lika lång tid.

7 §.

Det till straffarbete eller fängelse omvandlade straffet är verkställbart såsom hade straffet ådömts här i riket genom dom, som vunnit laga kraft.

Det till fängelse omvandlade straffet är verkställbart såsom hade straffet ådömts här i riket genom dom, som vunnit laga kraft.

Har straffet — — — — — den staten.

Förvandlingsstraff för — — — — — av dag.

8 §.

Här i riket meddelad dom, varigenom dömts till straffarbete eller

Här i riket meddelad dom, varigenom dömts till fängelse, må verk-

(Gällande lydelse)

fängelse, må verkställas i Danmark, Finland, Island eller Norge, om den dömd när verkställighet skall ske är medborgare eller har hemvist i den andra staten. Uppehåller han sig i någon av nämnda stater, må även eljest domen verkställas där, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast.

Skall den — — — — — såsom strafftid.

(Föreslagen lydelse)

ställas i Danmark, Finland, Island eller Norge, om den dömd när verkställighet skall ske är medborgare eller har hemvist i den andra staten. Uppehåller han sig i någon av nämnda stater, må även eljest domen verkställas där, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast.

9 §.

Om någon, som här i riket dömts till *straffarbete eller fängelse*, skall för verkställighet av domen överföras till Danmark, Finland, Island eller Norge, skola bestämmelserna i 7 och 18 §§ lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge äga motsvarande tillämpning.

Vad nu — — — — — andra staten.

Om någon, som här i riket dömts till fängelse, skall för verkställighet av domen överföras till Danmark, Finland, Island eller Norge, skola bestämmelserna i 7 och 18 §§ lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge äga motsvarande tillämpning.

10 §.

Övervakning av den, som i Danmark, Finland, Island eller Norge *erhållit villkorlig dom med* övervakning, må på begäran anordnas här i riket.

Övervakning av den, som i Danmark, Finland, Island eller Norge *blivit villkorligt dömd med föreskrift om* övervakning, må på begäran anordnas här i riket.

11 §.

I beslut om anordnande av övervakning skall *den allmänna underätten* i den ort, där den dömd uppehåller sig eller kan antagas komma att uppehålla sig, utses *till övervakningsdomstol*. Det åligger *övervakningsdomstolen* att förordna övervakare för den dömd.

I beslut om anordnande av övervakning skall *övervakningsnämnden* i den ort, där den dömd uppehåller sig eller kan antagas komma att uppehålla sig, utses *att handhava övervakningen*. Det åligger *övervakningsnämnden* att förordna övervakare för den dömd.

12 §.

Vad för den dömd är bestämt angående provotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats skall gälla såsom om domen givits här i riket. Föreskrifter angående den dömdes åligganden, som meddelats i anslutning till *den villkorliga domen*, skola, om ej *övervakningsdomstolen* förordnar annat, äga tillämp-

Vad för den dömd är bestämt angående provotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats skall gälla såsom om domen givits här i riket. Föreskrifter angående den dömdes åligganden, som meddelats i anslutning till domen, skola, om ej *övervakningsnämnden* förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall

(Gällande lydelse)

ning. I övrigt skall vad i svensk lag är stadgat om *villkorlig dom i tillämpliga delar gälla*; *prövotiden må dock ej förlängas utöver fem år.*

Förklaras här i riket det genom den villkorliga domen medgivna anståndet förverkat, skall straff, som är utsatt i domen, verkställas här. I sådant fall skall rätten omvandla frihetsstraff till svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna och bötesstraff till motsvarande belopp i svenskt mynt. Är straff ej utsatt i den villkorliga domen, skall rätten med tillämpning av svensk lag bestämma straff eller annan påföljd för brottet; tillfälle att utföra talan härom skall beredas allmän åklagare.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen eller förverkande av anståndet, skall beslutet äga giltighet här i riket.

(Föreslagen lydelse)

vad i svensk lag är stadgat om *skyddstillsyn äga motsvarande tillämpning; förordnande om behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken må dock ej meddelas.*

Meddelas i Danmark, Finland, Island eller Norge beslut om ändrade bestämmelser med avseende å domen eller om förverkande av anståndet, skall beslutet äga giltighet här i riket.

13 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å *villkorlig dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken övervakning anordnats* här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där domen meddelats, må domstol, som handlägger ärendet, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å *den som villkorligt dömts i Danmark, Finland, Island eller Norge och som ställts under övervakning* här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där domen meddelats, må domstol eller övervakningsnämnd, som handlägger ärendet, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

14 §.

Om någon, som i Danmark, Finland, Island eller Norge *erhållit villkorlig dom*, här i riket övertygas om annat brott som begåtts under prövotiden eller före dess början, må rätten, ändå att övervakning i anledning av den *villkorliga* domen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om *vill-*

Om någon, som *villkorligt dömts i Danmark, Finland, Island eller Norge*, här i riket övertygas om annat brott som begåtts under prövotiden eller före dess början, må rätten, ändå att övervakning i anledning av den *tidigare* domen ej anordnats här, *undanröja den ådömda påföljden och för brotten döma till gemen-*

(Gällande lydelse)

korlig dom förklara det villkorliga anståndet förverkat. Därvid skola bestämmelserna i 12 § andra stycket äga tillämpning.

(Föreslagen lydelse)

sam påföljd. Därvid skall den tidigare domen anses som dom å skyddstillsyn.

15 §.

Övervakning av den, som här i riket *erhållit villkorlig dom med övervakning*, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å *den villkorliga domen*, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om *den villkorliga domen* beslutas här i riket, såframt den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till svensk *domstol* hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Sålunda hänskjutet ärende upptages av den *rätt* som vid tiden för överflyttningen *var övervakningsdomstol*.

Övervakning av den, som här i riket *dömts till skyddstillsyn*, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å *skyddstillsynen*, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om *skyddstillsynen* beslutas här i riket, såframt den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till svensk *myndighet* hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Sålunda hänskjutet ärende upptages av den *övervakningsnämnd* som vid tiden för överflyttningen *handhade övervakningen*.

16 §.

Har i Danmark, Finland, Island eller Norge beslutats *förverkande av anstånd med avseende å villkorlig dom*, som *meddelats* här i riket, skall beslutet äga giltighet här.

Har i Danmark, Finland, Island eller Norge beslutats *undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn*, som *ådömts* här i riket, skall beslutet äga giltighet här.

**Om tillsyn över villkorligt frigiven
m. m.**

**Om övervakning av villkorligt
frigiven m. m.**

17 §.

Tillsyn över den, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelse eller i Norge av fängsel, må på begäran anordnas här i riket.

Övervakning av den, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelse eller i Norge av fängsel, må på begäran anordnas här i riket.

18 §.

I beslut om anordnande av *tillsyn* skall *fångvårdsstyrelsen* utse *tillsynsman* för den frigivne.

I beslut om anordnande av *övervakning* skall *övervakningsnämnden i den ort, där den frigivne uppehålls*

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ler sig eller kan antagas komma att uppehålla sig, utses att handhava övervakningen. Det åligger övervakningsnämnden att förordna övervakare för den frigivne.

19 §.

Vad för den frigivne är bestämt angående provotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett skall gälla såsom om frigivningen ägt rum här i riket. Föreskrifter angående den frigivnes åligganden, som meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen, skola, om ej *fångvårdsstyrelsen* förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall tillämpas vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning; dock må provotiden ej förlängas.

Förklaras här i riket den villkorligt medgivna friheten förverkad, skall verkställighet här ske av det vid frigivningen återstående straffet, omvandlat till *svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna*.

Beslutas i — — — — — i riket.

20 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig frigivning, som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken *tillsyn* anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där frigivningen skett, må *fångvårdsstyrelsen* eller, när den dömde övertygats om annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig frigivning, som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken *övervakning* anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där frigivningen skett, må *övervakningsnämnden* eller, när den dömde övertygats om annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

21 §.

Om någon, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelsi eller i Norge av fängsel, här i riket övertygas om annat brott som han be-

Om någon, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelsi eller i Norge av fängsel, här i riket övertygas om annat brott som han begått

(Gällande lydelse)

gått under prövotiden, må rätten, ändå att *tillsyn* i anledning av den villkorliga frigivningen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad. Därvid skola bestämmelserna i 19 § andra stycket äga tillämpning.

Tillsyn över den, som här i riket villkorligt frigivits efter avtjänande av *straffarbete* eller fängelse, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutats i — — — — —

Ändå att *tillsynen* överflyttats må åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas här i riket, såframt den frigivne här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till *fångvårdsstyrelsen* hänskjuter ärende om sådan åtgärd.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller *tillsyn* enligt 17 § göres av vederbörande myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Framställningen må — — — — —

Innan framställning — — — — — i ärendet.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller *tillsyn* enligt 17 § prövas av *fångvårdsstyrelsen*.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning eller *tillsyn* i Danmark, Finland, Island eller

(Föreslagen lydelse)

under prövotiden, må rätten, ändå att *övervakning* i anledning av den villkorliga frigivningen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad. Därvid skola bestämmelserna i 19 § andra stycket äga tillämpning.

22 §.

Övervakning av den, som här i riket villkorligt frigivits efter avtjänande av fängelse, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

— — — — — i riket.

Ändå att *övervakningen* överflyttats, må åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas här i riket, såframt den frigivne här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till *svensk myndighet* hänskjuter ärende om sådan åtgärd. *Sålunda hänskjutet ärende upptages av den övervakningsnämnd som vid tiden för överflyttningen handhade övervakningen.*

24 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § göres av vederbörande myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge.

— — — — — den meddelats.

— — — — — i ärendet.

25 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § prövas av *kriminalvårdsstyrelsen*.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning i Danmark, Finland, Island eller Norge göres av *kriminalvårdsstyrelsen* i fall som av-

(Gällande lydelse)

Norge göres av *fångvårdsstyrelsen* i fall som avses i 3, 8 och 22 §§ samt av *övervakningsdomstolen* i fall som avses i 15 §.

26 §.

Talan mot *fångvårdsstyrelsens* beslut enligt denna lag föres genom besvär hos Konungen.

Om ej annorlunda förordnas, skall *fångvårdsstyrelsens* beslut omedelbart lända till efterrättelse.

Är den dömden här i riket omhändertagen för verkställighet av dom, som avses i *fångvårdsstyrelsens* beslut, skall i fråga om förberedande och utförande av hans talan mot beslutet vad i rättegångsbalken är stadgat om offentlig försvarare äga motsvarande tillämpning; arvode och ersättning till försvararen skola dock alltid gäldas av statsverket.

27 §.

Talan mot *övervakningsdomstols* beslut om framställning enligt 15 § första stycket föres genom besvär hos hovrätt. Över hovrättens beslut må klagan icke föras.

(Föreslagen lydelse)

ses i 3 och 8 §§ samt av *övervakningsnämnden* i fall som avses i 15 och 22 §§.

Talan mot *kriminalvårdsstyrelsens* beslut enligt denna lag föres genom besvär hos Konungen.

Om ej annorlunda förordnas, skall *kriminalvårdsstyrelsens* beslut omedelbart lända till efterrättelse.

Är den dömden här i riket omhändertagen för verkställighet av dom, som avses i *kriminalvårdsstyrelsens* beslut, skall i fråga om förberedande och utförande av hans talan mot beslutet vad i rättegångsbalken är stadgat om offentlig försvarare äga motsvarande tillämpning; arvode och ersättning till försvararen skola dock alltid gäldas av statsverket.

Talan mot *övervakningsnämnds* beslut om framställning enligt 15 § första stycket föres genom besvär hos hovrätt. *Besvärstiden räknas från den dag den dömden erhöll del av beslutet.* Över hovrättens beslut må klagan icke föras.

Ätnöjes villkorligt frigiven icke med övervakningsnämnds beslut om framställning enligt 22 §, äger han hos kriminalvårdsnämnden påkalla prövning av beslutet. Talan må ej föras mot kriminalvårdsnämndens beslut.

Övervakningsnämnds beslut som avses i denna paragraf länder omedelbart till efterrättelse, såvida ej annorlunda förordnas.

29 §.

Har framställning om verkställighet av straff enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller *tillsyn enligt 17 § bifallits* eller har *förverkande beslutats enligt 14 eller 21 §*, må ej här

Har framställning om verkställighet av straff enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § *bifallits* eller har *undanröjande beslutats enligt 14 § eller förverkande enligt 21 §*, må ej

(Gällande lydelse)

i riket väckas åtal för gärning som avses i den i den andra staten meddelade domen. Med avseende å bestämmelser i svensk lag om sammanträffande av brott och om förändring av straff skall så anses som hade domen meddelats här i riket; *vad i 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen stadgas skall dock ej äga tillämpning i fråga om brott, för vilket straff bestämts i annan stat, ej heller skall tillämpas vad i 18 § lagen om verkställighet av bötesstraff är föreskrivet.*

Utan hinder av vad i första stycket sägs må väckas talan, som avses i 25 kap. 13 § strafflagen.

(Föreslagen lydelse)

här i riket väckas åtal för gärning som avses i den i den andra staten meddelade domen. Med avseende å bestämmelser i svensk lag om sammanträffande av brott och om förändring av *påföljd* skall så anses som hade domen meddelats här i riket. *Vad i 23 § lagen om verkställighet av bötesstraff är föreskrivet skall dock ej äga tillämpning.*

Utan hinder av vad i första stycket sägs må väckas talan, som avses i 20 kap. 15 § brottsbalken.

30 §.

Har framställning om verkställighet enligt 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § bifallits eller har förverkande beslutats enligt 14 eller 21 §, och övertygas den dömda sedermera här i riket om brott, begånget innan frihetsstraff som ådömts genom den tidigare domen börjat verkställas, må, såframt omständigheterna föranleda därtill, dömas till lägre straff än för brottet är stadgat.

33 §.

Konungen äger förordna att befo-genhet som enligt denna lag tillkommer *fångvårdsstyrelsen* må utövas av annan myndighet.

Föranleder verkställighet — — — kronans fordran.

Konungen äger förordna att befo-genhet som enligt denna lag tillkommer *kriminalvårdsstyrelsen* må utövas av annan myndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

Vad i denna lag sägs om dom å fängelse skall äga motsvarande tillämpning i fråga om dom å straffarbete.

Har villkorlig dom meddelats enligt 1 § lagen den 22 juni 1939 om villkorlig dom, skall vid tillämpningen av förevarande lag vad i lagen sägs om skyddstillsyn äga motsvarande tillämpning.

8) Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 197) om
allmänt kriminalregister

Härigenom förordnas, att 1—4, 6—8, 10, 11 och 13 §§ lagen den 22 maj 1963 om allmänt kriminalregister skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Hos *fångvårdsstyrelsen* skall finnas ett allmänt kriminalregister, innehållande uppgifter som sägs i denna lag.

Hos *kriminalvårdsstyrelsen* skall finnas ett allmänt kriminalregister, innehållande uppgifter som sägs i denna lag.

2 §.

Registret skall innehålla uppgifter angående dem som av domstol eller annan myndighet i riket

Registret skall innehålla uppgifter angående dem som av domstol i riket

1. blivit dömda till fängelse, straffarbete, ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt;

1. dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsfängelse eller internering;

2. erhållit villkorlig dom;
3. blivit dömda med tillämpning av 12, 20, 21, 22 eller 23 kap. strafflagen till dagsböter ej under sextio eller med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen till böter för brott, varå enligt lag kan följa straffarbete, eller med tillämpning av 6 § sistnämnda kapitel till böter;

2. överlämnats till vård enligt sinnessjuklagen eller till öppen psykiatrisk vård eller, om för brottet är stadgat fängelse, till vård enligt lagen om nykterhetsvård; eller

4. med tillämpning av 5 kap. 5 § strafflagen förklarats ej kunna fällas till ansvar för gärning, om vilken de blivit övertygade; eller

3. erhållit anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff.

5. blivit dömda till tvångsarbete.

Har brott, för vilket dömts till skyddstillsyn, enligt domen begåtts under inflytande av sådan själslig abnormitet som avses i 33 kap. 2 § brottsbalken, eller har i dom å skyddstillsyn meddelats förordnande om behandling enligt 28 kap. 3 §

(Gällande lydelse)

I registret skall antecknas den registrerades namn och vad i övrigt må erfordras till hans betecknande, brottet eller, då tvångsarbete ådömts, anledningen därtill samt uppgift om verkställd personutredning och om domen eller beslutet. Är fråga om villkorlig dom å förvandlingsstraff för böter, skall jämväl upplysning om bötesbeslutet antecknas.

3 §.

I registret skall anteckning ske

1. om för den som erhållit villkorlig dom prövotiden förlänges eller ock anståndet förklaras förverkat eller förklaras skola avse jämväl annat brott;

2. om för den som villkorligt frigivits prövotiden förlänges, den villkorligt medgivna friheten förklaras förverkad eller det förut ådömda straffet förklaras avse jämväl annat brott; samt

3. om ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt förklaras skola avse jämväl annat brott eller träda i stället för annan påföljd.

(Föreslagen lydelse)

samma balk, skall detta särskilt anmärkas i registret.

I registret skall antecknas brottet samt uppgift om verkställd personutredning och om domen eller beslutet.

I registret skall anteckning ske

1. om för den som dömts till påföljd av beskaffenhet att skola antecknas i registret prövotid förlänges eller påföljden förklaras skola avse jämväl annat brott eller undanröjes eller ock påföljd förklaras skola träda i stället för annan påföljd;

2. om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad;

3. om för den som dömts till skyddstillsyn förordnande meddelas om behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken;

4. om för den som dömts till ungdomsfängelse domstol förlänger den längsta tid som ungdomsfängelse må pågå eller föreskriver, att överförande till vård utom anstalt ej må ske före viss tidpunkt;

5. om för den som dömts till internering domstol medgiver förlängning av tiden för vård i anstalt eller bestämmer ny minsta tid för anstaltsvården;

6. om beslut meddelas jämlikt 34 kap. 10 § brottsbalken; samt

7. om för den som erhållit anstånd med verkställigheten av förvandlingsstraff prövotiden förlänges eller anståndet förklaras förverkat.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Registret skall innehålla anteckning om

1. intagning i och frigivning från anstalt av den som dömts till fängelse eller straffarbete, med angivande vid villkorlig frigivning av den återstående strafftidens längd;

2. intagning i och utskrivning från anstalt av den som dömts till ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt;

3. upphörande av tillsynen över den som på prov utskrivits från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt; samt

4. frigivning från tvångsarbetsanstalt.

Har någon, om vars frigivning eller utskrivning från annan anstalt än säkerhetsanstalt anteckning skall ske i registret, under vistelsen å anstalten av dess läkare befunnits lida av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, skall anteckning därom ske i registret.

6 §.

I registret skall anteckning göras om uppgift, som enligt till *fångvårdsstyrelsen* inkommet meddelande intagits i allmänt danskt, finskt, isländskt eller norskt kriminalregister beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller beträffande svensk dom eller svenskt beslut, såvitt uppgiftens innehåll motsvarar vad i 2—5 §§ här ovan avses. Detsamma skall gälla om uppgift, som enligt överenskommelse mellan Sverige och annan stat lämnas från den staten.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av *straffarbete*

Registret skall innehålla anteckning om

1. intagning i och frigivning från anstalt av den som dömts till fängelse, med angivande vid villkorlig frigivning av den återstående strafftidens längd; samt

2. *anstaltsvårdens början, övergång till vård utom anstalt samt återintagning i anstalt beträffande den som dömts till ungdomsfängelse eller internering ävensom upphörande av sådan påföljd.*

I registret skall anteckning göras om uppgift, som enligt till *kriminalvårdsstyrelsen* inkommet meddelande intagits i allmänt danskt, finskt, isländskt eller norskt kriminalregister beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller beträffande svensk dom eller svenskt beslut, såvitt uppgiftens innehåll motsvarar vad i 2—5 §§ här ovan avses. Detsamma skall gälla om uppgift, som enligt överenskommelse mellan Sverige och annan stat lämnas från den staten.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av fängelse eller

(Gällande lydelse)

eller fängelse, övervakning av villkorligt dömd eller tillsyn över villkorligt frigiven.

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut om verkställighet, övervakning, *tillsyn* eller förverkande, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

(Föreslagen lydelse)

övervakning av den som villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn.

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut om verkställighet, övervakning, *undanröjande* eller förverkande, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

7 §.

Uppgift, som beträffande någon intagits i registret, skall utgå därur

1. om överrätt genom dom eller beslut, som vunnit laga kraft, frikämt honom för den åtalade gärningen eller ock dömt honom *allena* till påföljd, som *icke* skall antecknas i registret;

2. om överrätt genom beslut, som vunnit laga kraft, befriat honom från tvångsarbete;

3. om han efter resning frikänts eller dömts till annan påföljd än som avses i 2 §;

4. när han avlidit; eller

5. när åttio år förflutit från hans födelseår.

Uppgift, som beträffande någon intagits i registret, skall utgå därur

1. om överrätt genom dom eller beslut, som vunnit laga kraft, frikämt honom för den åtalade gärningen eller ock *funnit honom skyldig till denna men icke* dömt honom till påföljd, som skall antecknas i registret;

2. om domstol efter resning meddelat dom eller beslut som avses i 1;

3. när han avlidit; eller

4. när åttio år förflutit från hans födelseår.

8 §.

Utdrag av registret skall meddelas, när framställning därom göres

1. av domstol eller allmän åklagare;

2. av justitiekanslern, riksdagens justitieombudsman eller militieombudsman, *interneringsnämnden eller statens kriminaltekniska anstalt*; eller

3. av myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd en-

Utdrag av registret skall meddelas, när framställning därom göres

1. av domstol eller allmän åklagare;

2. av justitiekanslern, riksdagens justitieombudsman eller militieombudsman eller *rikspolisstyrelsen*; eller

3. av myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd en-

(Gällande lydelse)

ligt lagarna om utlämning för brott, utlänningslagen eller lagen angående lösdrivares behandling, med anledning av ärende vari fråga uppkommit om sådan åtgärd.

Till annan — — — — — tillstånd därtill.

(Föreslagen lydelse)

ligt lagarna om utlämning för brott eller utlänningslagen, med anledning av ärende vari fråga uppkommit om sådan åtgärd.

10 §.

I registerutdrag enligt 8 § skall, om ej annat följer av vad nedan stadgas, icke medtagas anteckning om

1. böter, villkorlig dom eller straffriförklaring enligt 2 § 4, sedan tio år förflutit från domen eller beslutet; samt

2. fängelse eller straffarbete, i annat fall än som avses under 1, ungdomsfängelse, förvaring eller internering i säkerhetsanstalt eller tvångsarbete, sedan tio år förflutit från frigivningen eller utskrivningen från anstalt.

Har före — — — — — motsvarande tillämpning.

Skall med — — — — — verkställd sinnesundersökning.

Bestämmelserna — — — — — av 6 §.

I registerutdrag enligt 8 § skall, om ej annat följer av vad nedan stadgas, icke medtagas anteckning om

1. villkorlig dom, *skyddstillsyn, överlämnande till särskild vård eller anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff*, sedan tio år förflutit från domen eller beslutet; samt

2. fängelse, ungdomsfängelse eller internering, sedan tio år förflutit från frigivningen eller övergången till vård utom anstalt.

11 §.

I fråga om utdrag jämlikt 9 § skall vad i 10 § stadgas äga motsvarande tillämpning med följande avvikelser:

1. Såvitt avser anteckning om böter, villkorlig dom, fängelse eller straffarbete i högst ett år eller ungdomsfängelse skall i stället för den i 10 § första stycket angivna tiden gälla en tid av fem år.

2. Anteckning om påföljd, vilken ådömts endast för gärning som någon begått innan han fyllt aderton år, skall ej i något fall medtagas.

3. Föreskriften i 10 § tredje stycket andra punkten skall ej gälla.

I fråga om utdrag jämlikt 9 § skall vad i 10 § stadgas äga motsvarande tillämpning med följande avvikelser:

1. Såvitt avser anteckning om fängelse i högst ett år, *villkorlig dom, skyddstillsyn*, ungdomsfängelse eller *anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff* skall i stället för den i 10 § första stycket angivna tiden gälla en tid av fem år.

2. Anteckning om påföljd, vilken ådömts endast för gärning som någon begått innan han fyllt aderton år, skall ej i något fall medtagas.

3. Föreskriften i 10 § tredje stycket andra punkten skall ej gälla.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 §.

Till utländsk — — — — — hemvist där.

Har verkställighet av frihetsstraff, övervakning av *villkorligt dömd eller tillsyn över villkorligt frigiven* överflyttats hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller härifrån till någon av nämnda stater, må, även i annat fall än i första stycket sägs, i den ordning Konungen bestämmer till myndighet i den stat från eller till vilken överflyttning skett redovisas anteckningar rörande den som avses med beslutet om överflyttning. Detsamma skall gälla i fråga om anteckning, som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Konungen äger bemyndiga *fångvårdsstyrelsen* att, då det för utredning i brottmål begäres av utländsk domstol eller åklagarmyndighet, meddela utdrag av registret.

På framställning — — — — — tillstånd därtill.

Har verkställighet av frihetsstraff eller övervakning av *den som villkorligt dömts eller villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn* överflyttats hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller härifrån till någon av nämnda stater, må, även i annat fall än i första stycket sägs, i den ordning Konungen bestämmer till myndighet i den stat från eller till vilken överflyttning skett redovisas anteckningar rörande den som avses med beslutet om överflyttning. Detsamma skall gälla i fråga om anteckning, som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Konungen äger bemyndiga *kriminalvårdsstyrelsen* att, då det för utredning i brottmål begäres av utländsk domstol eller åklagarmyndighet, meddela utdrag av registret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965. Beträffande anteckning angående straffarbete, villkorlig dom som meddelats före den 1 januari 1965, förvaring och internering i säkerhetsanstalt samt tillämpning av 5 kap. 5 § strafflagen skola 2, 3, 4, 10 och 11 §§ i deras äldre lydelse alltjämt äga tillämpning. Efter lagens ikraftträdande skall hänsyn ej tagas till anteckning om böter eller tvångsarbete.

9) Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 4 och 12 §§ lagen den 31 maj 1963

(nr 251) om behörighet att utöva tandläkaryrket

Härigenom förordnas, att 4 och 12 §§ lagen den 31 maj 1963 om behörighet att utöva tandläkaryrket skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Har legitimerad tandläkare genom dom, som vunnit laga kraft,

dömts till *frihetsstraff* eller avsatts eller suspenderats från tjänst som tandläkare för brott, som han förövat under utövning av tandläkaryrket,

dömts till *straffarbete* för annat brott,

fällts till ansvar för medverkan till obehörig utövning av tandläkaryrket eller

fällts till ansvar för obehörig utövning av läkaryrket, för hälsofarligt kvacksalveri eller för brott, som avses i 10 § lagen om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område, eller för medverkan till brott som nu sagts,

äger medicinalstyrelsen återkalla hans legitimation, om han genom brottet visat sig icke vara skickad att utöva tandläkaryrket.

Har legitimerad tandläkare genom dom, som vunnit laga kraft,

dömts till *fängelse* eller avsatts eller suspenderats från tjänst som tandläkare för brott, som han förövat under utövning av tandläkaryrket,

dömts till *fängelse i minst sex månader* för annat brott,

funnits skyldig till medverkan till obehörig utövning av tandläkaryrket eller

funnits skyldig till obehörig utövning av läkaryrket, till hälsofarligt kvacksalveri eller till brott, som avses i 10 § lagen om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område, eller till medverkan till brott som nu sagts,

äger medicinalstyrelsen återkalla hans legitimation, om han genom brottet visat sig icke vara skickad att utöva tandläkaryrket.

12 §.

Utövar någon, som ej är behörig att utöva tandläkaryrket, detta yrke mot ersättning, dömes för obehörig utövning av tandläkaryrket till dagsböter eller fängelse.

Detsamma skall — — — — — behörigheten gäller.

Tandläkare, som — — — — — till dagsböter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965; 4 § i dess äldre lydelse skall dock tillämpas i fråga om den som dömts före denna lags ikraftträdande.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 januari 1964.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga om *lagstiftning i anledning av brottsbalkens införande* och anför därvid följande.

I proposition nr 10 till 1964 års riksdag har framlagts förslag till lag om införande av brottsbalken, vilken utfärdats den 21 december 1962 (SFS 700), ävensom förslag till åtskilliga andra lagar innefattande följdändringar i anledning av brottsbalkens ikraftträdande. Då dessa förslag framlades, anförde jag, att ytterligare följdlagstiftning krävdes, innan balken trädde i kraft. Den 3 januari 1964 har Kungl. Maj:t beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om behandling i fängvårdsanstalt. Jag anholder nu att få upptaga frågan om andra lagförslag till behandling.

När förslaget till lag om införande av brottsbalken m. m. remitterades till lagrådet, nämnde jag att viss lagstiftning, bland annat rörande personundersökning och sinnesundersökning, borde samordnas med den förestående reformeringen av sinnessjuklagstiftningen. Vid den tidpunkt, den 1 januari 1965, då brottsbalken avses träda i kraft, kommer dock arbetet med den nya sinnessjuklagstiftningen — såvitt nu kan bedömas — icke att ha fortskridit så långt, att en samordning av detta slag kan ske. Det blir därför nödvändigt att nu bygga på sinnessjuklagstiftningen i dess nuvarande utformning.

Utöver den i prop. 1964: 10 föreslagna lagstiftningen och de lagförslag jag nu kommer att framlägga, erfordras ytterligare vissa lagar med följdändringar till brottsbalken. Sålunda torde ändringar böra göras i tryckfrihetsförordningen och lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Dessa ändringar finner jag lämpligen böra behandlas i särskild proposition till 1964 års riksdag. Till separat behandling bör också utbrytas förslag till den lag med vissa allmänna bestämmelser om skadestånd, som avses motsvara flertalet regler i strafflagens 6 kapitel.

1) Förslag till lag om personundersökning i brottmål

De första bestämmelserna om sådan utredning i brottmål om den misstänktes personliga förhållanden, som numera benämnes personundersökning, gavs i lagen den 28 juni 1918 om villkorlig straffdom. Bestämmelserna innebar att, innan villkorlig dom meddelades, särskild förundersökning som regel skulle verkställas för att utröna, huruvida erforderliga förutsättningar för en dylik dom kunde anses föreligga. Enligt uttalanden under förarbetena till lagen var ändamålet med undersökningen att förebygga, att domstolen utan att djupare intränga i det särskilda fallet skulle låta sig leddas av enstaka på ytan varande omständigheter av ömmande art och på grund av dem oriktigt antaga, att ett sådant undantagsfall förelåg, att villkorlig dom borde meddelas.

Uppfattningen om vilket ändamål personundersökningarna borde tjäna har sedermera förändrats. Undersökningarna har vidare i samband med en fortgående utbyggnad av det kriminalrättsliga påföljdssystemet fått betydelse i flera nya hänseenden. I lagen den 6 juni 1924 innefattande bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande vissa minderåriga, vilken lag avsåg tilltalade under aderton år, meddelades bestämmelser om personundersökning även i andra fall än sådana i vilka villkorlig dom kunde ifrågakomma. Syftet med undersökningen angavs vara att vinna utredning rörande den tilltalades personliga förhållanden samt angående de åtgärder, som med hänsyn därtill kunde anses bäst lämpade för hans rättande. Liknande bestämmelser om personundersökning upptogs i lagen den 15 juni 1935 om ungdomsfängelse. Genom 1939 års lagstiftning om villkorlig dom skedde ytterligare en utvidgning av bestämmelsernas användningsområde. Bestämmelserna sammanfördes i samband därmed till en särskild lag av den 22 juni 1939 om särskild förundersökning i brottmål. Denna lag ersattes av 1954 års lag om personundersökning i brottmål, vilken nu gäller och vilken till sitt sakliga innehåll nästan helt överensstämmer med 1939 års lag.

Den utvidgning av personundersökningarnas användningsområde och den ökade betydelsen i övrigt av undersökningarna, som den hittillsvarande utvecklingen fört med sig, har gjort att behov av en översyn av lagstiftningen om personundersökning och därmed sammanhängande spörsmål ånyo gjort sig gällande. Slutsteget i denna utveckling utgöres i dagens läge av det påföljdssystem, som efter brottsbalkens ikraftträdande kommer att stå domstolarna till buds och som kännetecknas av att de kriminalpolitiska behandlingsformerna utökas och av att domstolarna lämnas större frihet än för närvarande vid valet mellan olika åtgärder. Behovet av noggrant och sakkunnigt utförda personundersökningar, som ej endast ger en bakgrund till brottet utan även lämnar fylligaste möjliga material till bedömande av de ur individualpreventiv synpunkt lämpligaste åtgärderna mot den tilltalade,

gör sig vid nämnda system med styrka gällande. Härtill kommer att personundersökningen tjänar till ledning vid den vård eller behandling, som den undersökte kan komma att underkastas.

Personundersökningsverksamheten och därmed sammanhängande frågor behandlades mot bakgrunden av nu nämnda förhållanden ingående av strafflagberedningen i betänkande med förslag till skyddslag (SOU 1956: 55). I anslutning därtill framlades som ett särskilt kapitel i lagen (13 kap.) förslag till nya bestämmelser i ämnet. Något motsvarande kapitel medtogs icke i brottsbalken. I betänkande angående det rättspsykiatriska undersökningsväsendets organisation (SOU 1959: 20) hade föreslagits att bestämmelserna om sinnesundersökning i brottmål skulle utbrytas ur sinnessjuklagstiftningen och tillsammans med reglerna om den förordade undersökningsorganisationen upptagas i en särskild lag. När förslaget till brottsbalk remitterades till lagrådet den 26 augusti 1960, uttalade jag att det borde övervägas att sammanföra bestämmelserna om sinnesundersökning och personundersökning i samma lag.

Då såsom redan nämnts möjligheten att ny mentalsjukvårdslagstiftning skall kunna träda i kraft samtidigt med brottsbalken måste anses utesluten, har genomförandet av den nämnda nya lagstiftningen om sinnesundersökning i brottmål ansetts böra tills vidare anstå. Som en följd härav torde i nuvarande läge icke heller planen att sammanföra bestämmelserna om sådan undersökning och bestämmelserna om personundersökning i en gemensam lag böra förverkligas. De nya bestämmelserna om personundersökning i brottmål torde i stället få upptagas i en särskild lag därom. Förslag till sådan lag har utarbetats inom justitiedepartementet liksom förslag till lag om ändring i sinnessjuklagen i anledning av brottsbalken, till vilket jag återkommer i det följande.

Nuvarande ordning. Enligt 1954 års lag må, där det provas erforderligt, personundersökning äga rum för vinnande av utredning rörande den misstänktes personliga förhållanden samt angående de åtgärder som må anses lämpligast för hans rättande (1 §). I vissa fall skall, om ej erforderlig utredning ändock kommer att vara tillgänglig, personundersökning obligatoriskt företagas. Har någon häktats, skall personundersökning ske *dels* om den häktade ej fyllt tjugoott år och *dels*, oaktat han uppnått nämnda ålder, såframt ej laga hinder föreligger mot villkorlig dom eller fråga är om en sådan återfallssituation, i vilken enligt 3 § lagen om villkorlig dom dylik dom som regel är utesluten, eller om brott av krigsman mot 25—27 kap. strafflagen. Utan att personundersökning skett eller motsvarande utredning ändock varit tillgänglig må vidare ej heller meddelas dom å straffarbete i sex månader eller däröver, fängelse å samma tid eller ungdomsfängelse eller villkorlig dom, som ej avser endast förvandlingsstraff för böter (2 §). Förordnande om personundersökning skall meddelas, så snart det finnes lämp-

ligen kunna ske. Åklagaren, den misstänkte eller hans försvarare må hos domstolen göra framställning om att beslut om personundersökning skall meddelas redan före åtalet. Häktas den misstänkte bör, om personundersökning skall äga rum, beslut därom meddelas senast i samband med häktningen (3 § första stycket). Till personundersökare skall domstolen förordna lämplig och villig person (3 § andra stycket). Skyddskonsulent skall enligt sin instruktion på begäran lämna uppgift till domstol om personer lämpliga såsom personundersökare. Skyddskonsulent och skyddsassistent är även pliktiga att, i den mån det kan ske utan att övriga tjänsteåligganden eftersättes, mottaga uppdrag såsom personundersökare. Personundersökaren äger taga del av anteckningar och andra handlingar från förundersökningen samt närvara vid förhör, som hålles med den misstänkte. Barnavårdsnämnd och nykterhetsnämnd är vidare skyldiga att på begäran lämna personundersökaren upplysningar beträffande misstänkt, med vilken nämnderna har att taga befattning, och att föreslå de åtgärder, som kan finnas erforderliga för hans rättande (5 §). Enligt tillämpningskungörelsen till 1954 års lag förutsättes att personundersökaren skall samråda med vederbörande skyddskonsulent.

I samband med förordnande om personundersökning eller senare må domstolen, om skäl är därtill, besluta att läkarintyg skall införskaffas beträffande den misstänkte. Sådant intyg skall alltid föreligga, innan någon dömes till ungdomsfängelse, därest icke utlåtande enligt sinnessjuklagen inhämtats. För avgivande av läkarintyg bör om möjligt anlitas psykiater. Intyget skall vara avfattat enligt av Kungl. Maj:t meddelade anvisningar (4 §).

1954 års lag innehåller slutligen bestämmelser om personutredningens förebringande i rättegången (6 §), om ersättning till personundersökaren (7 §) samt om förordnande om personundersökning i nådeärenden (8 §). Enligt de förstnämnda bestämmelserna må, om det finnes vara till avsevärt men för den tilltalade eller annan att kännedom om personliga förhållanden, som beröres av personundersökningen, vinner spridning genom rättegångens offentlighet, domstolen förordna, att målet i vad angår dylik utredning skall handläggas inom stängda dörrar. Ersättning till personundersökare och till läkare som avgivit sådant läkarintyg, som avses i lagen, skall bestämmas av domstolen. Ersättningen skall gäldas av statsverket.

Strafflagberedningen. I den allmänna motiveringen till de av beredningen föreslagna bestämmelserna om personundersökning framhålles personundersökningarnas ökade betydelse såväl för valet av påföljd som för den efterföljande behandlingen av den dömd. Beredningen anför vidare bl. a.:

Det är önskvärt, att personundersökning sker så snart som möjligt under brottsutredningen. Om den misstänkte ej är häktad, dröjer det ofta, innan domen meddelas, en avsevärd tid under vilken han icke blir föremål för annat ingripande än det som föranledes av utredningen om brottet och för-

handlingen inför domstolen. Denna tid innebär i allmänhet stora påfrestningar för den misstänkte och han föranledes ej sällan därunder att begå nya brott. Till förhindrande härav är det angeläget, att skyddskonsulenterna och deras assistenter eller i förekommande fall tjänstemännen vid skyddsföreningarna bringas i kontakt med brottslingarna snarast möjligt efter upptäckten av deras brott för att lämna dem stöd och hjälp, ägnad att främja deras anpassning i samhället. Ett tillfälle härtill erbjuder sig i samband med personundersökningen, och möjligheterna att påverka brottslingen och förmå honom att ändra sin livsföring torde då, innan domen har fallit, vara särskilt gynnsamma. I 3 § föreslår beredningen en bestämmelse som syftar till att, om den som misstänkes för brott, vara kan följa fängelse i två år eller däröver, vid den av åklagaren ledda förundersökningen erkänner brottet, personundersökning i regel skall företagas utan dröjsmål och utan avbidan på att åtal väckes. Utmynnar personundersökningen i förslag om skyddstillsyn, bör i samband med undersökningen värden i frihet på lämpligt sätt förberedas.

Då personundersökningen skall tjäna till ledning ej blott vid valet av påföljd utan även vid utformandet av den dömdes behandling och då dessutom lämpliga åtgärder till den misstänktes stöd och hjälp skall, när det erfordras, vidtagas i samband med undersökningen, ställes uppenbarligen stora krav på personundersökarens insikter och omdöme. Såsom ett slutmål torde böra eftersträvas, att personundersökningarna — såsom sker på vissa håll utomlands — ombesörjes av heltidsanställda befattningshavare med särskild utbildning för denna uppgift. Beredningens förslag, vilket förutsätter en väsentlig utökning av skyddskonsulentorganisationen, innebär att skyddskonsulenterna och deras assistenter skall i långt större utsträckning än nu ägna sig åt personundersökningar. Beredningen föreslår emellertid att tills vidare liksom nu frivilliga arbetskrafter skall kunna anlitas som personundersökare.

I likhet med vad nu är fallet bör närmare bestämmelser om personundersökning utfärdas i administrativ ordning. Det är visserligen angeläget, att undersökningarna därvid icke bindes vid någon gemensam mall utan i stället största möjliga frihet lämnas personundersökaren att anpassa undersökningens omfattning efter behovet i det särskilda fallet. Liksom nu bör emellertid vissa data rörande den undersökte införskaffas i enlighet med ett till grund för utredningen liggande formulär.

Strafflagberedningens förslag till bestämmelser om personundersökning tillstyrkes eller lämnas utan erinran i det övervägande antalet yttranden, som avgivits över förslaget. *Justitiekanslersämbetet* finner de föreslagna nyheterna ändamålsenliga och ägnade att främja de tilltalades återanpassning i samhället. Tillstyrkande uttalar sig också bl. a. *Sveriges advokatsamfund*, *Föreningen Sveriges häradshövdingar* och *Föreningen Sveriges skyddskonsulenter och skyddsassistenter*. Den sistnämnda föreningen uttalar bl. a., att skyddslagsbetänkandet på personundersökningens område innehåller förslag, som vid närmare betraktande torde höra till de mest väsentliga i hela betänkandet. Till personundersökningen knyts nämligen en del av det inledande skyddsarbetet, som är av särskilt stor vikt, emedan det i tiden ligger nära brottets uppdagande och kommer att bilda upptakten till den

senare vidtagna kriminalvården i frihet. I ett icke ringa antal fall torde de största svårigheterna i ett ärende redan vid denna tidpunkt gå att lösa. Inom föreningen har beredningens reformförslag på denna punkt funnits vara särskilt välkommet. Det synes föreningen mest följdriktigt att såvitt möjligt samordna personundersökning såväl som val av övervakare med behandlingsplaneringen. *Sveriges advokatsamfund* har intet att erinra mot att närmare bestämmelser om personundersökning skall utfärdas i administrativ ordning. Advokatsamfundet finner emellertid med hänsyn till avfattningen av stadgandet i 7 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen önskvärt, att spørsmålet om personundersökarens tystnadsplikt regleras i lag.

Personundersökningsverksamheten har behandlats även av *1956 års eftervårdsutredning* i dess år 1961 avgivna betänkande, »Kriminalvård i frihet», (SOU 1961:16). Utredningen ansluter sig däri i väsentliga delar till vad strafflagberedningen förordat.

Departementschefen. Behovet av nya bestämmelser om personundersökning har redan inledningsvis behandlats. I fråga om utformningen av dessa bestämmelser kan jag i allt väsentligt ansluta mig till de allmänna synpunkter, som strafflagberedningen anfört. Det föreliggande förslaget överensstämmer också i stort sett med vad beredningen föreslagit.

Flertalet stadganden i 1954 års lag har motsvarigheter i den föreslagna lagen. Stadgandet i 6 § i förstnämnda lag enligt vilket domstol under vissa förutsättningar kan förordna, att brottmål i vad angår utredning som avses i lagen skall handläggas inom stängda dörrar, har emellertid icke medtagits. Den däri behandlade situationen har ansetts böra i enlighet med strafflagberedningens förslag regleras i rättegångsbalken genom en motsvarande bestämmelse avseende olika slag av personutredning. En dylik bestämmelse har i det förslag till lag om ändring i rättegångsbalken, varom proposition förut framlagts (prop. 1964: 10), intagits i 5 kap. 1 §. Stadgandet i 7 § i 1954 års lag, vilket avser ersättning åt personundersökare samt åt läkare, som förordnats att avgiva i lagen avsett läkarintyg, har i beredningens förslag utgått för att ersättas av bestämmelser meddelade i administrativ ordning. I det nu framlagda förslaget har emellertid en motsvarighet till det nämnda ersättningsstadgandet medtagits. Samma förhållande gäller i fråga om 8 § i 1954 års lag. I 8 § i beredningens förslag har intagits bestämmelser om meddelande av stöd och hjälp åt den som är föremål för personundersökning. Paragrafen saknar motsvarighet i 1954 års lag och i det nu framlagda förslaget. Bestämmelserna behandlas i det följande i anslutning till 11 §.

Ett spørsmål, som icke regleras i 1954 års lag och icke heller i strafflagberedningens förslag, är personundersökarens ansvar för att icke upplysningar om vad som framkommit vid undersökningen utlämnas till obehöriga. Personundersökarens situation i detta hänseende har motsvarig-

heter i andra fall, exempelvis vid personutredningar inom socialvården, inom vissa delar av polisens arbetsfält och i den verksamhet, som bedrivs av personövervakare på olika områden. I vissa av dessa fall har givits föreskrifter om tystnadsplikt (91 § barnavårdslagen, 64 § nykterhetsvårdslagen, 7 § tillämpningskungörelsen till nykterhetsvårdslagen, 64 § socialhjälpslagen, 9 § allmänna polisinstruktionen. Jfr RB 36: 5). Föreskrifterna avser att skydda samma intressen, som är föremål för reglering i 1937 års lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar (sekretesslagen). Vad beträffar personundersökare får anses ligga i sakens natur att han, bortsett från den uppgiftsskyldighet, som åligger honom gent emot domstolen, har att iakttaga den största återhållsamhet, då det gäller utlämnande av upplysningar rörande vad han under undersökningen erfarit om den misstänktes och andras personliga förhållanden. Vidare gäller att befattningshavare, även då uttrycklig föreskrift därom icke meddelats, har tystnadsplikt beträffande innehållet i allmän handling, som är hemlig (jfr NJA 1953 s. 654). Med hänsyn till den vikt, som enligt vad förut berörts måste tillmätas personundersökarens verksamhet, får det emellertid anses önskvärt att dennes skyldighet i förevarande hänseende fastslås i en särskild bestämmelse. Såsom en särskild omständighet tillkommer att enligt 4 § i det nu framlagda förslaget domstolen skall kunna uppdraga åt skyddskonsulent att föranstalta om personundersökning. I dylikt fall skall skyddskonsulenten, om han så finner lämpligt, i stället för att själv utföra undersökningen, kunna anlita lämpliga medhjälpare för att under hans överinseende insamla och sammanställa de för personundersökningen erforderliga uppgifterna. Även med tanke på denna situation torde en bestämmelse om tystnadsplikt kunna vara av värde. Den bör med hänsyn härtill utformas så att den blir tillämplig även på den som biträder med upprättande av personundersökning. Det kan för övrigt antagas att från de personers synpunkt, till vilka personundersökaren vänder sig för att erhålla upplysningar, en dylik bestämmelse ter sig betydelsefull. I den mån den kan inverka på deras villighet att medverka vid personundersökningen blir den också av betydelse för dennas resultat.

Advokatsamfundet har i sitt yttrande över skyddslagsförslaget berört ett speciellt problem, nämligen tystnadsplikten ställd i relation till rätten att lämna meddelande för offentliggörande i tryckt skrift. Enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen innefattar tryckfriheten en varje svensk medborgare tillkommande rätt att i tryckt skrift ge uttryck åt sina tankar och åsikter. Därunder inbegripes även rätt att för offentliggörande i tryckt skrift till dess författare, utgivare eller redaktion eller till vissa nyhetsbyråer lämna uppgifter i vad ämne som helst. Till skydd för denna rätt föreskrives i 3 kap. 4 § att uppgiftslämnaren skall åtnjuta anonymitet. Ehuru en dylik uppgiftslämnare på grund av tryckfrihetsförordningens regler i allmänhet icke kan göras ansvarig för sina uppgifter, gäller dock olika un-

dantag från denna grundsats. Innefattar meddelandet brott mot tystnadsplikt, kan t. ex. meddelaren i vissa men icke alla fall åtalas och straffas för detta brott. Så kan enligt 7 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen ske, när någon uppenbarar förhållande, som han på grund av allmän befattning eller allmän tjänsteplikt erhållit kännedom om och vars röjande skulle innefatta brott mot rikets säkerhet eller varom han eljest enligt lag haft att iakttaga tystnad. Brott mot tystnadsplikt, varom stadgande meddelats i annan författning än lag, omfattas däremot icke av det nämnda straffstadgandet. Till att tystnadsplikten är stadgad i lag är icke att hänföra det förut angivna fallet att befattningshavare har tystnadsplikt beträffande allmän handling, som är hemlig enligt sekretesslagen (jfr prop. 1948: 230 s. 174 f).

Till överensstämmelse med vad nu utvecklats föreslås ett stadgande om tystnadsplikt (8 §). I fråga om stadgandets räckvidd i det av advokatsamfundet berörda avseendet må framhållas att förutom skyddskonsulent och skyddsassistent även särskilt förordnad personundersökare torde vara att hänföra till befattningshavare i tryckfrihetsförordningens mening (jfr NJA 1960 s. 308). I anslutning till det anförda må anmärkas att spörsmålet om olika befattningshavares tystnadsplikt ingår bland de frågor, som för närvarande är föremål för utredning av offentlighetskommittén, som år 1960 tillkallats för översyn av lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet och därmed sammanhängande frågor.

Såsom strafflagberedningen anfört bör närmare anvisningar om vad personundersökning skall innehålla och vad den som utför eller biträder med utförande av personundersökning bör iakttaga meddelas i administrativ ordning.

De särskilda bestämmelserna

1 §.

Paragrafen svarar mot 1 § i 1954 års lag och överensstämmer med 1 § i strafflagberedningens förslag.

Beredningen. Enligt denna bestämmelse må personundersökning ske så snart sådan undersökning provas erforderlig för vinnande av utredning i de hänseenden som anges i bestämmelsen. Liksom nu skall emellertid personundersökning obligatoriskt företagas i vissa fall. Vilka dessa fall är anges i 2 §. Såsom framgår av en jämförelse med bestämmelserna i 3 § avser ordet brottmål i förevarande paragraf brottmålsförfarandet i vidsträckt mening. Därunder inbegripes alltså även fall, i vilka åtal ännu ej väckts. En antydning härom ges också genom att i paragrafen talas om den misstänkte och ej om den tilltalade. Beredningens förslag åsyftar, såsom redovisas under 3 §, att personundersökning i sådana fall, där en misstänkt under för-

undersökning erkänner svårare brott, skall utföras tidigare än nu i allmänhet sker och utan avbidan på att åklagaren hinner väcka åtal.

Liksom personundersökning ej får beslutas enligt paragrafen annat än när sådan undersökning prövas erforderlig, bör enligt beredningens mening i de fall undersökning sker denna ej göras mera omfattande än som påkallas av syftet med undersökningen. Särskilt understrykes vikten av att valet av de personer, med vilka personundersökaren träder i förbindelse för att inhämta upplysningar angående den misstänkte, sker med omsorg och omdöme. Det framhålles, att ett urskillningslöst hörande av personer i den misstänktes närmaste omgivning kan — utan motsvarande nytta ur utredningssynpunkt — för honom medföra skadeverkningar, som kan allvarligt försvåra hans återanpassning.

I yttrandena över beredningens förslag har innehållet i 1 § berörts av ett par remissinstanser. *Svea hovrätt* har anfört att paragrafen bör ges en sådan avfattning att därav tydligt framgår att förordnande av personundersökning alltid skall ske, när domstolen finner det erforderligt. *Sveriges advokatsamfund* har ifrågasatt om icke synpunkten, att personundersökning icke bör göras mera omfattande än som påkallas av syftet med undersökningen, borde komma till uttryck i lagtexten.

Departementschefen. Till vad beredningen anfört kan jag ansluta mig. Det torde ligga i sakens natur att, om omständigheterna är sådana att personundersökning är erforderlig i målet, undersökning också skall verkställas. Paragrafens avfattning synes böra jämkas i enlighet härmed. I nära anslutning till stadgandet i 1 kap. 7 § brottsbalken torde böra anges att undersökningen bl. a. skall avse de åtgärder som må anses lämpliga för att främja den misstänktes anpassning i samhället.

I det föregående har framhållits betydelsen av att personundersökningen blir utförd med noggrannhet och att den blir så fullständig som möjligt. Den skall ge underlag för ett riktigt bedömande av den misstänkte och för planeringen av den behandling, som kan komma att beslutas. Mot bakgrunden härav bör understrykas vad beredningen i anslutning till förevarande paragraf anfört om undersökningens omfattning och utformning. Det är sålunda anledning framhålla att kravet på fullständighet icke får leda till ett mer eller mindre okritiskt uppsamlande av upplysningar och uttalanden. Undersökningen måste planläggas med omsorg och med beaktande av det ändamål, den i det aktuella fallet främst kan väntas vara avsedd att tjäna. Dess omfattning och utformning måste vidare anpassas efter omständigheterna. Detsamma gäller sättet för undersökningens bedrivande. Inför en utveckling mot allsidigare och grundligare personutredningar är i övrigt angeläget att erinra om att handhavandet av en sådan utredning är en grannlaga uppgift. Det är viktigt att syftet med reforme-

ringen av påföljdssystemet icke i vissa delar förfelas av att den misstänkte eller hans anhöriga genom det sätt på vilket personundersökningen bedrivs tillfogas skada eller onödigt lidande. Detta kan lätt ske, om genom undersökningen kännedom om den misstänktes situation onödigtvis eller på ett olämpligt sätt sprides. I detta sammanhang må även erinras om vad jag i det föregående anförut beträffande personundersökarens tystnadsplikt.

Det bör kunna förutsättas att de nu utvecklade synpunkterna skall vinna beaktande även utan att särskilt stadgande därom gives i lagen. Under sådana förhållanden har något sådant stadgande icke medtagits i förslaget.

2 §.

Paragrafen svarar mot 2 § i 1954 års lag och överensstämmer, bortsett från mindre språkliga avvikelser, med 2 § i strafflagberedningens förslag.

Förslaget skiljer sig från stadgandet i 1954 års lag därigenom att några särregler icke givits beträffande häktade och genom att i övrigt en utvidgning skett av det område, inom vilket personundersökning skall vara obligatorisk.

Beredningen. Att särskilda bestämmelser i nu gällande lag meddelats beträffande häktade sammanhänger med önskemålet att i dessa fall få till stånd personundersökning utan uppskov. Då de av beredningen föreslagna bestämmelserna har till utgångspunkt, att erforderlig personundersökning i samtliga fall skall ske så tidigt som möjligt när förutsättningar därför föreligger, saknas enligt beredningens mening anledning att upptaga särskilda regler beträffande häktade.

Utvidgningen av det område, inom vilket personundersökning är obligatorisk, hänför sig till (skydds-)internering och i viss mån även till överlämnande till särskild vård. För närvarande saknas särskild föreskrift om att personundersökning skall ske, innan tilltalad dömes till förvaring eller internering eller med stöd av lagen den 30 december 1952 med vissa bestämmelser om påföljd för brott av underårig överlämnas till barnavårdens organ för samhällsvård.

Beredningen framhåller, att i fråga om ådömande av internering icke har upptagits någon motsvarighet till det nuvarande stadgandet i 1 § förvaringslagen att den brottsliges sinnesbeskaffenhet skall avvika från det normala. Vid övervägande om internering skall tillgripas skall hänsyn likväl tagas till den tilltalades sinnesbeskaffenhet. För utredning härom kan sinnesundersökning visa sig erforderlig. I allmänhet torde det enligt beredningens mening emellertid vara tillräckligt att läkarundersökning sker enligt 5 § i beredningens förslag (7 § i det nu framlagda förslaget). I sådant fall bör jämväl personundersökning ske, om ej därmed avsedd utredning ändock är tillgänglig för domstolen.

När överlämnande till särskild vård överväges av domstolen, torde ofta

erforderlig personutredning kunna erhållas utan att personundersökning sker, uttalar beredningen. Detta gäller framför allt i de fall, då överlämnande till vård enligt barnavårdslagen ifrågakommer. I sådant fall skall barnavårdsnämnden — eller i fråga om den som är elev i ungdomsvårdsskola dess styrelse — höras, innan domstolen beslutar överlämnande. Därvid torde det i allmänhet, om fallet ej redan är utrett av nämnden, böra ankomma på denna att föranstalta om utredning rörande den unges förhållanden. Även då överlämnande till vård enligt lagen om nykterhetsvård ifrågasättes och på grund härav yttrande inhämtas av nykterhetsnämnden torde stundom personundersökning vara överflödig.

För överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen förutsättes, att den tilltalade i utlåtande enligt sinnessjuklagen förklarats vara i behov av vård å sinnessjukhus. Den omständigheten, att sinnessundersökning kan bli aktuell bör emellertid icke hindra att personundersökning beslutas, framhåller beredningen. För sinnessundersökningens snabba genomförande är det av stort värde, att undersökningsläkaren har tillgång till det material, som framkommit vid personundersökning.

Beredningen föreslår, att personundersökning obligatoriskt skall ske innan någon dömes till fängelse i sex månader eller däröver, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsfängelse eller internering eller överlämnas till särskild vård. Liksom nu skall dock enligt förslaget personundersökning kunna underlåtas, om erforderlig utredning på annat sätt är tillgänglig, t. ex. genom att den misstänkte nyligen i annat mål varit föremål för personundersökning eller sinnessundersökning. Ligger den tidigare undersökningen längre tillbaka i tiden, bör enligt beredningen personundersökning ske men, såvitt avser den misstänktes förhållanden, begränsas till att avse tiden efter den förra undersökningen.

Eftervårdsutredningen anför i sitt betänkande om kriminalvård i frihet, att även utredningen anser det vara önskvärt att, på sätt strafflagberedningen föreslagit, utvidga det område inom vilket personundersökning skall vara obligatorisk.

Departementschefen. Vad beredningen i förevarande hänseende föreslagit har icke givit anledning till erinringar vid remissbehandlingen. Den föreslagna utvidgningen av området för obligatoriska undersökningar får också anses naturlig och lämplig. Beträffande betydelsen i praktiken av utvidgningen må anmärkas att den till stor del torde svara mot vad som för närvarande tillämpas. Det bör härvid beaktas att icke sällan det föreslagna undantagsstadgandet om utnyttjande av förefintlig, motsvarande utredning blir av betydelse. Vad beträffar de fall där ingripande enligt barnavårdslagen eller nykterhetsvårdslagen ifrågasättes bör erforderlig utredning ofta kunna erhållas genom vederbörande vårdorgan. Stundom torde tidigare

personutredning finnas att tillgå. Denna bör då så långt det är möjligt utnyttjas. Jag vill i detta sammanhang också hänvisa till, vad jag i anslutning till 1 § anført om angelägenheten av att personundersökningarna till sin omfattning och utformning anpassas efter omständigheterna i det enskilda fallet.

För att åklagare och domstolar skall få kännedom om tidigare undersökningar rörande den misstänkte finnes i lagen om allmänt kriminalregister föreskrift om att uppgift om verkställd personutredning skall antecknas i registret och medtagas i utdrag därur, som lämnas till domstol eller åklagare. Till dylik personutredning hänföres sinnesundersökning, personundersökning och sådant läkarintyg, som avses i förevarande lag.

3 §.

Paragrafen svarar mot 3 § första stycket i 1954 års lag och 3 § i strafflagberedningens förslag.

Beredningen. Enligt beredningens mening bör det även i fortsättningen ankomma på domstol att besluta, huruvida personundersökning skall företagas. Varken i 1954 års lag eller i beredningens förslag utsäges direkt, att sådan undersökning ej skall beslutas med mindre sannolika skäl föreligger att den misstänkte har begått det brott för vilket han misstänkes. Detta ligger emellertid enligt beredningen i sakens natur. Enligt förslaget skall förordnande om personundersökning meddelas så snart tillräckliga skäl förebragts för sådan undersökning, varmed beredningen avser att sannolika skäl föreligger för att den misstänkte har begått brottet och erforderlig personutredning eljest icke kommer att vara tillgänglig för domstolen.

Beredningen framhåller, att det är angeläget, att personundersökningen utföres så tidigt som möjligt under brottsutredningen. Om den misstänkte under förundersökningen erkänner brottet, bör frågan huruvida personundersökning skall ske utan dröjsmål prövas av domstol. Beredningen föreslår skyldighet för åklagaren att göra anmälan om erkännandet hos rätten för beslut angående personundersökning. Därvid blir forumreglerna i 19 kap. rättegångsbalken att tillämpa (RB 19:12). Anmälningsskyldigheten har emellertid begränsats till fall, där å brottet kan följa fängelse i två år eller däröver. Hinder skall dock icke föreligga mot att åklagaren gör anmälan även i andra fall, om han anser personundersökning vara önskvärd. Den nuvarande bestämmelsen, att den misstänkte eller hans försvarare kan påkalla beslut om personundersökning före åtalet, föreslås i samband härmed skola utgå.

Yttrandena. *Justitiekanslersämbetet* och *Sveriges advokatsamfund* uttalar beträffande förutsättningarna för förordnande om personundersökning, att i 3 § klart bör komma till uttryck att sådant förordnande ej må beslutas,

med mindre sannolika skäl föreligger att den misstänkte begått brottet. Enligt *hovrätten för Västra Sverige* bör vidare uttryckligen angivas att förordnande kan meddelas oberoende av om åtal väckts eller inte, dock, innan åtal väckts, endast efter anmälan av åklagaren.

Beträffande den föreslagna anmälningsskyldigheten uttalar *Göta hovrätt* att anmälan bör kunna ske i större utsträckning än enligt förslaget. *Statsåklagaren i Göteborg* förordar att även åklagare ges befogenhet att besluta om personundersökning. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* samt *Föreningen Sveriges landsfogdar* anför, att till undvikande av praktiska olägenheter åklagarens skyldighet att göra anmälan bör utformas så, att utrymme finnes för vissa undantag. *Hovrätten för Nedre Norrland* föreslår att orden »för beslut angående personundersökning» utelämnas, enär de möjligen kan föranleda tolkningen, att någon prövning, huruvida personundersökning skall ske i dessa fall, icke ankommer på domstolen. *Justitiekanslersämbetet* ifrågasätter, om icke spörsmålet om åklagarens anmälningsskyldighet i sin helhet lämpligen skulle kunna regleras i administrativ ordning.

Eftervårdsutredningen ansluter sig i sitt betänkande till vad beredningen föreslagit om att införa en anmälningsskyldighet för åklagaren gent emot domstolen, när den misstänkte under förundersökningen erkänner brott av viss svårighetsgrad.

I **yttranden** över sistnämnda betänkande anmärker *Föreningen Sveriges landsfiskaler* att den med anmälningsskyldigheten följande tidsvinsten torde sakna praktisk betydelse. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* och *Föreningen Sveriges landsfogdar* ifrågasätter, om icke anmälningsskyldigheten borde föreskrivas gälla gentemot skyddskonsulenten i stället för emot domstolen.

Departementschefen. I det föregående har i olika sammanhang framhållits att det från flera synpunkter sett är önskvärt att personundersökning kan ske i ett tidigt skede av förfarandet. I överensstämmelse härmed bör i förevarande paragraf inledningsvis fastslås, att förordnande om personundersökning skall meddelas så snart det lämpligen kan ske. Såsom förutsättning för dylikt förordnande bör gälla, att sannolika skäl föreligger att den misstänkte begått den ifrågavarande gärningen. Har gärningen ej erkänts, torde prövningen få ske vid förhandling. I betraktande av den prövning, som bl. a. i nu berörda hänseende kan behöva föregå förordnande om personundersökning, bör det såsom beredningen föreslagit ankomma på domstolen att meddela sådant förordnande. Lagtexten torde böra avfattas så att förutsättningarna för förordnande om personundersökning kommer till klart uttryck.

I enlighet med beredningens förslag torde skyldighet böra åläggas åklaga-

ren att för prövning av frågan om personundersökning göra anmälan till domstolen om sådana fall, i vilka dylik undersökning uppenbarligen kan väntas bli aktuell. Denna skyldighet bör fastslås i lagen. I fråga om gränsdragningen för anmälningsskyldigheten finnes uppenbarligen utrymme för olika meningar. Av praktiska skäl torde dock gränsen, så som skett i förslaget, böra dragas ganska snävt. Skyldigheten torde lämpligen begränsas till fall då fråga är om brott för vilket är stadgat fängelse i två år eller däröver. För en snäv begränsning talar jämväl att, såsom beredningen framhållit, hinder icke föreligger att åklagaren i andra fall på eget initiativ eller efter framställning från den misstänkte väcker frågan om förordnande om personundersökning. Det får anses ligga i sakens natur att domstolen, innan åtal väckts, icke utan åklagarens hörande meddelar förordnande om personundersökning. Om den misstänkte häktas, bör i anslutning därtill även upptagas frågan om behovet av personundersökning.

Undantagsvis synes kunna inträffa att den som erkänt gärning av sådan art, att anmälningsskyldighet föreligger, icke kommer att lagföras härför. Detta kan tänkas inträffa, om den misstänkte återtager sitt erkännande och omständigheterna är sådana, att övrig bevisning icke är tillräcklig för att åtal skall anställas. Vidare förekommer att personer anger sig själva för brott, som det vid närmare undersökning visar sig att de är oskyldiga till. Att låta åklagarens anmälningsskyldighet gälla även i dylika fall fyller icke någon uppgift. I enlighet med vad som föreslagits under remissbehandlingen av beredningens förslag har därför föreskriften om anmälan icke gjorts undantagslös.

4 §.

Paragrafen svarar mot 3 § andra stycket i 1954 års lag och 4 § i strafflagberedningens förslag.

Enligt 1954 års lag skall till personundersökare förordnas lämplig och villig person. Såsom berörts i redogörelsen för den nuvarande ordningen har härutöver i administrativ väg bl. a. meddelats bestämmelser om att personundersökaren skall samråda med vederbörande skyddskonsulent och om att denne skall lämna uppgift om lämpliga personundersökare ävensom i mån av möjlighet själv åtaga sig att verkställa personundersökning.

Beredningen. Beredningen framhåller, att för närvarande inga andra kvalifikationsbestämmelser gäller för den som skall utföra personundersökning än att han skall vara lämplig och villig. I praktiken brukar också till personundersökare utses personer med de mest skiftande kvalifikationer, såsom tjänstemän vid skyddsföreningar, andra socialarbetare, tingsnotarier, lärare och kommunala förtroendemän. Ofta saknar personundersökarna erforderlig utbildning för sitt uppdrag och tillräcklig erfarenhet på det sociala området. Detta torde ha visat sig vara en brist framför allt när det gäller

planerandet av lämpliga åtgärder för den misstänktes tillrättaförande. Enligt beredningens mening kan det ej heller bestridas, att personundersökningarnas standard är mycket ojämn. Om det därför redan nu är angeläget att söka åstadkomma en förbättring i detta hänseende, framstår behovet härav än starkare vid ett genomförande av det reformerade påföljdssystemet.

En framträdande nackdel av den nuvarande ordningen är enligt beredningens mening att skyddskonsulenterna och skyddsassistenterna icke beredes tillfälle att på ett tidigt stadium ingripa med lämpliga åtgärder till den misstänktes stöd och hjälp för att söka förebygga fortsatt brottslighet från hans sida samt att, när skyddstillsyn kan antagas komma i fråga, vidtaga förberedelser för vården i frihet. Arbetet med den misstänktes återanpassning bör påbörjas redan i samband med personundersökningen. Detta torde kräva, att skyddskonsulenterna och skyddsassistenterna får bättre kontakt med och större inflytande över personundersökningarna än de nu har. Efter den utbyggnad av skyddskonsulentorganisationen, vilken måste genomföras innan det nya påföljdssystemet bringas i tillämpning, bör också dessa befattningshavare i långt större utsträckning än nu kunna själva utföra personundersökningar. Med skyddskonsulenter och skyddsassistenter bör i förevarande hänseende jämsställas skyddsföreningarnas tjänstemän, vilka äger god förtrogenhet med personundersökningar.

Enligt beredningens förslag skall emellertid domstolen efter samråd med skyddskonsulent kunna utse även annan lämplig person till personundersökare. Varje skyddskonsulent bör inom sitt distrikt knyta kontakt med personer, som är villiga att utföra personundersökningar och vilka konsulenten lämnar erforderlig handledning för att de skall kunna utföra sådana uppdrag.

När personundersökning utföres av annan än skyddskonsulent, skyddsassistent eller tjänsteman hos skyddsförening skall enligt förslaget personundersökaren samråda med vederbörande skyddskonsulent. Denne sättes därigenom i tillfälle att öva kontroll över hur undersökningen utföres och att föranstalta om behövliga kompletteringar. Personundersökaren skall också överlämna sin skriftliga berättelse över undersökningen till skyddskonsulenten, som till ledning för domstolen skall avge yttrande däröver.

Yttrandena. Anstaltsnämnden i Västerås tillstyrker livligt förslaget att personundersökning som regel skall utföras av skyddskonsulent eller annan inom facket arbetande tjänsteman. *Skyddskonsulenten i Skåne-Blekinge distrikt och statsåklagaren i Malmö* ifrågasätter om man icke skulle kunna låta personundersökningarna helt utföras av skyddskonsulenterna och deras assistenter.

Göta hovrätt och Föreningen Sveriges stadsdomare, vilka anser att skyddskonsulent bör vara verksam i större utsträckning än för närvarande i arbetet med personundersökningar, motsätter sig att domstolen skall vara skyl-

dig att samråda med skyddskonsulent angående valet av personundersökare. Även *hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Stockholms rådhusrätt* och *anstaltsnämnden vid kolonien Älgberget* avstyrker en sådan ordning. De två sistnämnda remissinstanserna och *Svea hovrätt* anser i övrigt, att domstolen bör ha något större frihet att välja personundersökare än vad som framgår av utredningens motiv. Hovrätten anför:

Det är tvivel underkastat, om det är ur alla synpunkter lämpligt att personundersökningarna samlas på ett relativt litet antal personer, låt vara att dessa har särskilda insikter på hithörande område. Visserligen torde det icke kunna bestridas att personundersökningarna för närvarande är av skiftande kvalitet. Om de personundersökningar, som utföres av tingsnotarier efter frivilligt åtagande, torde dock på det hela taget kunna sägas att de vittnar om ett förtjänstfullt arbete. Erfarenheterna ger vid handen att tingsnotarierna i allmänhet sysslar med endast en undersökning åt gången och att de visar ett intresse för uppgiften, som icke kan förväntas alltid vara tillfinnandes hos dem, som har att utföra personundersökningar såsom ett tjänsteåliggande. Då det synes hovrätten av vikt att detta intresse tillvaratages även i fortsättningen i samma utsträckning som hittills och då dessutom verkställandet av personundersökningar kan ge blivande domare värdefulla erfarenheter av brottsklienteletets sociala förhållanden, föreslår hovrätten att den i paragrafens första stycke intagna uppräknningen av tjänstemän, vilka kunna utses till personundersökare, utgår och ersättes med en föreskrift att till personundersökare skall, efter samråd med skyddskonsulenten, utses lämplig och villig person.

Föreningen Sveriges häradshövdingar pekar på vissa nackdelar som enligt föreningen främst på vissa håll kan följa av att mera generellt, till förmån för annan än skyddskonsulent, utesluta tingsnotarie som personundersökare.

Beträffande de av beredningen föreslagna bestämmelserna angående personundersökares samarbete med skyddskonsulent förklarar *Svea hovrätt*, att hovrätten icke har något att erinra däremot. *Göta hovrätt*, *hovrätten över Skåne och Blekinge* och *Föreningen Sveriges stadsdomare* avstyrker däremot förslaget att skyddskonsulenten skall granska och yttra sig över personundersökningsberättelsen. *Göta hovrätt* uttalar, att denna ordning innebär en onödig omgång, och framhåller att domstolen, när så erfordras, kan inhämta skyddskonsulentens yttrande.

Eftervårdsutredningen anför i betänkandet om kriminalvård i frihet bl. a.:

För att kunna uppnå den effektivisering av kriminalvården, som man nu eftersträvar, är det nödvändigt att bereda skyddskonsulenter och skyddsassistenter ökat inflytande över personundersökningarna. Den mest radikala lösningen härvidlag skulle vara att såsom personundersökare endast använda sig av fast anställda tjänstemän inom skyddskonsulentorganisationen. Då en lösning efter denna linje förutsätter en avsevärd utökning av organisationen utöver den som i första hand bör komma till stånd för den eftervårdande verksamheten, anser utredningen sig emellertid icke kunna upptaga nämnda tanke till närmare övervägande. Utredningen vill emellertid

föreslå, att domstolen skall kunna överlämna till vederbörande övervakningsnämnd eller skyddskonsulent att föranstalta om personundersökning och att nämnden eller konsulenten därvid får frihet att tillse, att undersökningen utföres på lämpligt sätt. Domstolen bör dock alltså ha möjlighet att förordna viss person till personundersökare och bör därvid i princip äga full frihet vid valet av person. Liksom hittills bör det åligga skyddskonsulenten att lämna anvisning på personer lämpliga för uppgiften.

Efter att ha anvisat olika möjligheter för skyddskonsulenterna att framskaffa lämpliga personer för undersökningsverksamheten fortsätter utredningen:

I de fall domstolen, i stället för att överlämna åt övervakningsnämnd eller skyddskonsulent att föranstalta om personundersökning, förordnar viss person till denna uppgift, bör skyddskonsulenten underrättas härom. Detta torde enklast kunna ske genom att skyldighet ålägges domstolen att översända en kopia av förordnandet till konsulenten. Denne beredes härigenom tillfälle att från början komma i kontakt med personundersökaren och följa dennes arbete liksom att på ett tidigt stadium bistå den misstänkte med de hjälpande åtgärder, som kan vara behövliga. Oberoende av vad nu sagts är det angeläget att personundersökaren självmant söker samråd med skyddskonsulenten så snart anledning därtill kan uppkomma.

Eftervårdsutredningen avstyrker i sitt betänkande strafflagberedningens förslag att skyddskonsulent alltid skall avge yttrande över personundersökningar som verkställts av vissa personundersökare. Enligt utredningen bör emellertid personundersökaren tillställa konsulenten ett exemplar av personundersökningsberättelsen för kännedom. Berättelsen bör också i så god tid som möjligt överlämnas till parterna.

I de yttranden, som avgivits över eftervårdsutredningens betänkande, har icke rests några invändningar mot utredningens förslag, att domstolen skall kunna överlämna till skyddskonsulent att föranstalta om personundersökning. Däremot avvisas i flera yttranden bestämt utredningens förslag, att motsvarande uppdrag från domstolens sida skulle kunna lämnas åt övervakningsnämnd. Så är fallet i yttrandena från *riksåklagarämbetet*, *Svea hovrätt*, *hovrätten över Skåne och Blekinge* och *Göteborgs rådhusrätt*. *Riksåklagarämbetet* gör gällande att sistnämnda förslag skulle innebära en överorganisation och kunna medföra att sakens avgörande fördröjes. *Svea hovrätt* framhåller att övervakningsnämnderna i förslaget till brottsbalk tillagts mycket omfattande uppgifter inom kriminalvården och att det starkt måste ifrågasättas om de även skall betungas med kontroll över personundersökningarnas utförande. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* tar vidare upp den föreslagna befogenheten för domstolen att omedelbart förordna personundersökare och uttalar att skäl saknas att låta domstolen bibehålla denna befogenhet. Det är enligt hovrätten av vikt att personundersökningarna genomgående utföres i samråd med skyddskonsulenten och det är därför lämpligt att denne får kontroll över hela undersökningsverksamheten. Härtill

kommer att det icke är önskvärt att domstolen dirigerar insamlandet av personutredningen. Den nuvarande ordningen, enligt vilken detta ankommer på domstolen, kan tvärt om anses strida mot grundläggande principer för domstolsprocessen. En reform i den av hovrätten förordade riktningen skulle ge skyddskonsulentorganisationen processuella uppgifter och det är sannolikt att detta skulle leda till en kvalitativ förbättring av brottmålsprocessen.

Departementschefen. Av vad i det föregående anförts om personundersökningarnas ökade betydelse och undersökningsverksamhetens bedrivande följer att stora krav ställs på personundersökarens insikter och omdöme. Frågan om valet av personundersökare blir därför av central betydelse, då det gäller att föra lagens bestämmelser ut i praktisk tillämpning.

Vad angår valet av personundersökare i det enskilda fallet måste först och främst tillses att den som skall utföra undersökningen har erforderliga kvalifikationer härför. Samtidigt är att erinra om de olikheter, som kan föreligga med avseende å målens art och den misstänktes situation. Dessa olikheter återverkar på undersökningsverksamheten, eftersom undersökningarnas omfattning och utförande enligt vad förut framhållits skall anpassas efter omständigheterna. Detta medför att kraven på personundersökaren blir större i vissa fall än i andra. Det är med hänsyn härtill anledning att framhålla, att valet av personundersökare icke får ske slentrianmässigt utan bör träffas med utgångspunkt från förutsättningarna i det enskilda fallet. Reglerna beträffande ordningen för utseende av personundersökare bör utformas så, att förutsättningar skapas för ett val i enlighet med dessa riktlinjer.

Den nuvarande ordningen har till utgångspunkt att personundersökare skall utses direkt av domstolen. Denna har därvid icke bundits i vidare mån än att den som skall utses skall vara lämplig och villig. Beredningens förslag innebär i detta hänseende en skärpning, vilken är avsedd att ge garantier för att såsom personundersökare endast kommer att anlitas personer med tillräckliga kvalifikationer för uppgiften. Förslaget torde i vad avser detta syfte innefatta en tillfredsställande lösning. Uttalanden till förmån för förslaget har också gjorts under remissbehandlingen. Förslaget har emellertid även rönt kritik, vilken främst riktats mot att domstolens valmöjlighet beskurits. Härjämte har påtalats de praktiska olägenheter, som skulle följa med en skyldighet för domstolen att samråda med skyddskonsulenten. De berörda invändningarna synes mig förtjäna beaktande. Detta innebär självfallet icke, att jag icke anser ett samråd mellan domstolen och skyddskonsulenten värdefullt. Det bör emellertid kunna överlämnas åt domstolen att vid behov taga initiativ därtill.

Önskemålet att tillgodose kravet på kvalificerade personundersökare, ställt

i relation till de nämnda praktiska invändningarna mot beredningens förslag, för över till den av hovrätten över Skåne och Blekinge förordade lösningen att med övergivande av nuvarande ordning helt befria domstolarna från uppgiften att utse personundersökare. Ansvar för personundersökningsverksamheten skulle i dylikt fall lämpligen läggas på skyddskonsulenter. Flera fördelar skulle onekligen vara förenade med en sådan ordning. Mot att domstolarna på ett dylikt sätt berövas inflytandet över undersökningsverksamheten talar dock bl. a. att den kunskap om målet, som domstolen äger, då icke blir utnyttjad. Nämnda fördelar bör emellertid kunna vinnas utan att domstolarna fränkopplas, därest enligt den av eftervårdsutredningen föreslagna ordningen domstolen ges möjlighet att, där så prövas lämpligt, överlämna åt vederbörande skyddskonsulent att svara för att personundersökning blir utförd. Däremot anser jag i likhet med flera av remissinstanserna mindre lämpligt att ansvaret lägges på övervakningsnämnd. Möjlighet för domstolen att direkt utse personundersökare bör dock bibehållas.

Närmare anvisningar om i vilka fall domstolen bör välja den ena eller den andra möjligheten torde icke böra givas i lagen. Det får förutsättas att i detta hänseende samråd kommer till stånd mellan domstolen och vederbörande skyddskonsulent rörande i vilken omfattning överlämnande till skyddskonsulenten att föranstalta om personundersökning kan ifrågakomma med hänsyn till olika praktiska förutsättningar härför. Dylikt överlämnande medför enligt förslaget, att ansvaret för personundersökningen åvilar skyddskonsulenten, men förutsätter icke att undersökningen utföres av denne. Skyddskonsulenten skall sålunda, om han icke väljer att själv utföra undersökningen, kunna anlita av honom utvalda medhjälpare att helt eller delvis biträda vid upprättandet av denna. Närmare bestämmelser om skyddskonsulentens verksamhet i detta hänseende torde få meddelas i administrativ ordning.

Särskilda bestämmelser torde icke böra upptagas i lagen angående personundersökarens åligganden gentemot skyddskonsulenten. Det finns dock anledning att framhålla värdet av att den, som anlitas att verkställa personundersökning och som icke har särskild utbildning härför eller stor erfarenhet av sådan undersökningsverksamhet, samråder med skyddskonsulenten. Beredningens förslag om att personundersökning skall ingivas till skyddskonsulenten för granskning och yttrande är jag däremot icke beredd att ansluta mig till. Såsom påpekats under remissbehandlingen torde nämligen vissa praktiska olägenheter vara förenade med en sådan ordning. Det kan för övrigt förväntas att domstolen, utan särskild bestämmelse därom, inhämtar yttrande från skyddskonsulenten, om personundersökningen ger anledning därtill. Vad personundersökare skall ha att iakttaga bör beaktas vid utarbetandet av de föreskrifter rörande lagens tillämpning, som bör

meddelas i administrativ ordning. Därvid får även beaktas eftervårdsutredningens förslag att personundersökaren skall ha att till skyddskonsulenten överlämna ett exemplar av personundersökningsberättelsen för kännedom.

5 §.

Paragrafen motsvarar 5 § första stycket i 1954 års lag och 6 § i strafflagberedningens förslag. Eftersom domstolen enligt 4 § i det nu framlagda förslaget i stället för att utse viss person till personundersökare skall kunna uppdraga åt skyddskonsulent att föranstalta om personundersökning, bör i förevarande paragraf jämte personundersökare uttryckligen nämnas skyddskonsulent; därunder inbegripes naturligtvis biträdande skyddskonsulent. Med skyddskonsulent torde här jämföras hans assistent, skyddsassistent. Rätten att taga del av anteckningar från förundersökning och att närvara vid förhör, som hålles med den misstänkte, synes icke böra vara helt ovillkorlig.

6 §.

Paragrafen överensstämmer med 5 § andra stycket i 1954 års lag och 7 § i strafflagberedningens förslag bortsett från mindre redaktionella jämkningar och från att skyddskonsulent och skyddsassistent medtagits bland dem till vilka barnavårdsnämnd och nykterhetsnämnd på begäran skall lämna upplysningar. I fråga om motiveringen för sistnämnda ändring hänvisas till vad som anförts i anslutning till 5 § beträffande motsvarande ändring.

7 §.

Paragrafen svarar mot 4 § i 1954 års lag och 5 § i strafflagberedningens förslag.

Beredningen. Beredningen uttalar, att föreskriften i 4 § andra stycket i 1954 års lag om att läkarintyg skall vara införskaffat, innan någon dömes till ungdomsfängelse, därest ej utlåtande enligt sinnessjuklagen inhämtats, närmast infördes av det skälet, att ungdomsfängelse ursprungligen avsågs endast för psykiskt normala lagöverträdare. Utvecklingen har emellertid gått i annan riktning. Enligt beredningens förslag är för övrigt ungdomsfängelse avsett att vara den normala påföljden för kriminella ungdomar i åldern 18—20 år, för vilka en längre tids anstaltsvård finnes påkallad. Med hänsyn härtill har icke ansetts böra uppställas något krav på att läkarintyg alltid skall anskaffas, innan dom till ungdomsfängelse meddelas. Tydligt är emellertid, framhåller beredningen, att det ofta är lämpligt, att den dömda underkastas läkarundersökning före domen, och det torde regelmässigt böra ske, innan någon som är under 18 år eller som har fyllt 21 men ej 23 år dömes till denna påföljd.

Enligt 5 § andra stycket i förslaget skall, om sinnesundersökning ej har skett, läkarintyg jämlikt förevarande paragraf införskaffas, innan någon dömes till internering eller överlämnas till öppen psykiatrisk vård. Beredningen understryker att den omständigheten, att sinnesundersökning kan komma att bli aktuell, i allmänhet ej bör hindra vare sig att personundersökning sker eller att läkarintyg inhämtas. Tvärtom är det i regel önskvärt att sådan utredning föregår sinnesundersökningen. Beredningen uttalar, att i den mån möjligheten att anlita psykiatrisk expertis ökar, läkarundersökningar enligt denna paragraf torde bli ägnade att i allt större utsträckning ersätta sinnesundersökning enligt sinnessjuklagen till ledning för domstolen vid valet av påföljd.

Yttrandena. Vad strafflagberedningen föreslagit i förevarande paragraf biträdades av *medicinalstyrelsen*. Styrelsen uttalar emellertid, att läkarundersökning av dem som avses skola dömas till internering alltid bör utföras av läkare med rättspsykiatrisk kompetens eller av annan läkare som minst tre år tjänstgjort vid statsanstalt eller därmed jämförlig anstalt och som genomgått kurs i rättspsykiatri. Enligt styrelsen bör också skyldighet föreligga att införskaffa läkarintyg, innan någon som är under 18 år dömes till ungdomsfängelse. Styrelsen anser dock en genomgripande psykiatrisk undersökning i många fall önskvärd, där ungdomsfängelse ifrågasättes, även som i än högre då fråga är om internering. Även *Stockholms rådhusrätt* anser, att läkarintyg som införskaffas innan någon dömes till internering alltid bör avgivas av psykiater. *Anstaltsnämnden vid Roxtuna* uttalar, att läkarintyg alltid bör föreligga innan någon dömes till ungdomsfängelse.

Svea hovrätt förordar, att paragrafen får en sådan avfattning, att därav tydligt framgår att inhämtande av läkarintyg alltid skall ske när domstolen finner det erforderligt.

Interneringsnämnden, rådhusrätten i Malmö och *mentalsjukvårdsdelegationen* vänder sig mot vad beredningen uttalat om att någon skall kunna dömas till internering utan att fullständig sinnesundersökning verkställts. *Interneringsnämnden* anför:

Enligt interneringsnämndens erfarenhet är det av stort värde att ha tillgång till en fullständig sinnesundersökning angående den beträffande vilken förvaring kan ifrågakomma och detta icke enbart och kanske icke ens främst med hänsyn till den nuvarande regeln om att vederbörandes sinnesbeskaffenhet skall avvika från det normala, utan även för att få en bild av hans personlighetstyp, begåvning, reaktionssätt, vådlighet m. m. Även om nyssnämnda rekvisit för ådömande av förvaring icke återfinnes i den nya lagen, skall dock enligt densamma hänsyn tagas till den tilltalades sinnesbeskaffenhet. Nämnden anser att, innan någon första gången dömes till (skydds)internering, utlåtande enligt sinnessjuklagen skall föreligga rörande honom. Bl. a. är detta enligt nämndens uppfattning ett rättssäkerhetsintresse. I varje fall anser nämnden det uteslutet, att ett intyg avgivet av en läkare, som ej är psykiater, skall kunna godtagas.

Kommittén för översyn av det rättspsykiatriska undersökningsväsendets organisation har i sitt år 1959 avgivna betänkande angående nämnda organisation (SOU 1959:20) berört den i förevarande sammanhang aktualiserade möjligheten att låta läkarintyg, som avses i lagen om personundersökning, ligga till grund för en dom å internering. Kommittén anför:

För kommittén står det klart att väsentliga rättssäkerhetsintressen kan äventyras, om ett så allvarligt ingripande mot en brottsling skulle i någon större utsträckning kunna tillgripas efter en endast summarisk läkarundersökning.

Beträffande det i skyddslagen föreslagna regelsystemet i fråga om behandlingen av psykiskt abnorma lagöverträdare finner kommittén sammanfattningsvis att det bör kunna öka möjligheten att låta sinnesundersökningarna ersättas med läkarutlåtanden enligt 13 kap. 5 § skyddslagen men att man främst av hänsyn till rättssäkerhetskravet bör gå fram med försiktighet. Beaktas i tillbörlig grad denna synpunkt, torde man icke kunna räkna med att nedskärningen av sinnesundersökningarna skall få en omfattning, som kan kallas väsentlig.

Föreningen Sveriges stadsdomare, som utgår ifrån att med ett mera differentierat påföljdssystem behovet av psykiatrisk rådgivning åt domstolarna kommer att öka, anför att denna rådgivning måhända i större utsträckning än vad nu är fallet kan ske i form av läkarintyg enligt förevarande lag.

Departementschefen. Jag vill till en början framhålla att läkarintyg enligt förevarande paragraf allmänt sett utgör ett värdefullt komplement till personundersökningen. Det ligger också i linje med vad i det föregående utvecklats om önskemålet om en förbättrad personutredning att läkarundersökning, varom nu är fråga, kommer till stånd i alla fall i vilka en sådan kan tänkas vara av värde. Jag vill bl. a. peka på dess betydelse i de fall, då överlämnande till vård enligt barnavårdslagen eller enligt nykterhetsvårdslagen överväges, eller när domstolen skall ta ställning till om sinnesundersökning bör företagas.

Intresset under remissbehandlingen har emellertid främst knutits till stadgandet i paragrafens andra stycke. Därvid har tagits upp frågan om och under vilka förutsättningar domstolen skall kunna döma till internering eller förordna om överlämnande till öppen psykiatrisk vård utan att sinnesundersökning företagits i målet. Det är uppenbart, att en fullständig sinnesundersökning alltid, då fråga uppkommer om användande av nämnda påföljder, utgör en värdefull grundval för bedömandet och att i många fall en sådan undersökning måste anses erforderlig. Jag vill bl. a. erinra om att enligt 33 kap. 2 § brottsbalken internering icke kan komma i fråga beträffande den som begått brott under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan själslig abnormitet av så djupgående natur, att den måste anses jämförbar med sinnessjukdom. I händelse av tveksamhet, huruvida sådant fall föreligger, torde sinnesundersökning regelmässigt bli er-

forderlig före en dom å internering. I vissa fall åter, i vilka föreligger en utförlig och belysande personutredning, bör, om nämnda utredning kompletteras av läkarintyg avgivet av en psykiater, finnas förutsättningar för domstolen att bedöma lämpligheten av ifrågavarande påföljder, utan att sinnesundersökning företagits. Jag finner för den skull den ståndpunkt, som beredningen intagit och som följer av vad beredningen anfört i avslutning till 2 § och förevarande paragraf, innefatta en godtagbar avvägning mellan olika intressen.

Domstolarna torde icke nödvändigtvis vara i behov av särskilda anvisningar rörande vilken utredning, som i olika fall skall krävas, utöver vad som följer av reglerna om sinnesundersökning i brottmål. I likhet med beredningen vill jag emellertid föreslå, att i lagen intages en föreskrift om införskaffande av läkarintyg innan någon dömes till internering eller överlämnas till öppen psykiatrisk vård. Det må framhållas, att intyget enligt förslaget i nu berörda fall skall vara avgivet av psykiater. Att motsvarande krav icke medtagits, när fråga är om annan påföljd än som nu berörts, innebär icke, att icke också i sådant fall psykiater bör anlitas, om det kan ske. Tillgången på psykiatrer har emellertid icke ansetts tillräckligt för att uppställa obligatoriskt krav härpå.

Beredningen har framhållit lämpligheten av att läkarintyg även inhämtas, innan någon dömes till ungdomsfängelse, och anfört att läkarundersökning regelmässigt bör förekomma, innan någon som ej fyllt aderton år dömes till ungdomsfängelse. Motsvarande uppfattning har under remissbehandlingen hävdats av bl. a. medicinalstyrelsen. I nu berörda hänseende är jag av samma mening. I överensstämmelse härmed har i förevarande paragraf utöver internering och överlämnande till öppen psykiatrisk vård medtagits det fall att någon som ej fyllt aderton år skall dömas till ungdomsfängelse.

8 §.

Paragrafen saknar motsvarighet i 1954 års lag och i strafflagberedningens förslag. Beträffande skälen för bestämmelsen om tystnadsplikt hänvisas till vad som anförts i den allmänna motiveringen.

9 §.

Paragrafen överensstämmer, bortsett från en mindre, redaktionell jämkning, med 8 § första stycket i 1954 års lag. I andra stycket i sistnämnda paragraf ges föreskrift om ersättning till personundersökare och läkare i de fall som avses i paragrafen. Denna föreskrift ersättes i det nu framlagda förslaget av den reglering som innefattas i 10 §.

10 §.

Paragrafen svarar mot 7 § i 1954 års lag. Enligt strafflagberedningen bör alla bestämmelser om ersättning åt personundersökare och läkare meddelas i administrativ väg.

I det nu framlagda förslaget har beaktats att fråga kan uppkomma om ersättning åt den som i enlighet med 4 § i förslaget biträder skyddskonsulent vid utförande av personundersökning. Närmare bestämmelser här- om och om paragrafens tillämpning i övrigt har ansetts böra meddelas i administrativ ordning. Såsom för närvarande bör dock uttryckligen an- ges att ersättningen gäldas av statsverket.

11 §.

Paragrafen motsvarar 9 § i 1954 års lag. Med stöd av sistnämnda para- graf har utfärdats kungörelsen den 18 juni 1954 med vissa bestämmelser angående lagens tillämpning.

Såsom inledningsvis uttalats bör närmare föreskrifter meddelas även an- gående tillämpningen av den nya lagen. Vad dylika föreskrifter bör inne- hålla har också delvis berörts i det föregående i anslutning till de olika paragraferna i förslaget. Därav torde framgå att en väsentlig del kommer att avse vad den som utför eller biträder vid utförandet av personunder- sökning i olika avseenden skall ha att iakttaga.

I detta sammanhang torde få upptagas ett särskilt spörsmål, som icke avser den egentliga undersökningsverksamheten men som har en naturlig anknytning till denna och som av beredningen ägnats särskild uppmärk- samhet, nämligen möjligheten att i samband med personundersökningen lämna den misstänkte stöd och hjälp och att förbereda den behandling som domstolens dom kan väntas komma att gå ut på. Bestämmelser i detta hänseende upptogs i 8 § i beredningens förslag.

Beredningen. Redan nu nedlägger många personundersökare, även utan- för de egentliga skyddsarbetarnas krets, ett förtjänstfullt arbete med att söka anskaffa bostad och anställning eller på annat sätt hjälpa de miss- tänkta före domen. Sådan hjälpverksamhet är emellertid enligt strafflag- beredningens mening så betydelsefull att en direkt rekommendation här- till bör göras i lagen. Beredningen har föreslagit en bestämmelse om att den skyddskonsulent, skyddsassistent eller tjänsteman hos skyddsförening, som tager befattning med personundersökningen, skall söka lämna den misstänkte stöd och hjälp, ägnad att främja hans anpassning i samhället.

Om sådan befattningshavare förordar att den misstänkte ställes under skyddstillsyn, skall befattningshavaren enligt förslaget på lämpligt sätt förbereda värden i frihet. Det gäller här närmast tillämpningen av sådana särskilda föreskrifter, som föreslås för den händelse skyddstillsyn skulle ådömas. Beredningen uttalar, att när fråga ej är om rena hjälpåtgärder en

viss försiktighet är att tillråda, i varje fall beträffande åtgärder av mera ingripande art. Personundersökaren måste alltid hålla i minnet att det är domstolen som har det avgörande ordet.

Yttrandena. Svenska fångvårdssällskapet uttalar, att det måste anses följdriktigt att personundersökningen förenas med hjälp och tillrättaläggande åtgärder såsom en förberedelse till fortsatt behandling. *Svea hovrätt* förordar, att föreskrifter av motsvarande innehåll meddelas i administrativ väg.

Göteborgs rådhusrätt ifrågasätter om icke bestämmelsen om förberedande av vården bör utgå. Genom personundersökarens föranstaltningar kan den misstänkte lätt invaggas i förhoppning om en lindrigare påföljd än den domstolen av allmänpreventiva eller andra skäl måste tillgripa. Det vore enligt rådhusrätten också olyckligt, om domstolen genom de i förväg vidtagna åtgärderna skulle komma att känna sig bunden vid val av påföljd.

Departementschefen. Såsom beredningen utvecklat är det angeläget, att under personundersökningen uppmärksamhet ägnas åt den misstänktes situation även i vad avser behovet av stöd eller hjälp i olika hänseenden. Genom en hjälpinsats i detta skede av förfarandet kan icke sällan skapas de bästa förutsättningarna för den misstänktes anpassning i samhället. Med vidtagandet av olika hjälpåtgärder sammanhänger även möjligheten att förbereda vård i frihet i de fall detta kan bli aktuellt. Jag vill i likhet med beredningen framhålla det önskvärda i att förberedelser vidtages i detta hänseende.

Enligt de bestämmelser, som i administrativ ordning meddelats rörande tillämpningen av 1954 års lag, åligger det personundersökare att, om villkorlig dom är ifrågasatt, yttra sig om behovet av särskilda föreskrifter i domen samt, i den mån så erfordras, förbereda tillämpningen av sådana föreskrifter. Även i fortsättningen torde bestämmelser i förevarande avseende få meddelas i administrativ ordning. Bestämmelserna torde böra göras utförligare än för närvarande och avse även skyddskonsulenternas medverkan. Vad beredningen föreslagit torde härvid få beaktas. Bland åtgärder till främjande av den misstänktes anpassning kan ingå anskaffande av lämpligt arbete. I sådant sammanhang kan det vara lämpligt att skyddskonsulent medverkar till att den misstänkte får undergå yrkesanlagsprov.

Särskilda övergångsbestämmelser till den nu föreslagna lagen torde icke vara erforderliga. Lagens bestämmelser torde kunna tillämpas även i fråga om personundersökning som beslutats före lagens ikraftträdande.

2) Förslag till lag om vissa begränsningar i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet

Enligt 2 kap. 7 § brottsbalken skall i fråga om svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet, utöver vad i samma kapitel sägs, iakttagas de begränsningar som följer av allmänt erkända folkrättsliga grundsatser eller, enligt vad därom är särskilt stadgat, av överenskommelse med främmande makt. I propositionen med förslag till brottsbalk anfördes i anslutning härtill (prop. 1962: 10 del C s. 174) att i överenskommelser mellan Sverige och andra stater angående bl. a. ömsesidig rättshjälp i vissa avseenden avtalats om inskränkningar i svensk lags och svensk domstols kompetens. Det tillades att ytterligare sådana överenskommelser kunde väntas bli träffade. Bestämmelser om ifrågavarande inskränkningar — som har ringa praktisk betydelse — syntes icke böra införas i brottsbalken utan i en särskild lag.

Anmärkas bör att inom området för allmänt erkända folkrättsliga grundsatser ligger sådana mera praktiskt betydelsefulla inskränkningar i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet som den straffrättsliga immuniteten för främmande staters diplomatiska och konsulära representer.

Vissa begränsningar i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet — utöver den på folkrättslig praxis grundade diplomatiska och konsulära immuniteten — följer av lagen den 28 juni 1962 (nr 371) om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer m. m. Enligt denna lag åtnjuter flera angivna organisationer, bland dem Förenta Nationerna och Europarådet, samt en krets av personer, som är knutna till organisationerna, immunitet och privilegier i enlighet med vad därom bestämts i stadga eller avtal, vartill Sverige anslutit sig. Lagen hänför sig till ett flertal multilaterala överenskommelser, vilka Sverige biträtt. Såvitt avser dessa överenskommelser föreligger härigenom sådant lagstöd som avses i 2 kap. 7 § brottsbalken.

Särskild uppmärksamhet kräver i förevarande sammanhang den speciella straffrättsliga immunitet som genom internationella överenskommelser tillförsäkras vittne och sakkunnig ävensom tilltalad i brottmål. Sverige har genom bilaterala överenskommelser åtagit sig att bereda vittne eller sakkunnig, som begivit sig hit från utlandet för att höras inför domstol, viss sådan immunitet. Nu gällande överenskommelser, som innehåller åtaganden av denna art, är följande:

1) konventionen den 26 april 1870 med Belgien angående ömsesidigt utlämnande av förbrytare (SFS 1870: 37, art. 15 första stycket),

2) konventionen den 21 februari 1907 med Norge om ömsesidigt utlämnande av förbrytare¹ (SFS 1907: 13, art. 13 andra stycket),

¹ Konventionerna med Norge och Danmark gäller numera endast i de delar de reglerar frågor om rättshjälp, jfr prop. 1963: 174 s. 3.

3) konventionen den 17 juni 1913 med Danmark om ömsesidigt utlämnande av förbrytare¹ (SÖ 1913: 5, art. 18 andra stycket) samt

4) avtalet den 7 mars 1956 med Frankrike rörande ömsesidig rättshjälp i brottmål (SÖ 1959: 14, art. 11 andra stycket, se även prop. 1956: 100).

Sverige har vidare undertecknat den europeiska konventionen den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål, vilken innehåller bestämmelser om immunitet såväl för vittne och sakkunnig som för tilltalad (jfr prop. 1961: 48, art. 12). Denna konvention har ännu ej ratificerats av Sverige. Ratifikation beräknas kunna ske under år 1964.

Samtliga sist berörda överenskommelser innebär för svenskt vidkommande att föreskriven immunitet gäller beträffande person, som i den främmande avtalsslutande staten delgivits kallelse i brottmål till svensk domstol och vilken i anledning av denna kallelse frivilligt begivit sig till Sverige. Omfattningen och den närmare innebörden av immuniteten är i övrigt något varierande i de olika avtalen. Enligt konventionen med Belgien får vittne »varken tilltalas eller kvarhållas på grund av föregående förbrytelser eller utslag». Konventionerna med Danmark och Norge stadgar att vittne ej får »tilltalas eller häktas för tidigare förbrytelser eller på grund av äldre dom». Enligt nämnda tre konventioner får ingripande ej heller göras i anledning av medbrottslighet i de handlingar som prövas i målet. I avtalet med Frankrike sägs, att vittne eller sakkunnig ej får »lagföras eller kvarhållas för brottslig gärning eller straffdom» från tiden före hans avresa från det land där kallelsen mottagits. Jämlikt den europeiska konventionen kan vittne eller sakkunnig ej »lagföras eller fängslas eller på annat sätt underkastas inskränkning i sin frihet på grund av gärning eller dom» från tiden före avresan; detsamma gäller för tilltalad, såvitt avser gärning eller dom som ej avsetts i kallelsen. Avtalet med Frankrike, liksom den europeiska konventionen, anger därtill vissa tidsbegränsningar för immuniteten.

Bestämmelser om liknande straffrättslig immunitet för person, som på kallelse frivilligt begivit sig från ett land för att höras inför domstol i annat land, har funnits i ett flertal andra överenskommelser med främmande makt än dem som nu nämnts; se härom bl. a. prop. 1956: 100 s. 25. Ett skäl för immunitet av detta slag är, att den som är medveten om risken att bli föremål för åtal eller straffverkställighet i det land dit han kallats sannolikt skulle vägra att efterkomma kallelse, om han ej kan räkna med sådan immunitet. Möjligheterna att vinna önskvärd utredning i målet skulle således försämrast.

Samtliga åtaganden att bevilja immunitet av förevarande slag, utom såvitt avser gällande avtal med Frankrike, har gjorts genom överenskommelser, ingångna år 1913 eller tidigare. Att överenskommelserna i dessa delar ej kommit att återspeglas i särskilda lagstiftningsåtgärder, måste sannolikt förklaras med att överenskommelserna såsom sådana vid tiden för deras tillkomst ansetts bli en del av den legala regleringen i riket. Med detta betraktelsesätt

skulle den inskränkning i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet som immuniteten utgör gälla — och alltjämt bestå — utan stöd av andra stadganden än föreskrifterna i överenskommelserna. Vad angår åtagandet enligt avtalet med Frankrike synes det emellertid vid avtalets tillkomst — i enlighet med den lagstiftningsteknik som numera tillämpas — ha varit förutsatt att särskilda lagstiftningsåtgärder var erforderliga. Åtgärder-na fick emellertid anstå i avbidan på resultatet av då pågående arbete på utformningen av brottsbalken (prop. 1956: 100 s. 25). I dagens läge står det klart att åtgärderna skall avse tillskapandet av sådant lagstöd som 2 kap. 7 § brottsbalken avser. De åtaganden som i förevarande hänseende göres genom ett svenskt tillträde till den europeiska konventionen kräver också sådant särskilt lagstöd.

När det alltså gäller att utforma lagregler, närmast föranledda av immunitetsåtagandena enligt det svensk-franska avtalet och motsvarande bestämmelser i den europeiska rättshjälpskonventionen, talar onckligen praktiska skäl för att reglerna göres i den meningen fullständiga att de får omfatta även övriga gällande åtaganden på området, även om dessa åtaganden enligt vad förut sagts ej i och för sig skulle anses principiellt kräva sådan ordning.

Som en lösning av nu berörda lagstiftningsfråga vore det uppenbarligen tänkbart att låta regler om immuniteten för vittnen och övriga förevarande personer ingå i en lag, som tekniskt utgör en omarbetning och utvidgning av 1962 års lag om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer m. m. Reglerna i sistnämnda lag har emellertid en speciell karaktär, enär de avser internationella organisationer. Det synes därför lämpligare att upptaga de erforderliga reglerna i en särskild lag. De torde kunna begränsas till att i huvudsak innefatta hänvisningar till de berörda överenskommelserna. Enär bestämmelserna i dessa avtal får antagas vara tillräckligt lätt tillgängliga i Svensk författningssamling och Sveriges överenskommelser med främmande makter, synes de ej behöva överföras till lagtexten. Härigenom får svensk myndighet omedelbart tillämpa avtalstexten. Man vinner därvid även att eventuell framtida ändring i denna text ej alltid behöver föranleda ändring i lagen och att kompletteringar av lagen i anledning av nya avtal i ämnet lätt kan ske.

I den nya lagen torde böra anges den personkrets, för vilken den förevarande straffrättsliga immuniteten kan ifrågakomma. Denna krets synes kunna sägas omfatta personer, som efter kallelse inrest i riket för att inställa sig vid domstol såsom tilltalade, vittnen eller sakkunniga i brottmål.

I frågan, vilka överenskommelser som bör angivas i lagen, är att märka att en svensk anslutning till den europeiska rättshjälpskonventionen medför att bestämmelserna om rättshjälp i — d. v. s. de alltjämt i kraft varande delarna av — utlämningskonventionerna med Danmark och Norge upphör att gälla, jfr art. 26 i den europeiska konventionen och prop. 1961: 48 s. 18. Dan-

mark och Norge är redan anslutna till sistnämnda konvention. Med hänsyn till att svensk ratifikation av den europeiska konventionen, såsom tidigare nämnts, kan väntas ske inom en nära framtid, synes av dessa tre överenskommelser allenast den europeiska konventionen behöva beaktas i nu förevarande sammanhang.

I enlighet med vad sålunda anförts synes den förordade lagen böra avse utlämningskonventionen med Belgien, avtalet med Frankrike om rättshjälp i brottmål och den europeiska rättshjälpskonventionen.

Med hänsyn till att lagen, såsom nyss föreslagits, bör omfatta omnämnda europeiska konvention, synes lagens ikraftträdande lämpligen böra samordnas med att denna konvention vinner tillämpning för Sveriges del. Lagen torde därför böra träda i kraft den dag Kungl. Maj:t förordnar. Hinder torde icke möta att låta lagen vinna tillämpning redan innan brottsbalken träder i kraft.

3) Förslag till lag angående upphävande av lagen om konsularjurisdiktion

I lagen den 5 juni 1909 (nr 45) om konsularjurisdiktion talas om brott, varå straffarbete enligt lag kan följa (30 §), och om straffarbete, som ådömts av konsularrätt (53 och 58 §§). I samband med att fängelse införes som enhetligt frihetsstraff borde alltså i och för sig dessa stadganden erhålla ändrad utformning. Beträffande lagens tillämplighet må emellertid framhållas följande.

Konsularjurisdiktion utövades tidigare av västerländska stater i åtskilliga andra stater på grund av mellanstatliga avtal, ofta kallade kapitulationer. Syftet med konsularjurisdiktion var främst att bereda effektivt skydd åt utlänningar i stater, för vilkas rättsväsende förtroende saknades. Sverige hade rätt till konsularjurisdiktion bl. a. i Egypten, Kina och Siam. Den sista rättigheten till konsularjurisdiktion avsåg Egypten och upphörde helt att gälla den 15 oktober 1949 (jfr prop. 1947: 99 s. 8).

Den svenska lagen har såsom anförts för närvarande icke någon tillämplighet. Då den bygger på numera helt övergivna föreställningar om relationerna mellan stater, saknas varje anledning att antaga, att Sverige skulle i framtiden söka uppnå några avtalsförmåner av detta slag. I detta läge framstår det såsom stötande att föreslå ändringar i lagen, syftande till att möjliggöra tillämpning också i framdeles uppkommande situationer. Lagen synes i stället böra upphävas. Samtidigt förlorar då vad som eljest finnes stadgat angående konsularjurisdiktion sin giltighet. Lagen den 10 juli 1947 om fortsatt tillämpning av äldre rättegångsbalken i mål och ärenden som skola upptagas av konsularrätt eller konsulardomare har karaktär av övergångsbestämmelse vid nya rättegångsbalkens ikraftträdande. Lagen den 10 juli 1947

gäller uteslutande tillämpningen av föreskrifter i lagen om konsularjurisdiktion, och genom att sistnämnda lag upphäves kommer därför 1947 års lag ej längre att kunna äga tillämpning.

4) Förslag till ändring i sinnessjuklagen

De nya regler om behandlingen av psykiskt abnorma lagöverträdare, som brottsbalken innehåller, förutsätter att vissa ändringar vidtages i sinnessjuklagen. Ändringarna hänför sig till de regler i lagen, vari beaktas den särställning, som nämnda kategori psykiskt abnorma intar. Förutom vissa redaktionella jämkningar bör dessa regler begreppsmässigt och terminologiskt anpassas till den i brottsbalken införda ordningen. Huvuddelen av de berörda reglerna återfinnes i 6 kap., som behandlar sinnesundersökning i brottmål. I samband med nämnda, av brottsbalken föranledda ändringar torde vissa ändringar böra vidtagas även i de regler i 6 kap., som berör undersökningsverksamhetens bedrivande.

De berörda reglerna i brottsbalken innebär att det nuvarande systemet med straffrifyrklaring försvinner och att det straffrättsliga reaktionssystemet blir tillämpligt även på sådana psykiskt abnorma lagöverträdare, som nu är straffria. I överensstämmelse härmed skall ankomma på domstolen att besluta även om påföljd för dessa lagöverträdare. Därvid skall i första hand ifrågakomma överlämnande till särskild vård enligt 31 kap. brottsbalken, företrädesvis vård enligt sinnessjuklagen och öppen psykiatrisk vård. De anförda reglerna medför icke någon ändring i gällande ordning i vad avser det allmänna sambandet med mentalsjukvårdslagstiftningen i övrigt. Frågor som rör detta samband torde uppkomma i anslutning till de förslag till reformering av nämnda lagstiftning, som sinnessjuklagstiftningskommittén väntas komma att framlägga. Vad som däremot inför det i brottsbalken upptagna reaktionssystemet påkallat uppmärksamhet på förevarande område har varit frågan om de nya reglernas återverkan på sinnesundersökningsväsendet. Dettas utformning blir uppenbarligen beroende av vilken funktion, som sinnesundersökningarna skall fylla i brottmålsprocessen.

Strafflagberedningen gick i sitt slutbetänkande med förslag till skyddslag (SOU 1956: 55), vari även framlades utkast till ändringar i sinnessjuklagen, icke in på frågan i vad mån beredningens förslag rörande de psykiskt abnorma lagöverträdarna kunde komma att medföra ändringar i arbetsuppgifterna för och organisationen av det rättspsykiatriska undersökningsväsendet på annat sätt än att flera ledamöter av beredningen framförde önskemål om en väsentlig nedskärning av undersökningarna i syfte att dels undgå de nuvarande dröjsmålen med utlåtandenas avgivande och dels väsentligen till vårdstadiet förlägga utnyttjandet av den till-

gängliga rättspsykiatriska expertisen. Nämnade fråga behandlades emellertid närmare av den kommitté, som tillsatts att verkställa översyn av det rättspsykiatriska undersökningsväsendets organisation, i kommitténs år 1959 avgivna betänkande (SOU 1959:20). Kommittén konstaterade att å ena sidan det av beredningen föreslagna regelsystemet borde kunna öka möjligheten att låta sinnesundersökningarna ersättas med enklare läkarintyg men att å andra sidan kravet på rättssäkerhet manade till försiktighet i fråga om användandet av denna möjlighet. Om nämnda krav i tillbörlig grad beaktades kunde man enligt kommittén icke räkna med att nedskärningen av sinnesundersökningarna skulle kunna få en omfattning, som kunde kallas väsentlig. Kommittén framhöll vidare, att en ökad belastning av undersökningsväsendet kunde inträda såsom en följd av att det föreslagna nya påföljdssystemet var mera differentierat än det gällande och därför kunde ge domstolarna anledning att i större utsträckning än förut anlita psykiatrisk rådgivning. På grundval av nämnda överväganden och med utgångspunkt från den rådande överbelastningen inom sinnesundersökningsväsendet framlade kommittén förslag om en ny undersökningsorganisation. Samtidigt föreslogs att reglerna om sinnesundersökning skulle avskiljas från mentalsjukvårdslagstiftningen i övrigt och tillsammans med de organisatoriska bestämmelserna upptagas i en särskild lag om sinnesundersökning i brottmål.

Sedan kommitténs betänkande remissbehandlats och på grundval av vad därvid framkommit betänkandet överarbetats av en inom justitiedepartementet särskilt tillkallad sakkunnig, överdirektören E. G. Annell, samt en av denne upprättad, den 24 februari 1961 dagtecknad promemoria jämväl remissbehandlats, framlades till 1961 års riksdag proposition (nr 185) angående riktlinjer för en omorganisation av det rättspsykiatriska undersökningsväsendet. I propositionen konstaterades att kommitténs överväganden beträffande verkningarna av strafflagberedningens förslag ägde tillämpning även å det vid tiden för propositionen till lagrådet remitterade förslaget till brottsbalk. Den gällande, tudelade rättspsykiatriska organisationen, enligt vilken undersökning av häktade skall ske å sinnessjukavdelningar vid fångvården och undersökning av dem som befinner sig på fri fot vid rättspsykiatriska avdelningar å sinnessjukhusen, borde enligt de nämnda riktlinjerna sammanföras i en gemensam organisation under ledning av medicinalstyrelsen. Den nya organisationen borde vidare enligt förslaget bestå av fem rättspsykiatriska kliniker, avsedda främst för undersökning av häktade, samt fyra rättspsykiatriska stationer, avsedda främst för undersökning av personer på fri fot. I propositionen uttalades, att i händelse av riksdagens godkännande av de i propositionen uppdragna riktlinjerna erforderliga förslag beträffande byggnadsfrågor m. m., varav organisationens genomförande var beroende, efter hand skulle föreläggas riksdagen men att någon tidsplan för genomförandet icke kunde fastställas.

Samtidigt framhölls emellertid angelägenheten av att organisationen kom till stånd så snart som möjligt. De föreslagna riktlinjerna godkändes av riksdagen (L'U 49, rskr 398), som samtidigt uttalade sig för vissa åtgärder i syfte att, i avvaktan på genomförandet av den nämnda organisationen, förbättra förutsättningarna för en effektiv verksamhet inom det nuvarande undersökningsväsendet.

Övertygande skäl talar för att det av kommittén för översyn av det rättspsykiatriska undersökningsväsendets organisation framlagda förslaget att utbryta reglerna om sinnesundersökning från mentalsjukvårdslagstiftningen i övrigt och upptaga dem i en särskild lag, bör genomföras. Detta torde lämpligen böra ske i samband med att den väntade nya lagstiftningen om mentalsjukvården träder i stället för den nuvarande sinnessjuklagen. Intages i den nämnda särskilda lagen även erforderliga organisatoriska bestämmelser om den av riksdagen i princip beslutade undersökningsorganisationen, skulle samtidigt åstadkommas ett formellt genomförande av denna. Vid framläggandet av förslaget till brottsbalk förutsattes, att i samma lag vidare skulle intagas erforderliga nya regler om personundersökning i brottmål. Utredningsarbetet beträffande mentalsjukvårdslagstiftningen är ännu icke slutfört; betänkande väntas bli avgivet under våren 1964. Möjligheten att en ny sådan lagstiftning skall kunna träda i kraft samtidigt med brottsbalken måste med hänsyn härtill anses utesluten. Under dessa förhållanden har även genomförandet av den nyssberörda lagstiftningen om sinnesundersökning i brottmål ansetts böra tills vidare anstå. Som en följd härav har i nuvarande läge i stället inom justitiedepartementet utarbetats förslag till ändring i sinnessjuklagen. De nämnda nya bestämmelserna om personundersökning i brottmål har upptagits i det förut berörda förslaget till lag om sådan undersökning. En grundligare översyn av reglerna om sinnesundersökning i brottmål förutsättes komma till stånd i samband med ställningstagandet till de väntade förslagen om en allmän reformering av mentalsjukvårdslagstiftningen.

Såsom kommit till uttryck i propositionen med förslag till riktlinjer för en ny undersökningsorganisation och vid riksdagsbehandlingen därav är med hänsyn till den rådande överbelastningen inom undersökningsväsendet angeläget, att möjliga åtgärder vidtages för att i avvaktan på genomförandet av den beslutade organisationen så effektivt som möjligt utnyttja de nuvarande resurserna. I överensstämmelse härmed och med förslag, som framlagts av medicinalstyrelsen i skrivelse den 1 juni 1962 till Kungl. Maj:t angående åtgärder för genomförande av den beslutade undersökningsorganisationen, föreslås i förevarande sammanhang, utöver vad som föranledes av brottsbalken, vissa ändringar, i första hand i 42 och 43 §§ sinnessjuklagen. Ändringarna innebär att möjlighet öppnas för medicinalstyrelsen att, med frångående av uppdelningen av undersökningarna på de båda grupperna häktade och personer, som befinner sig på fri

fot, besluta, att undersökning tillhörande en av grupperna må verkställas av läkare, på vilken normalt ankommer att utföra undersökningar inom den andra. Samtidigt föreslås att i lagen intages föreskrift om möjlighet för medicinalstyrelsen att förordna utomstående läkare att verkställa sinnesundersökning. I kungörelsen den 18 juni 1954 (nr 447) med vissa bestämmelser om sinnesundersökning i brottmål har redan meddelats bestämmelser om anlitande av läkare utom undersökningsorganisationen för att verkställa sinnesundersökning. Sistnämnda möjlighet är avsedd att omfatta undersökningar tillhörande båda de nämnda grupperna. Genom dessa ändringar torde i vart fall organisatoriskt sett skapas förutsättningar för den smidigare administrering av undersökningsförfarandet, som är avsedd att utgöra ett väsentligt inslag i den beslutade nya undersökningsorganisationen.

Den 3 januari 1964 har efter anmälan av chefen för inrikesdepartementet till lagrådet remitterats förslag om lösdrivarlagens ersättande med en särskild lag om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet. Den nya lagen blir sekundär bl. a. i förhållande till sinnessjuklagen. Åtgärder enligt lagen skall sålunda icke vidtagas om intagning för vård på mentalsjukhus kan komma till stånd enligt sinnessjuklagen. Utredning härom skall företas av polismyndigheten, och läkarintyg, utvisande bl. a. om behov av vård på mentalsjukhus föreligger, skall i princip införskaffas, innan åtgärd vidtas för intagning enligt lagen om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet. Också i det undantagsfallet att undersökning av någons psykiska beskaffenhet blir aktuell först sedan domstolsförfarande enligt nämnda lag påbörjats, avses sinnessjuklagen bli tillämplig. Särskilda bestämmelser om sinnesundersökning i mål om samhällsfarlig asocialitet behövs därför icke. De ändringar som i anledning härav erfordras i sinnessjuklagen torde nu få vidtagas i samband med de av brottsbalken föranledda ändringarna.

Vidare må nämnas, att jag från chefen för socialdepartementet inhämtat, att han avser att senare denna dag anmäla fråga om proposition till riksdagen angående sådan ändring i lagen den 4 januari 1956 om socialhjälp och barnavårdslagen den 29 april 1960, att möjligheten att intaga försumliga försörjare i arbetshem eller tvångsarbetsanstalt skall upphävas från och med den 1 juli 1964. Härav föranledes vissa redaktionella ändringar i sinnessjuklagen.

De föreslagna ändringarna i sinnessjuklagen bör kompletteras med erforderliga ändringar i de i administrativ ordning meddelade bestämmelserna i sinnessjukstadgan. Viss översyn av nämnda bestämmelser torde vidare erfordras i anledning av brottsbalkens regler om behandlingen av psykiskt abnorma lagöverträdare.

De särskilda bestämmelserna

6 §.

I paragrafen har vidtagits den ändringen att i andra stycket införts benämningarna ungdomsvårdsskola och kriminalvårdsstyrelsen.

Tvångsarbetsanstalt ersätts i lagen om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet med arbetsanstalt. För arbetsanstalt föreslås gälla vad som är stadgat om fångvårdsanstalt. Vad i 6 § sinnessjuklagen föreskrivs om anstalt, som står under kriminalvårdsstyrelsens inseende, blir då tillämpligt. Vad som sägs om tvångsarbetsanstalt torde därför kunna utgå. Även bestämmelsen om arbetshem utgår.

18 §.

Enligt 18 § *första stycket* sinnessjuklagen kan den som är intagen å sinnessjukhus för vård i vissa fall utskrivras, oaktat han fortfarande är i behov av vård å sådant sjukhus. Utskrivning må nämligen ske, om den sjuke kan vistas utom sjukhuset utan fara för annans personliga säkerhet eller eget liv och det erfordras för att bereda plats för annan sinnessjuk, som uppenbarligen är i större behov av vård, eller det är på ett tillfredsställande sätt sörjt för hans vårdande utom sjukhuset. Från denna utskrivningsregel stadgas i *andra stycket* undantag för däri uppräknade fall. Har sinnessjuk, som avses i andra stycket, enligt 17 § utskrivits såsom icke längre i behov av vård och blir han ånyo intagen å sinnessjukhus, skall dock enligt *tredje stycket* det av honom begångna brottet icke utgöra hinder för utskrivning enligt 18 § *första stycket*, om ej överinspektören för sinnessjukvården förordnat annat.

Med hänsyn till brottsbalkens regler erfordras, att vissa av de i andra stycket upptagna undantagsfallen bestämmas på ett annat sätt än för närvarande. Ändringarna hänför sig till de nuvarande reglerna angående utskrivning av straffriförklarade och av dem som varit intagna i fångvårdsanstalt. Vad som i detta hänseende föreslås överensstämmer, bortsett från redaktionella jämkningar, med det av strafflagberedningen i skyddslagsbetänkandet intagna utkastet till ändring i sinnessjuklagen.

Undantagsbestämmelsen angående straffriförklarad bör i fortsättningen avse den som enligt 31 kap. 3 § brottsbalken överlämnats till vård enligt sinnessjuklagen. Överlämnandet innebär att vederbörande också skall intagas å sinnessjukhus. Det nuvarande stadgandet är icke på motsvarande sätt uttryckligen begränsat till straffriförklarad, vilken som en följd av ett i målet konstaterat vårdbehov intagits å sinnessjukhus i anslutning till domen. Att en sådan begränsning är avsedd får emellertid anses följa av den bestämmelse som givits i tredje stycket. Det må i övrigt anmärkas att, enär otillräknelighet vid tiden för den brottsliga gärningens begående för närvarande men icke enligt brottsbalken utgör förutsättning för så-

dan intagning å sinnessjukhus, varå stadgandet syftar, den nya bestämmelsen får större räckvidd än den nuvarande. Denna konsekvens av brottsbalkens regler kan dock, med hänsyn till att särskilda skäl skall föreligga för att överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen skall kunna ske i de fall, i vilka brottet icke begåtts under inflytande av sinnessjukdom eller därmed jämställd psykisk abnormitet, antagas icke få större praktisk betydelse.

Det stadgande i andra stycket, vilket avser den numera avskaffade skyddsåtgärden tvångsuppfostran, har icke medtagits i den nya lydelsen.

33 §.

Bestämmelserna om den som är intagen i fångvårdsanstalt föreslås bli tillämpliga på den som enligt den föreslagna lagen om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet intagits i arbetsanstalt. Detta skall gälla även om intagning för observation på mentalsjukhus, som för fångvårdsklientelet regleras i 48 § 1 mom. sinnessjuklagen. Vad i 33 § stadgas om tvångsarbetsanstalt kan således utgå.

41 §.

Paragrafen reglerar de materiella förutsättningarna för att förordnande om sinnesundersökning skall meddelas. Den gällande lydelsen anknyter i detta hänseende i första hand till att anledning föreligger till antagande att den misstänkte begått brottet under inflytande av sådan själslig abnormitet, som avses i 5 kap. 5 § strafflagen, och i andra hand till att utredning rörande den misstänktes sinnesbeskaffenhet eljest är av betydelse för målets avgörande.

Strafflagberedningens utkast till ändring i 41 § avser första stycket. Andra stycket som avser mål om ringa brott lämnades oförändrat. Beredningen föreslog följande lydelse av första stycket:

Föreligger anledning till antagande att den, som är misstänkt för brott, begått brottet under inflytande av sinnessjukdom eller sinnesslöhet, skall domstolen förordna om sinnesundersökning enligt vad nedan sägs, där ej av särskilda skäl sådan undersökning finnes obehövlig. Sinnesundersökning skall ock i annat fall ske, om domstolen finner särskild utredning angående den misstänktes sinnesbeskaffenhet vara av betydelse för bestämmande av påföljd för brottet eller eljest för målets avgörande.

Departementschefen. Till skillnad från vad fallet är i strafflagberedningens utkast och från vad som nu gäller enligt 41 § sinnesssjuklagen har i det föreliggande förslaget frågan om förordnande av sinnesundersökning icke i första hand gjorts beroende av ett antagande beträffande den misstänktes sinnesbeskaffenhet vid tiden för den brottsliga gärningens begående. Förslaget anknyter i stället till att i 31 kap. 3 § brottsbalken överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen primärt förutsätter ett konstaterande, att den

misstänkte är i behov av vård å sinnessjukhus. Den eventuella förekomsten av ett dylikt vårdbehov har med hänsyn härtill ansetts böra upptagas såsom huvudanledning till förordnande om sinnesundersökning. Sinnesundersökning bör ske innan någon överlämnas till vård enligt sinnessjuklagen. Betydelsen av kunskap om den misstänktes sinnesbeskaffenhet vid tiden för brottet kommer därvid att ingå bland de skäl till förordnande om undersökning, som regleras i första styckets senare led.

Vid lagrådsbehandlingen av förslaget till brottsbalk uttalades beträffande förutsättningarna för tillämpning av 31 kap. 3 § brottsbalken, att i undantagsfall annan undersökning än sinnesundersökning, som verkställts i målet, borde kunna godtagas (prop. 1962: 10 del C s. 357, jfr s. 572). Såsom jag i anledning härav tidigare anfört (prop. 1962: 10 del C s. 602) torde böra krävas, att den medicinska prövningen av vårdbehovet sker så grundligt som genom sinnesundersökning. Denna bör också regelmässigt ske i det mål, vari tillämpning av 31 kap. 3 § brottsbalken är aktuell. Med hänsyn till att i vissa fall någon tvekan om förhandenvaron av vårdbehov icke kan föreligga, torde emellertid kravet i sistnämnda hänseende icke nödvändigtvis behöva upprätthållas i alla fall. I överensstämmelse härmed har till bestämmelsen i första ledet i första stycket fogats ett undantagsstadgande. Enligt detta förutsättes för att sinnesundersökning skall kunna underlåtas, att i tidigare sinnesundersökning vårdbehov konstaterats och att sådant alltjämt uppenbarligen föreligger. Såsom bevis i sistnämnda hänseende bör exempelvis kunna accepteras intyg av sjukvårdsläkare vid sinnessjukhus, där den misstänkte är intagen för vård.

Den omständigheten att i 31 kap. 3 § brottsbalken behovet av vård å sinnessjukhus utgör den primära förutsättningen för överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen kan synas erbjuda vidsträckt möjlighet att begränsa undersökningarna till vad som erfordras för konstaterandet av ett föreliggande vårdbehov. I det senare ledet av nämnda lagrum föreskrives emellertid att överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen i de fall, då den brottsliga gärningen icke begåtts under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan själslig abnormitet av så djupgående natur, att den måste anses jämförbar med sinnessjukdom, får ske endast, såframt särskilda skäl föreligger därtill. Såsom jag anfört i anslutning till brottsbalksförslaget (prop. 1962: 10 del C s. 354) blir vid prövningen härav av väsentlig betydelse, huruvida man kan räkna med att vården å sinnessjukhus skall leda till att fortsatt brottslig verksamhet förebygges. Brottslighetens karaktär och vårdbehovets styrka får därvid beaktas. Då kriminalvården icke saknar resurser att lämna psykiatrisk vård, fann jag det vara lämpligt, att annan påföljd regelmässigt ges företräde framför överlämnande till sinnessjukvård, när det gäller andra än dem som begått brott under inflytande av sinnessjukdom eller därmed jämförbar psykisk

abnormitet. I vilken utsträckning omständigheterna i de fall, i vilka vårdbehov konstateras föreligga, kan visa sig vara sådana, att man kan underlåta att utsträcka undersökningen till att även omfatta den misstänktes sinnesbeskaffenhet vid tiden för brottet, kan icke med någon säkerhet förutsägas. I de fall i vilka sinnesundersökning aktualiseras torde den omständigheten att vårdbehov eventuellt visar sig icke föreligga ofta icke utesluta osäkerhet om den misstänktes sinnesbeskaffenhet vid tiden för brottet. Kunskap i sistnämnda hänseende kan därvid få betydelse med hänsyn till att enligt 33 kap. 2 § brottsbalken såsom påföljd för brott, som någon begått under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan själslig abnormitet av så djupgående natur, att den måste anses jämförbar med sinnessjukdom, kan ifrågakomma endast överlämnande till särskild vård eller i vissa fall böter eller skyddstillsyn. Beträffande skyddstillsyn är vidare att erinra om att intagning i anstalt enligt 28 kap. 3 § brottsbalken icke må förekomma av person som nu sagts. Mot bakgrunden av vad sålunda utvecklats torde det vara realistiskt att utgå ifrån att större förändringar i förhållande till nuvarande ordning såvitt gäller vad sinnesundersökningarna skall omfatta icke är att vänta till följd av brottsbalkens regler.

Vad i det föregående anförts kan tjäna till underlag även för ett bedömande av det relativa antalet sinnesundersökningar. Vid sidan av de fall, då överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen överväges, aktualiseras sålunda frågan om sinnesundersökning även när annan påföljd ifrågasättes, om tveksamhet föreligger om den misstänkte begått brottet under inflytande av djupgående psykisk abnormitet. I vad mån sinnesundersökning skall kunna underlåtas i dylika fall bör bli beroende av den utredning i berörda hänseende, som föreligger eller kan förebringas. Det torde emellertid i fall av tveksamhet vara svårt att annorledes än genom sådan undersökning dokumentera, att gärningen icke begåtts under inflytande av den psykiska abnormiteten. Utredning om den misstänktes sinnesbeskaffenhet kan även i andra fall vara önskvärd till ledning vid val av påföljd, och därvid kan sinnesundersökning finnas erforderlig. Jag vill dock här framhålla, att en så ingripande åtgärd som sinnesundersökning icke bör beslutas, om icke tillräckliga skäl föreligger. För att utröna om sådana finnes, torde det i allmänhet vara lämpligt att domstolen, innan sinnesundersökning beslutas, inhämtar yttrande från psykiater enligt 7 § i den föreslagna personundersökningslagen. Genom ett sådant tillvägagångssätt torde det vara möjligt att förebygga att sinnesundersökning beslutas utan tillräckliga skäl. I fråga om sinnesundersökning innan någon dömes till internering får jag hänvisa till vad jag anför i det föregående vid nyssnämnda lagrum i personundersökningslagen.

Utöver vad nu sagts kan sinnesundersökning liksom hittills givetvis

stundom vara erforderlig för utredning av om förutsättning över huvud föreligger för ådömande av påföljd.

Kommittén för översyn av det rättspsykiatriska undersökningsväsendets organisation har i sitt betänkande (SOU 1959: 20) föreslagit, att bland bestämmelserna om sinnesundersökning intages en föreskrift om att läkarintyg, som avses i lagen om personundersökning i brottmål, skall anskaffas angående den misstänkte, innan förordnande om sinnesundersökning meddelas, om det ej av särskilda skäl finnes opåkallat. Ett dylikt läkarintyg är som jag nyss anfört uppenbarligen av värde vid bedömande av behovet av sinnesundersökning. Det kan emellertid förutsättas, att domstolarna utan särskild föreskrift därom skall införskaffa sådant intyg, om sinnesundersökning överväges men behovet därav icke klart framgår av förefintlig annan utredning. Med hänsyn härtill har någon föreskrift i angivna hänseende icke medtagits i det föreliggande förslaget.

Andra stycket i 41 § har lämnats oförändrat. Det är förutsatt, att böter, som enligt 33 kap. 2 § brottsbalken ådömts någon för brott som begåtts under inflytande av psykisk abnormitet, som angives i nämnda lagrum, icke skall kunna förvandlas. Föreskrift därom har intagits i 10 § i det förslag till ny lag om verkställighet av bötesstraff, som framlagts (prop. 1964: 10). Nämnda förhållande har icke ansetts böra föranleda, att sinnesundersökning föreskrives i större omfattning än för närvarande när fråga är om ådömande av böter. Frågan om sinnesundersökning kan under sådana omständigheter i princip tänkas uppkomma i mål om bötesförvandling.

41 a §.

Denna paragraf, som i vissa hänseenden kompletterar 41 §, har i strafflagberedningens utkast endast ändrats såtillvida, att sista stycket fått utgå.

Nämnda stycke, enligt vilket domstol må förordna att mål i vad avser den misstänktes sinnesbeskaffenhet, må handläggas inom stängda dörrar, har icke heller medtagits i det föreliggande förslaget. Motsvarande bestämmelse har nämligen upptagits i 5 kap. 1 § i det förslag till lag om ändring i rättegångsbalken, varom proposition förut framlagts (1964: 10).

I det nu framlagda förslaget föreslås vissa ändringar i paragrafens andra stycke. Sålunda upptages en bestämmelse — motsvarande en liknande föreskrift i förslaget till lag om personundersökning i brottmål — att beslut om sinnesundersökning skall meddelas, så snart det lämpligen kan ske. Vidare föreslås att domstolen i beslutet skall ange vad undersökningen företrädesvis bör avse. Denna föreskrift har avseende å möjligheterna att i vissa fall begränsa sinnesundersökningens omfattning. Även om möjligheterna härtill, såsom följer av vad som utvecklats i anslutning till 41 §, icke torde vara så stora, är det önskvärt att domstolen till ledning för undersökningsläkaren anger ändamålet med undersökningen. Särskilt är detta fallet, om anledning

kan finnas för undersökningsläkaren att ägna särskild uppmärksamhet åt lämpligheten av viss eller vissa behandlingsformer eller om fråga är om utredning angående förutsättningarna över huvud för ådömande av påföljd.

I ett nytt sista stycke har intagits de föreskrifter om domstolens över-sändande av handlingar, som för närvarande finnes i 42 § 1 mom. första stycket sista meningen och 43 § första stycket.

42 §.

De närmare föreskrifterna om verkställande av sinnesundersökning m. m. är för närvarande fördelade på 42 och 43 §§ på så sätt, att i 42 § gives bestämmelser beträffande häktade och i 43 § bestämmelser beträffande dem som befinner sig på fri fot. Oliktigheterna hänför sig huvudsakligen till föreskrifterna om var och av vem undersökningen skall verkställas. Vad beträffar föreskrifterna om undersökningens utförande innehåller 43 § i stort sett endast en hänvisning till vad som stadgas i 42 §.

I skrivelse den 13 april 1962 till Kungl. Maj:t har *medicinalstyrelsen* hemställt att åtgärder måtte vidtagas för att möjliggöra intagning å sinnessjukhus av häktad, som skall undergå sinnesundersökning. Medicinalstyrelsens hemställan har samband med de föreslagna reglerna om ett friare utnyttjande av läkarna inom den tudelade undersökningsorganisationen och med möjligheterna att förordna utomstående läkare att verkställa sinnesundersökning.

Det av medicinalstyrelsen framförda förslaget har accepterats av samliga hörda remissinstanser utom mentalsjukvårdsberedningen (majoriteten).

Sinnessjuklagstiftningskommittén har i sitt yttrande som ett alternativ till överförande till sinnessjukhus framfört, att möjlighet borde skapas att överföra den häktade till fångvårdsanstalt i eller i närheten av den ort, där ifrågavarande läkare finnes.

Departementschefen. Brottsbalken ger anledning endast till mindre ändringar i 42 och 43 §§. Någon ändring av de skilda reglerna för häktade och dem som befinner sig på fri fot påkallas sålunda icke av hänsyn till brottsbalken. Av strafflagberedningen föreslogs ingen annan ändring i 42 och 43 §§ än att andra ledet i 42 § 3 mom. fick utgå. I vad avser de av brottsbalken föranledda ändringarna ansluter sig det föreliggande förslaget med endast mindre jämkningar till beredningens utkast.

Såsom inledningsvis berörts har emellertid i avvaktan på genomförandet av den beslutade nya rättspsykiatriska undersökningsorganisationen möjlighet ansetts böra skapas för medicinalstyrelsen att med frångående av uppdelningen av undersökningarna på de båda grupperna häktade och personer, som befinner sig på fri fot, besluta att undersökning tillhörande en av grupperna må verkställas av läkare, på vilken normalt ankommer att utföra undersökningar inom den andra. Samtidigt har föreskrift ansetts böra

intagas i lagen om möjlighet för medicinalstyrelsen att i vissa fall förordna utomstående läkare att verkställa sinnesundersökning. Då reglerna i angivna hänseenden berör båda de nämnda grupperna har lagtekniskt den ordningen valts, att bestämmelserna om av vem och var sinnesundersökning skall verkställas upptagits i den ena paragrafen (42 §) och bestämmelserna om undersökningens utförande i den andra (43 §).

Tillräckliga skäl synes icke föreligga att nu såsom medicinalstyrelsen föreslagit inför den förestående omorganisationen av undersökningsväsendet — som därvid skall frikopplas från mentalsjukhusen — öppna möjlighet att intaga häktade å mentalsjukhus.

Sinnessjuklagstiftningskommittén har såsom ett alternativ till intagning å sinnessjukhus föreslagit, att möjlighet bör skapas att intaga häktad, som skall sinnesundersökas, i fångvårdsanstalt. Avsikten med förslaget är att öka förutsättningarna för att annan läkare än den som är anställd vid sinnessjukavdelning vid fångvården kan anlitas för sinnesundersökning, genom att den häktade placeras i anstalt i eller i närheten av den ort där läkaren finnes. Även en sådan ordning är givetvis förbunden med nackdelar; svårigheter kan föreligga att tillgodose den häktades vårdbehov. Genom olika arrangemang har en dylik placering även för närvarande åstadkommits i vissa fall. Jag vill emellertid förordna att i lagen intages en bestämmelse, enligt vilken häktad för sinnesundersökning må placeras i fångvårdsanstalt vid vilken icke finnes sinnessjukavdelning. Med hänsyn till att häkteslokaler på flera håll inrättats utan anknytning till fångvårdsanstalt torde det också vara önskvärt att den, som skall undersökas, i fall som nu avses kan förvaras i häkte. I varje särskilt fall måste noga övervägas, om en placering av detta slag bör ske. Det torde för övrigt med hänsyn till tillgången på läkare knappast bli fråga om annat än ett begränsat antal fall. För överflyttning av en häktad till viss anstalt erfordras kriminalvårdsstyrelsens medverkan. Placeringen i fångvårdsanstalt har samband med i vilken ordning eller av vilken läkare sinnesundersökningen skall verkställas. Under sådana förhållanden har synts lämpligt att redan medicinalstyrelsens förordnande i dessa hänseenden såvitt avser häktad sker i samråd med kriminalvårdsstyrelsen. För att minska de olägenheter som kan vara förbundna med en placering av den häktade på angivet sätt torde det vara lämpligt att denne vistas på sinnessjukavdelning till dess undersökningen kan påbörjas. Efter undersökningens slut bör han intagas å sinnessjukavdelning eller hållas i häkte. Detta har i 42 § andra stycket i förslaget markerats genom föreskriften att intagningen i fångvårdsanstalten må ske »under tid som erfordras för undersökningen».

43 §.

I 43 § i förslaget har, såsom anförts vid 42 §, givits bestämmelser om sinnesundersökningens utförande m. m. motsvarande dem som för närvarande finnes i 42 § 2 och 3 mom. samt 1 mom. andra stycket.

I paragrafens första stycke föreskrives i överensstämmelse med vad som utvecklats i anslutning till 41 och 41 a §§ att undersökningen, förutom efter undersökningsfallets beskaffenhet, skall anpassas efter syftet med undersökningen.

Andra stycket motsvarar nuvarande 42 § 3 mom. Bestämmelsen i styckets första led om utlåtandets innehåll anknyter till föreskriften i 41 a § andra stycket sista meningen. Uttalande om vårdbehov eller sinnestillstånd vid gärningens begående torde kunna underlätas, om det av domstolens beslut klart framgår att det ej är behövt för målets avgörande. I överensstämmelse med strafflagberedningens utkast har senare ledet i nuvarande 42 § 3 mom. utelämnats såsom icke behövt.

I fjärde stycket har främst med tanke på utnyttjandet av utomstående läkare för utförande av sinnesundersökning intagits en bestämmelse om ersättning till den som verkställer sådan undersökning.

44 §.

I paragrafen har endast vidtagits ändringar föranledda av den ändrade dispositionen av innehållet i 42 och 43 §§.

46 §.

Av det inledningsvis anförda följer att denna paragraf, som endast rör tvångsarbete, i sin helhet kan upphävas.

46 a §.

Om någon, som undergår tidsbestämt frihetsstraff eller ungdomsfängelse, på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vid frigivningen bli vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, kan han enligt gällande ordning under vissa ytterligare förutsättningar dömas till förvaring, som då träder i stället för den andra påföljden. Denna möjlighet att på verkställighetsstadiet utbyta en påföljd mot en annan har icke bibehållits i brottsbalken (se prop. 1962: 10 del C s. 109). Under sådana förhållanden har förevärande paragraf, som hänför sig till nämnda möjlighet, fått utgå.

47 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förvaringen i olika fall av den som undergått sinnesundersökning och om verkställigheten av domstolens dom beträffande den som på grund av sin sinnesbeskaffenhet förklarats fri från ansvar och befunnits vara i behov av vård å sinnessjukhus. I paragrafen har jämte ändringar som föranledes av brottsbalken vidtagits vissa andra ändringar.

Beträffande de ändringar som skett av hänsyn till brottsbalken må särskilt anmärkas, att nuvarande 47 § 3 mom. andra stycket icke fått någon motsvarighet i förslaget. Enligt nämnda stycke gäller nu att, om fånge under verkställigheten av straff begår brott men på grund av sin sinnesbeskaffenhet icke kan fällas till ansvar för detta brott, han skall förvaras å

sinnessjukavdelning vid fängvården, till dess tiden för det honom för det första brottet ådömda straffet har gått till ända. Bestämmelsen avser att förhindra att den intagne i samband med straffrifyrklarungen öfverföres till sinnessjukhus, vilket skulle kunna leda till att han, om han återvinner hälsan, måste från sjukhuset utskrivas till fängelset. Såsom strafflagberedningen framhållit torde något behov av bestämmelsen i förevarande stycke icke föreligga vid den av beredningen föreslagna och i brottsbalken genomförda ordningen. Finner rätten vid lagföringen av det nya brottet, att den tilltalade är i behov av vård å sinnessjukhus, kan rätten, om ett mera långvarigt vårdbehov föreligger, med tillämpning av 34 kap. 1 § 3 brottsbalken undanröja den tidigare påföljden och för samtliga brott förordna om överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen. Kan åter den tilltalades vårdbehov tillgodoses å psykiatrisk avdelning inom fängvården i samband med verkställigheten av den tidigare ådömda påföljden, torde rätten med stöd av 33 kap. 2 § brottsbalken kunna underlåta att döma till påföljd för det nya brottet. Frågan huruvida den dömde vid frigivningen från fängvårdsanstalten bör öfverföras till sinnessjukhus får därvid lösas i enlighet med bestämmelserna i 48 § sinnessjuklagen.

Vad beträffar häktade som för sinnesundersökning intagits i fängvårdsanstalt eller hålles i häkte har öfvervägts att i 47 § intaga en särskild bestämmelse avseende dessa fall. Paragrafen, som redan är svåröverskådlig, skulle därigenom ytterligare tyngas. Finner undersökningsläkaren den undersökte icke vara i behov av vård å sinnessjukhus torde — utan uttrycklig bestämmelse — i enlighet med grunderna för 47 § 1 mom. andra stycket den häktade böra därefter hållas i häkte. Befinnes den häktade å andra sidan vara i behov av vård, bör han, om det ej redan skett, såsom antytts vid 42 §, öfverföras till sinnessjukavdelning vid fängvården.

I 3 mom. första stycket har i första meningen orden »enligt vad ovan sagts» uteslutits. Ändringen har betydelse för den i det föregående behandlade situationen att någon, som för undergående av annan påföljd är intagen å fängvårdsanstalt, med tillämpning av 34 kap. 1 § 3 brottsbalken i en ny dom överlämnas till vård enligt sinnessjuklagen. Det kan antagas att i dylikt fall den dömde i samband med att han befunnits vara i behov av vård å sinnessjukhus öfverförts till sinnessjukavdelning vid fängvården med stöd av 48 § första stycket sinnessjuklagen. Till beaktande av det fall, att dylikt öfverförande emellertid icke hunnit ske, har i 3 mom. första meningen tillagts orden »eller i annan fängvårdsanstalt».

Kommittén för översyn av det rättspsykiatriska undersökningsväsendets organisation uttalar i sitt betänkande (SOU 1959: 20) att länsstyrelses medverkan vid intagning å sinnessjukhus av den som förklarats straffri och finner sig på fri fot (47 § 3 mom. tredje stycket) icke kan anses innefatta någon självständig prövning, som motiverar att länsstyrelsen är inkopplad på intagningsförfarandet. Önskemål om att länsstyrelses medverkan i det

nämnda intagningsförfarandet måtte avvecklas har även framkommit i andra sammanhang. Vad kommittén uttalat får uppenbarligen i än högre grad giltighet efter brottsbalkens införande, då överlämnande till sinnessjukvård kommer att ske direkt genom domstolens dom. En ändring i angiven riktning av de berörda verkställighetsreglerna är därför motiverad. Vad som anförts om länsstyrelses uppgift vid intagning å sinnessjukhus av den som befinner sig på fri fot äger emellertid tillämpning även å fångvårdsmyndighets medverkan vid intagning å sådant sjukhus av den som vid tiden för domen förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården (47 § 3 mom. första stycket). Även reglerna om sistnämnda medverkan bör därför ändras. I båda fallen bör lämpligen ankomma på medicinalstyrelsen att föranstalta om intagningen. Föreskrifter därom har intagits i 47 § 3 mom. första och andra styckena i förslaget. — Som en följd av vad som föreslagits i det föregående kan 47 § 4 mom. upphävas.

48 §.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad som föreslagits av strafflagberedningen har i första stycket i förslaget sammanförts bestämmelser svarande mot nuvarande 1 mom. första och tredje styckena. I förslagets tredje stycke har på liknande sätt sammanförts bestämmelser motsvarande dem som nu finnes i 2 mom. första och andra styckena. Såsom anmärkts vid 33 § skall bestämmelserna i 48 § få tillämpning även på dem som intagits i arbetsanstalt enligt den föreslagna lagen om samhällsfarlig asocialitet. Därvid bör 48 § första stycket tillämpas när vårdbehovet kan antagas bli så kortvarigt att den dömda efter tillfrisknandet bör återföras till arbetsanstalten. Skulle undantagsvis ett mera långvarigt vårdbehov uppstå beträffande den som redan intagits i arbetsanstalt, överensstämmer det bäst med grunderna för den nyssnämnda lagstiftningen att den dömda intages på sinnessjukhus enligt 2 kap. Enligt 48 § andra stycket förutsätts härför att anstaltsvården upphör. Lagen om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet tillåter också i sådant fall utskrivningsbeslut.

49, 51 och 59 §§.

Paragraferna bör ändras med hänsyn till att reglerna om tvångsarbete utgår. I 51 § har därjämte första stycket ändrats med hänsyn till medicinalstyrelsens befattning med intagningen i fall som avses i 47 § 3 mom.

53 och 54 §§.

Ändringarna i förevarande paragrafer innefattar en anpassning i olika avseenden till brottsbalkens regler.

Övergångsbestämmelser

Efter lagens ikraftträdande bör vad däri föreskrives om den som av domstol överlämnats till vård enligt sinnessjuklagen äga tillämpning å den som jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen förklarats fri från ansvar och i avgivet utlåtande befunnits vara i behov av vård å sinnessjukhus.

5) Förslag till ändrad lydelse av 17 och 19 §§ lagen om införande av nya rättegångsbalken

Rättegångsbalkens promulgationslag måste i samband med brottsbalkens ikraftträdande ändras i vissa hänseenden. I 17 § första stycket bör sålunda förverkande av egendom i enlighet med den i brottsbalken begagnade terminologien betecknas som »särskild rättsverkan» och icke såsom »påföljd».

I 19 § första stycket upptages bestämmelser enligt vilka den som på grund av dom, vilken må verkställas utan hinder av att den ej vunnit laga kraft, är berövad sin frihet i annan ordning än genom häktning, vid fullföljd av talan skall anses som häktad för brottet. Att vederbörande är berövad friheten skall ej hindra honom att fullfölja talan. De särbestämmelser i rättegångsbalken, vilka gäller häktade, bör tillämpas, då dom, som innefattar frihetsberövande, på grund av nöjdförklaring eller särskilt lagstadgande börjat verkställas, innan målet slutligt avgjorts. Förordnande om verkställighet utan att laga kraft avbidas kan enligt brottsbalken meddelas beträffande dom å ungdomsfängelse (29 kap. 1 § tredje stycket) samt beträffande förordnande om sådan anstaltsbehandling, som kan ingå i skyddstillsyn (28 kap. 3 § andra stycket). Enligt vad som anförts vid remiss till lagrådet den 3 januari 1964 av förslag till lag om behandling i fängvårdsanstalt kan jämväl nöjdförklaring medföra, att dom må verkställas, ehuru den icke äger laga kraft. I nu förevarande hänseende synes med häktade i första hand böra jämställas den som genom dom, som må verkställas ehuru den icke äger laga kraft, dömts till påföljd för brott och för sådan verkställighet intagits i fängvårdsanstalt.

I 19 § första stycket bör allmän uppfostringsanstalt ej längre nämnas; bestämmelserna om tvångsuppfostran har nämligen genom lag den 30 juni 1947 (nr 299) och kungörelse den 16 juni 1950 (nr 409) upphört att gälla. Tagande i förvar torde ej längre behöva nämnas vid sidan av intagning i anstalt.

Enligt gällande lydelse av 19 § första stycket rättegångsbalkens promulgationslag jämföras med häktade även de, som på grund av sin sinnesbeskaffenhet förklarats fria från ansvar och som är intagna å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fängvården. Straffrifyrklaringarna enligt gällande rätt täckes icke av något direkt motsvarande institut i brottsbalken. Beträffande psykiskt abnorma torde såsom jämförda med häktade böra räknas de som på grund av rättens förordnande om överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen är intagna å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fängvården. Däremot torde det syfte, som ligger bakom ifrågasatt stadgande i rättegångsbalkens promulgationslag, ej motivera, att de för häktade gällande processuella reglerna utsträcker att gälla också de psykiskt abnorma, som jämlikt 33 kap. 2 § brottsbalken dömts till böter eller skydds-

tillsyn eller som jämlikt nyssnämnda lagrums sista stycke förklarats fria från påföljd.

Enligt 19 § andra stycket rättegångsbalkens promulgationslag jämföras den, som vid domstol blir föremål för förfarande avseende tidigare ådömd påföljd, med den som tilltalats för brott. Han har sålunda rätt till biträde av offentlig försvarare och skall i viss utsträckning betraktas som om han vore häktad för brottet. De i förevarande stycke lagfästa principerna bör alltså gälla. Flertalet i förevarande stycke avsedda situationer beröres i rättegångsbestämmelserna i 38 kap. brottsbalken. För övriga fall bör emellertid styckets lydelse avpassas efter brottsbalksreglernas innehåll och utformning.

6) Förslag till ändring i sjömanslagen

61 §.

Gällande rätt och strafflagberedningen. Enligt paragrafens första stycke är befälhavare skyldig att under vissa närmare angivna förhållanden anställa förhör med besättningsman, som begått brott av den art att svårare straff än fängelse kan följa därpå. Strafflagberedningen har i sitt betänkande Enhetligt frihetsstraff m. m. föreslagit, att avgörande skall vara att fängelse i mer än ett år kan följa å brottet.

Departementschefen. Paragrafen har, såvitt angår brottets svårhetsgrad, enligt gällande rätt ett tillämpningsområde motsvarande det som gäller för häktning enligt 24 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken. Sistnämnda stadgande har i proposition 1964: 10 föreslagits ändrat därhän, att det skall vara fråga om brott, för vilket är stadgat fängelse i ett år eller däröver. Denna gräns synes lämpligen kunna följas också vid bestämmande av tillämpningsområdet för 61 § sjömanslagen.

77, 78 och 82 a §§.

Gällande rätt. I 77 § stadgas ansvar, i första stycket för den som vägrar befälhavare lydnad och i andra stycket för den som med våld eller hot om våld överfaller befälhavaren eller annan förman i eller för hans tjänst. I fall som avses i första stycket är straffet dagsböter eller, vid synnerligen försvårande omständigheter, fängelse i högst ett år. För brott som avses i andra stycket är straffet fängelse eller, vid synnerligen försvårande omständigheter, straffarbete i högst två år, varjämte möjlighet föreligger att, då omständigheterna är synnerligen mildrande, döma till dagsböter.

Lagens 78 § innehåller bestämmelser om myteri ombord. För anstiftare eller anförare stadgas fängelse eller straffarbete i högst två år och för an-

nan deltagare fängelse i högst sex månader eller, då omständigheterna är synnerligen mildrande, dagsböter. Om vid myteriet övats våld å person eller egendom må anstiftare eller anförare dömas till straffarbete i högst sex år och annan deltagare till straffarbete i högst två år. Paragrafen upptager vidare i tredje stycket stadgande att för våld eller annan brottslig gärning som begås vid myteri straffet skall bestämmas med tillämpning av 4 kap. 1 och 2 §§ strafflagen.

Bestämmelser om ansvar för försök, förberedelse, stämpling eller underlåtenhet att avslöja brott har ej upptagits i lagen.

Straffrättskommittén. I sitt betänkande med förslag till brottsbalk anförde straffrättskommittén (SOU 1953: 14 s. 476), att de gärningar som avses i 77 § andra stycket och 78 § sjömanslagen motsvarar de i strafflagen upptagna brottstyperna våld eller hot mot tjänsteman (10 kap. 1 §) och mot krigsman (26 kap. 7 §) samt myteri (26 kap. 3 §). I kommittéförslaget upptogs jämväl bestämmelser, vilka stadgar ansvar för försök eller förberedelse till våld eller hot mot tjänsteman eller krigsman och, såvitt gäller sådant mot krigsman riktat brott, även för stämpling till brottet, samt ansvarsbestämmelser för förberedelse, stämpling eller underlåtenhet att avslöja myteri. Enligt kommitténs mening borde motsvarande kriminalisering genomföras i fråga om de brott som avses i nyssnämnda lagrum i sjömanslagen. Kommittén föreslog därför, att i denna lag införes en ny paragraf, betecknad 82 a §, om ansvar för försök eller förberedelse till brott som avses i 77 § andra stycket samt för förberedelse, stämpling eller underlåtenhet att avslöja brott som avses i 78 §. Från straffbarhet borde dock enligt kommittén undantagas det fall att brott som avses i 77 § andra stycket, om det fullbordats, varit att anse som förövat under synnerligen mildrande omständigheter.

Härjämte föreslog kommittén, att i 78 § införes en beskrivning av myteri som svarar mot stadgandet angående myteri i brottsbalken. Därvid borde enligt kommittén bestämmelsen i 78 § första stycket andra punkten begränsas till att avse fall där vid myteriet övats förenat våld. Jämväl 77 § andra stycket föreslogs jämkat till överensstämmelse med brottsbalkens motsvarande stadganden.

Yttrandena. Kommittéförslaget har i sin helhet tillstyrkts av bl. a. *Svenska maskinbefälsförbundet*.

De föreslagna ändrade brottsbeskrivningarna i 77 § andra stycket och 78 § har tillstyrkts av *Svenska sjöfolksförbundet* och lämnats utan erinran av *Sveriges fartygsbefälsförening*. *Sveriges redareförening* har anmärkt på den föreslagna avfattningen av 78 §. Enligt föreningen är det icke tillfredsställande att den strängare straffskalan skall gälla endast under förutsätt-

ning att myteristerna övat »förenat» våld å person eller egendom. Föreningen finner det lämpligt att för myterifallen gäller olika straffskolor allteftersom våld utövats eller icke, men anser att det är otillfredsställande att från det mer kvalificerade myteribrottet utesluta de fall då visserligen övats våld men detta icke kan betecknas som »förenat våld». Eftersom det i själva myteribrottet ligger att gärningsmännen har uppsåt att med förenat våld sätta sig upp mot befälhavaren eller den som i hans ställe för befälet, bör »förenat» såsom rekvisit för tillämpning av den strängare straffskalan utgå.

Den i 82 a § föreslagna kriminaliseringen av försök m. m. har avstyrkts av *Svenska sjöfolksförbundet*. Enligt förbundet föreligger icke behov att utsträcka straffskyddet till att omfatta även försök eller förberedelse till våld eller hot mot befälhavare eller förman ombord. Ej heller finns några sakliga motiv att kriminalisera förberedelse till myteri eftersom för fullbordat brott krävs endast »ådagaläggande av uppsåt att med förenat våld sätta sig upp mot befälhavaren». Ett godtagande av kommitténs förslag medför viss risk för att en befälhavare med svag personlig auktoritet kan utnyttja en sådan bestämmelse för att komma åt alla eventuella yttringar av missnöje med hans befälsföring vilka kanske som enda orsak har just bristerna hos befälhavaren själv.

Departementschefen. De brott varom nu är fråga torde böra konstrueras i nära överensstämmelse med motsvarande brottstyper i brottsbalken (se 17 kap. 1 och 16 §§ samt 21 kap. 3, 7 och 19 §§ brottsbalken). Således bör brottsbeskrivningarna i 77 § andra stycket och 78 § ändras, varjämte försök m. m. bör kriminaliseras, lämpligen genom att såsom straffrättskommittén föreslagit en ny paragraf infogas i lagen.

I fråga om påföljd för ifrågavarande brott har kommittén i gällande straffskolor föreslagit de ändringar som föranledes av det enhetliga frihetsstraffet. Emellertid synes ändringar vara påkallade i ytterligare ett par hänseenden. Såsom antytts vid det år 1960 till lagrådet remitterade förslaget till brottsbalk (prop. 1962: 10 del C s. 155) torde straffskolor innehållande straffskärpning vid försvårande omständigheter respektive strafflindring vid mildrande omständigheter böra ersättas med en gradindelning av brotten. För brott som avses i 77 § andra stycket har därför strafflindringsregeln ersatts med en särskild lägre straffskala för ringa brott. Vad beträffar straffskalan i 78 § för annan deltagare i myteri än anstiftare eller anförare synes denna vid jämförelse med skolor för likartade och även något grövre brott, exempelvis de i 16 kap. 1 § och 21 kap. 3 § brottsbalken upptagna, böra innefatta även dagsböter.

Av nyss anförda skäl bör jämväl straffskalan i 77 § första stycket revideras. Denna stadgar dagsböter eller fängelse i högst ett år. Inom denna begränsade ram torde det ej finnas anledning att genomföra en gradindelning

av brottet. Skalan föreslås därför bli likalydande med den som gäller för motsvarande brottstyp enligt 13 kap. 5 § luftfartslagen.

Den i 78 § tredje stycket upptagna särskilda konkurrensregeln föreslås utgå. Frågan, huruvida våld eller annan brottslig gärning som begås vid myteri, skall föranleda ansvar förutom enligt denna paragraf jämlikt annan ansvarsbestämmelse får liksom i övriga fall bedömas efter allmänna regler.

82 §.

Paragrafen föreslås avfattad i överensstämmelse med stadgandet om straffnedsättning och påföljdseftergift i 33 kap. 4 § brottsbalken. Den föreslagna ändringen är av huvudsakligen redaktionell natur.

7) Förslag till ändring i lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Lagen den 22 maj 1963 (nr 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. trädde i kraft den 1 juli 1963. Enligt dess 36 § ankommer det på Kungl. Maj:t att förordna om tillämpning av lagen i förhållande till vart och ett av de övriga nordiska länderna. Genom kungörelse den 22 november 1963 (nr 571) har den svenska lagen trätt i tillämpning i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge den 1 januari 1964. Då motsvarande beslut meddelats i de övriga nordiska länderna, har det avsedda samarbetet tagit sin början.

Det har givetvis redan under förarbetena till den svenska lagen varit uppenbart, att brottsbalkens ikraftträdande skulle nödvändiggöra förhållandevis omfattande ändringar i lagen. Brottsbalkens påföljdssystem skiljer sig i åtskilliga hänseenden från det nu gällande.

Komplikationer vid anpassning av Sveriges nordiska verkställighetslag till brottsbalkens regelsystem vållas huvudsakligen i fråga om påföljden skyddstillsyn, som icke har någon direkt motsvarighet i de övriga nordiska ländernas lagar. Liksom skyddstillsynen närmast motsvarar den nuvarande villkorliga domen med övervakning, torde dock skyddstillsyn i verkställighetssamarbetet kunna jämföras med de olika former av villkorlig dom i förening med övervakning, som ingår i övriga i samarbetet deltagande länders rättssystem. Härvid är dock att beakta att svensk rätt efter brottsbalkens ikraftträdande ej längre känner påföljdsformerna villkorligt anstånd med ådömande av straff eller med verkställighet av utmätt straff. Villkorlig dom enligt brottsbalken motsvarar ej någon av de påföljdsformer, som omfattas av det nordiska samarbetet. För att i görligaste mån undvika terminologiska förväxlingar har i det förslag till ändring i den

nordiska verkställighetslagen, som nu framlägges, beteckningen villkorlig dom ej använts om sådana i andra länder meddelade domar, där den dömden erhållit villkorligt anstånd med ådömande av straff eller med verkställighet av straff. Den som avses med dylik utländsk dom har, eftersom skyddstillsyn torde vara en alltför speciell term för att kunna användas om annat än brottsbalkspåföljden, i förslaget betecknats som den villkorligt dömden.

Brottsbalkens regler om böter och förverkande är ej av den art, att de nödvändiggör några ändringar i den nordiska verkställighetslagens första avsnitt, som handlar om verkställighet av böter m. m. (1—4 §§). Övriga avsnitt — om verkställighet av frihetsstraff (5—9 §§), om övervakning av villkorligt dömd m. m. (10—16 §§), om tillsyn över villkorligt frigiven m. m. (17—23 §§) och gemensamma bestämmelser (24—36 §§) — beröres samtliga av ändringarna i påföljdssystemet vid brottsbalkens ikraftträdande.

6 §.

I och med att straffarbete och fängelse sammanslås till ett enhetligt frihetsstraff, benämnt fängelse, erfordras ej längre skilda regler för de utländska straffarternas motsvarighet i svensk rätt; utländskt frihetsstraff bör alltid omvandlas till fängelse på lika lång tid.

7—9 §§.

Ingen annan ändring föreslås än att straffarbete ej längre nämnas vid sidan av fängelse.

10 §.

I enlighet med vad som anförts i det föregående bör, med hänsyn till den nya innebörden av villkorlig dom i brottsbalken, beteckningen villkorlig dom ej användas i fråga om utländska domar som omfattas av verkställighetssamarbetet. Paragrafen har därför redaktionellt jämkats. Verkställigheten av övervakning i samband med villkorligt anstånd, som i annat nordiskt land meddelats beträffande straffs ådömande eller verkställighet, har anknutits till de svenska reglerna om skyddstillsyn, ehuru med vissa i det följande redovisade undantag. Dansk betingad dom, finsk villkorlig straffdom, isländsk skilorösbundinn refsidóm och norsk betinget dom företer sinsemellan icke oväsentliga skillnader, och en överflyttning av verkställigheten kommer — oavsett mellan vilka länder den sker — att medföra en förändring av den ådömda påföljdens faktiska gestaltning. Detta har stått klart redan vid lagens tillkomst, och de förändringar i förutsättningarna för samarbetet, som inträder genom att villkorlig dom enligt den nu gällande svenska lagen om villkorlig dom försvinner och ersättes av påföljder enligt brottsbalken, är icke så stora, att de bör motivera en omprövning av samarbetets omfattning.

11 §.

Övervakningen av den som dömts till skyddstillsyn handhas enligt 26 kap. 12 § och 28 kap. 6 § brottsbalken av övervakningsnämnd. Det torde därför vara lämpligt, att övervakningsnämnd också handhar hit överflyttad övervakning av den, som villkorligt dömts i annat nordiskt land.

12 §.

Nuvarande bestämmelser innebär, att svensk lags regler om villkorlig dom i princip skall gälla beträffande hit överflyttad övervakning. På motsvarande sätt torde efter brottsbalkens ikraftträdande reglerna om skyddstillsyn böra ges giltighet. Behandling i anstalt jämlikt 28 kap. 3 § brottsbalken innebär dock en så stor avvikelse från de mot skyddstillsyn svarande påföljderna i övriga nordiska länder, att detta led i skyddstillsynen i vart fall tills vidare torde böra undantagas från det nordiska verkställighetssamarbetet.

Förbud mot förlängning av prövotiden utöver fem år erfordras ej längre. Jämlikt 28 kap. 7 § brottsbalken kan nämligen övervakningen förlängas högst till fem år.

Paragrafens nu gällande andra stycke reglerar förverkande av villkorligt medgivet anstånd. Brottsbalken känner ej dylikt förverkande; vad som vid misshandling eller ny brottslighet i sista hand kan förekomma, är att påföljden undanröjes och annan påföljd bestämmes. Tänkbart vore att i förevarande lag ge särskilda regler om förverkande av anstånd, som meddelats i annat land. Det nordiska samarbetet baseras emellertid på att verkställighetslandets regler så långt som möjligt tillämpas beträffande dit överflyttad verkställighet. Gör villkorligt dömd sig skyldig till misshandling eller ny brottslighet av den art, att förverkande kunnat komma i fråga, torde i allmänhet en tillämpning av de regler som enligt brottsbalken gäller om skyddstillsyn för motsvarande fall leda till att den i annat land ådömda påföljden undanröjes och annan påföljd bestämmes. Har det utomlands beslutade anståndet avsett verkställighet av bestämt straff, torde, om den nya påföljden är ett straff, detta komma att bestämmas med beaktande av det i det andra landet ådömda straffet; sker undanröjandet på grund av misshandling, torde man kunna räkna med att påföljdsbestämningen utmynnar i ett straff av motsvarande storlek. Påföljdsbestämningen skall emellertid ske enligt svensk lag. Undantagsvis kan det förekomma, att den med den utländska domen avsedda gärningen ej är straffbar enligt svensk rätt eller att påföljd på grund av preskription ej kan ådömas. Någon annan påföljd kan då ej bestämmas, vilket kan utgöra anledning att i stället för undanröjande med tillämpning av 13 § hänskjuta frågan om åtgärder till behörig myndighet i domslandet. Ett sådant hänskjutande kan även vara motiverat, om straffskalan för brottet i domslandet avsevärt skiljer sig från vad som gäller här.

Med en lösning av problemet efter dessa linjer erfordras ingen motsvarighet till de för närvarande i paragrafens andra stycke intagna reglerna. Hänvisningen i första stycket till reglerna om skyddstillsyn torde vara tillräcklig. Efter undanröjande skall alltså påföljd bestämmas enligt svensk lag. Om fråga är om ingripande på grund av annan misskötsamhet än brott, kan övervakningsnämnden jämlikt 28 kap. 8 § brottsbalken hos åklagare göra framställning att vid domstol föres talan om undanröjande av skyddstillsynen. Efter undanröjande kan fängelse ådömas, även om den utländska domen lytt å frihetsstraff, eftersom den domen vid tillämpning av 28 kap. 9 § och 34 kap. 1 § brottsbalken anses utgöra skyddstillsyn.

13 §.

Enligt 28 kap. 7 och 8 §§ brottsbalken har övervakningsnämnd att taga befattning med ärenden angående åtgärd mot den som står under skyddstillsyn. Övervakningsnämnd torde därför jämte domstol — som ju i anledning av åtal för ny brottslighet kan få anledning att taga befattning med den villkorligt dömda — böra tilläggas befogenhet att enligt denna paragraf till myndighet i annat land hänskjuta fråga om åtgärd.

14 §.

Enligt denna paragraf kan villkorligt anstånd som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge förklaras förverkat här i riket, även om övervakning ej anordnats här. Paragrafen gäller även i det fall att domen över huvud icke är förenad med övervakning. Någon begränsning av paragrafens tillämpningsområde torde ej böra övervägas i detta sammanhang. Man måste emellertid taga ställning till vilka möjligheter att välja påföljd den svenska domstolen skall ha när den undanröjer en utländsk villkorlig dom utan övervakning. Bäst överensstämmande med tankegången bakom stadgandet torde vara att utesluta möjligheten att döma till skyddstillsyn. Detta torde lämpligen få komma till uttryck på det sättet, att de svenska reglerna om skyddstillsyn göres tillämpliga för alla de fall — med eller utan övervakning — som paragrafen avser. Av 34 kap. 1 § 3 brottsbalken följer då att vid undanröjande annan påföljd än skyddstillsyn skall väljas. Den utländska domen bör i den utsträckning det över huvud taget är möjligt behandlas som en dom å skyddstillsyn. Av hänvisningen till svensk lag följer då bl. a., att de i 34 kap. 6 § brottsbalken stadgade begränsningarna gäller.

15 §.

De i denna paragraf föreslagna ändringarna innebär, att lagstöd ges för samarbete i fråga om svensk skyddstillsyn. Om fråga om åtgärd hänskjuts hit från myndighet i annat nordiskt land, upptages ärendet av övervakningsnämnd. Finner nämnden därvid att skyddstillsynen bör undanröjas, får bestämmelserna i 28 kap. 8 § brottsbalken tillämpas.

16 §.

Paragrafen avser för närvarande både villkorlig dom med övervakning och villkorlig dom utan övervakning. Villkorlig dom är enligt brottsbalken icke förenad med övervakning, och utrymme finnes alltså icke för något verkställighetssamarbete med övriga nordiska länder. Då någon inskränkning av paragrafens nuvarande tillämpningsområde ej torde böra ske, bör emellertid i annat nordiskt land meddelat beslut avseende undanröjande av villkorlig dom godtagas här i riket. Paragrafen föreslås utformad i enlighet härmed. Härmed nås också överensstämmelse med vad för motsvarande fall gäller enligt 14 §.

Det kan ifrågasättas, huruvida någon motsvarighet till undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn kan ske enligt övriga i samarbetet deltagande länders rätt. Om förverkande av villkorligt anstånd är ju ej tal i brottsbalken, och övriga länders regler torde närmast taga sikte på sådant förverkande. Vad som skall anses motsvara undanröjande är emellertid närmast en intern lagstiftningsfråga i övriga länder, och det förefaller för Sveriges del vara tillräckligt, att rättsgrund ges för utländska besluts giltighet här.

17 §.

I denna och åtskilliga följande paragrafer har, liksom i rubriken över förevarande avsnitt av lagen, föreslagits de ändringar som betingas av att villkorligt frigiven enligt brottsbalken står under övervakning, ej under tillsyn.

18 §.

Paragrafen har i förslaget utformats i överensstämmelse med 11 §. Fångvårdsstyrelsens uppgifter i fråga om de villkorligt frigivna övertages enligt brottsbalken av övervakningsnämnderna.

19 §.

Frihetsstraff i utländsk straffart bör, när fråga är om verkställighet, i alla fall omvandlas till svenskt fängelse. Förverkande av villkorligt medgiven frihet beslutas enligt brottsbalken av övervakningsnämnden eller, vid sammanträffande av brott, av domstol. Paragrafen har ändrats i enlighet härmed.

22 §.

Regeln i paragrafens sista stycke om behörig svensk myndighet föreslås avfattad i överensstämmelse med motsvarande regel i 15 §. Övervakningsnämnden får i fråga om hänskjutet ärende tillämpa reglerna i 26 kap. 15—20 §§ brottsbalken.

24—26 §§.

De föreslagna ändringarna är av terminologisk art eller hänför sig till förhållanden, som berörts i det föregående. Framställning om överflyttning av övervakning av den som villkorligt frigivits bör ankomma på övervakningsnämnden (25 § andra stycket).

27 §.

Enligt 37 kap. 7—9 §§ brottsbalken kan talan mot övervakningsnämnds beslut föras hos kriminalvårdsnämnden i ärenden angående villkorlig frigivning, hos hovrätt i skyddstillsynsärenden, hos ungdomsfängelssnämnden i ärenden angående ungdomsfängelse och hos interneringsnämnden i ärenden angående internering. Att övervakningsnämnds beslut i ärenden enligt 15 § förevarande lag bör fullföljas i hovrätt är naturligt med hänsyn till att det är fråga om tillämpning av skyddstillsynsreglerna. Det synes då vara konsekvent att låta talan mot övervakningsnämnds beslut enligt 22 § fullföljas hos kriminalvårdsnämnden.

29—30 §§.

De nya konkurrensreglerna i 34 kap. brottsbalken medför att något undantag för fall motsvarande 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen icke behöver stadgas. Med hänsyn till stadgandet i 34 kap. 3 § andra stycket brottsbalken erfordras icke någon motsvarighet till reglerna i nuvarande 30 §.

Övergångsbestämmelserna

Straffarbete, som ådömts jämlikt strafflagen, får vid tillämpningen av denna lag omvandlas till fängelse. Villkorlig dom enligt äldre rätt kommer i princip att följa reglerna om skyddstillsyn. Härav följer bl. a. att övervakningsnämnden ersätter övervakningsdomstolen.

8) Förslag till ändring i lagen om allmänt kriminalregister

Redan då förslaget till lag om allmänt kriminalregister lades fram (prop. 1963: 39), var det uppenbart, att lagen inom kort skulle behöva ändras för att anpassa brottsregistreringen efter brottsbalkens påföljdssystem. Den för översyn av brottsregistreringen tillkallade utredningsmannen, hovrättspresidenten Maths Heuman, behandlade i betänkandet »Den allmänna brottsregistreringen» (SOU 1961: 11) frågan hur registreringen bör utformas efter genomförandet av brottsbalken. Utredningsmannen utgick därvid från den lydelse balken hade enligt det förslag, som den 26 augusti 1960 remitterades till lagrådet. Betänkandet har remissbehandlats (se prop. 1963: 39 s. 8).

Såsom antytts föranleder brottsbalkens påföljdssystem ändringar i sak i de gällande registreringsreglerna. Därvid är särskilt att märka, att bötesdomar ej längre skall vara återfallsgrundande. Skälen mot att efter brottsbalkens ikraftträdande registrera sådana domar har närmare utvecklats vid remissen till lagrådet av förslaget till lag om allmänt kriminalregister (prop. 1963: 39 s. 30). Lagrådet har förklarat sig ej ha något att erinra mot vad därvid uttalats om att bötesdomar efter balkens ikraftträdande ej längre bör upptagas i registret.

1 §.

Beteckningen fångvårdsstyrelsen torde, i enlighet med vad som anförts vid remiss till lagrådet den 5 juni 1963 av förslag till lag om införande av brottsbalken m. m. (prop. 1964: 10 s. 112), genomgående böra utbytas mot kriminalvårdsstyrelsen.

2 §.

I fråga om vilka uppgifter, som skall intagas i kriminalregistret, bör såsom redan nämnts den inskränkningen göras, att bötesstraff icke registreras. Viss tvekan kan råda huruvida undantag skall göras för de fall, då böter ådömes jämte villkorlig dom eller skyddstillsyn. Visserligen utgör bötesstraffet i dessa fall en integrerande del av den beslutade påföljden. Sker återfall i brott, är det dock för åklagare och domstolar, som har att taga ställning till den nya brottsligheten, tillräckligt att genom utdrag av kriminalregistret erhålla upplysning om att vederbörande erhållit villkorlig dom eller dömts till skyddstillsyn. Kan domen ha intresse ur personutredningssynpunkt, torde den regelmässigt införskaffas och dess fullständiga innehåll därigenom bli känt. Äsikten att böter ej bör registreras, då de ådömes jämte annan påföljd, har av föredragande departementschefen uttalats redan när möjlighet till sådan påföljdskombination första gången infördes i lagstiftningen (prop. 1959: 146 s. 20). Praxis synes emellertid ha utvecklats i annan riktning (se uttalande av lagrådet i prop. 1963: 39 s. 71). Anledning torde emellertid saknas att i denna fråga frångå den tidigare ståndpunkten.

Lika litet som bötesdomar bör domar å disciplinstraff intagas i det allmänna kriminalregistret.

Registrering av domar å avsättning eller suspension sker ej för närvarande. Oaktat det kan tänkas, att en dom å avsättning eller suspension kan böra föranleda straffskärpning enligt 26 kap. 3 § brottsbalken — motsvarande situation kan föreligga enligt gällande rätt — synes tillräckligt starka skäl ej föreligga att nu utvidga registreringen till att omfatta också dessa domar.

Domar å fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsfängelse eller internering bör liksom närmast motsvarande nu använda påföljder an-

tecknas i det allmänna kriminalregistret. Såsom utredningsmannen förordnat, bör beträffande skyddstillsyn anmärkas de fall, då förordnande meddelats om behandling i anstalt. Då fråga är om åtgärd beträffande den, som dömts till skyddstillsyn men icke iakttagit vad som åligger honom, bör nämligen förordnande om anstaltsbehandling i regel icke förekomma i andra fall än där den dömda tidigare icke varit intagen i fängvårdsanstalt (prop. 1962: 10 del C s. 305).

I vad gäller överlämnande till särskild vård föreslog utredningsmannen (SOU 1961: 11 s. 259), att registeranteckning skulle ske beträffande överlämnande till vård enligt lagen om nykterhetsvård för brott, varå kan följa fängelse, samt beträffande överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen och till öppen psykiatrisk vård. Angående överlämnande till vård enligt barnavårdslagen anfördes, att sådan dom i undantagsfall kan ha återfallsgrundande verkan. Utredningsmannen ansåg dock, att domar av detta slag ej borde registreras, och återopade därvid de skäl han anfört mot registrering av domar, genom vilka domstol med stöd av lagen den 30 december 1952 med vissa bestämmelser om påföljd för brott av underårig överlämnat till barnavårdsnämnd att vidtaga åtgärd för den unges omhändertagande för skyddsuppfostran. Dessa skäl var, att antalet dylika domar är mycket ringa och att kännedom om sådan dom vid återfall normalt bör kunna vinnas genom personutredning eller lokala polisregister. Den nuvarande ordningen, d. v. s. att registrering ej sker, kunde enligt utredningsmannens mening icke anses förbunden med sådana olägenheter, att tillräckliga skäl för registrering var för handen. Utredningsmannen fann ej heller tillräckliga skäl föreligga för registrering av påföljdseftergift jämlikt 33 kap. 4 § sista stycket brottsbalken.

Vid remissbehandlingen av utredningsmannens betänkande föreslog *Stockholms rådhusrätt*, att registrering skulle ske av de domar angående överlämnande till vård enligt barnavårdslagen, vilka avser brott som kan medföra frihetsstraff. *Föreningen Sveriges häradshövdingar* förordade registrering av ifrågavarande domar under påpekande, att sådant överlämnande kunde vara återfallsgrundande. Föreningen ansåg vidare, att av domstol meddelad påföljdseftergift för brott, som icke är ringa, borde registreras. Allt överlämnande till särskild vård borde enligt *Föreningen Sveriges landsfiskaler* registreras, då fråga är om brott, varå kan följa fängelse.

Att i det allmänna kriminalregistret anteckna alla beslut om överlämnande till särskild vård torde knappast kunna komma i fråga. Viktigast synes vara, att upplysning genom registerutdrag kan vinnas om att överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen eller till öppen psykiatrisk vård har skett, detta med hänsyn till den betydelse psykisk abnormitet har för valet av påföljd. Av samma skäl bör, då den som döms till skyddstillsyn begått brott under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller

annan själslig abnormitet av så djupgående natur, att den måste anses jämställd med sinnessjukdom, särskild anteckning härom ske (prop. 1962: 10, del C s. 365); i dylika fall må ej meddelas förordnande om anstaltsbehandling (33 kap. 2 § andra stycket brottsbalken). I enlighet med den tidigare intagna ståndpunkten att böter ej bör registreras torde ej heller böter, som jämlikt 33 kap. 2 § andra stycket brottsbalken ådömes psykiskt abnorma lagöverträdare, böra registreras. Härmed synes bäst överensstämman, att — i motsats till vad utredningsmannen föreslagit — dom, varigenom psykiskt abnorm person jämlikt nyssnämnda paragrafs sista stycke förklaras fri från påföljd, ej antecknas i registret.

Den särskilda återfallsregeln i 26 kap. 3 § brottsbalken medför visserligen, att överlämnande till vård enligt barnavårdslagen kan komma att föranleda återfallsskärpning i de fall, då påföljden ådömes för sådant i brottsbalken avsett brott, för vilket är stadgat fängelse och som begåtts efter det att gärningsmannen fyllt aderton år. Såsom framhållits vid kriminalregisterlagens tillkomst (prop. 1963: 39 s. 33) är det dock angeläget att samtliga fall, där åklagares eller domstols avgörande innebär, att ansvaret för unga lagöverträdare behandling lägges på barnavårdens organ, hålles utanför det allmänna kriminalregistret. Hänsyn till de fåtaliga fall, då domar å överlämnande till vård enligt barnavårdslagen kan medföra återfallsskärpning, motiverar icke, att domar av detta slag registreras. I de fall då sådan dom kan tänkas vara av betydelse vid bedömning av ny brottslighet, torde kännedom om domen regelmässigt vinnas vid förundersökningen eller personundersökningen. Överlämnande till vård enligt lagen om nykterhetsvård torde däremot i den utsträckning som föreslagits av utredningsmannen böra föranleda registrering. Jag delar utredningsmannens mening, att påföljdseftergift ej bör registreras.

Anstånd med verkställighet av ådömt förvandlingsstraff skall enligt den föreslagna nya lagen om verkställighet av bötesstraff (prop. 1964: 10 s. 200) ej längre ske i form av villkorlig dom. Oaktat den brottslighet, som föranlett det ursprungliga straffet, bedömts förskylla allenast böter, vilka såsom nämnts i princip ej skall registreras, torde anstånd med verkställighet av förvandlingsstraffet böra antecknas för att reglerna om förverkande av anstånd och om förlängning av prøvotid skall komma att tillämpas i de i 19 § av den föreslagna lagen beskrivna situationerna. Däremot torde det vara överflödigt att, såsom för närvarande sker, i registret intaga uppgift om bötesbeslut, som ligger till grund för förvandlingsbeslutet. I de fall, då innehållet i sådant beslut kan ha betydelse för nytt mål eller ärende beträffande samma person, måste ändå akten eller åtminstone beslutet i förvandlingsmålet regelmässigt införskaffas.

Tvångsarbete ådömes för närvarande med stöd av lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling. Efter anmälan av chefen för inrikesdepartementet har Kungl. Maj:t den 3 januari 1964 beslutat inhämta lag-

rådets yttrande över ett förslag till lag om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet. Denna lag, som skall ersätta lösdrivarlagen, föreslås träda i kraft den 1 januari 1965. I lagen upptages icke åtgärder som bör registreras i kriminalregistret. Såsom nämnts i det föregående avses även bestämmelserna om tvångsarbete i socialhjäpslagen skola upphävas. Vid utarbetandet av föreliggande förslag till ändringar i kriminalregisterlagen har därför de stadganden i gällande lag, som hänför sig till tvångsarbete, ej medtagits (2, 4, 7, 8, 10 §§).

3—4 §§.

I 3 § kriminalregisterlagen anges, vilka till det ordinära förfarandet hörande beslut angående förändringar av redan ådömda påföljder som skall antecknas i registret. Till dessa regler ansluter sig reglerna i 4 § angående vad som skall antecknas i fråga om verkställighet av påföljder. Urvalet av de hithörande fakta, som efter brottsbalkens ikraftträdande bör registreras, måste ske under hänsynstagande å ena sidan till att registret icke göres alltför omfattande och å andra sidan till att registret ej kommer att sakna de uppgifter, som är nödvändiga för en riktig tillämpning av straffrättens regler om återfall, konkurrens och förverkande av anstånd samt för bedömande av huruvida viss påföljd lagligen må tillämpas. Synpunkten att registret skall kunna fungera som källa för vändelsupplysningar kan däremot, såsom närmare utvecklats vid framläggandet av förslag till kriminalregisterlag, icke tillmätas någon nämnvärd betydelse. Personutredningar — för judiciella och andra ändamål — får ske med ledning av andra uppgifter än de summariska anteckningarna i kriminalregistret.

Böter, ämbetsstraff och disciplinstraff skall såsom nämnts vid 2 § aldrig registreras. Förvandlingsstraff för böter registreras liksom för närvarande endast då anstånd lämnas med verkställigheten. Detta innebär, att av kriminalregistret ej framgår att en person är eller har varit intagen i fängvårdsanstalt för verkställighet av förvandlingsstraff eller i militärhäkte för verkställighet av arreststraff. Suspension får visserligen ej verkställas, medan den dömd för undergående av påföljd är intagen i fängvårdsanstalt eller militärhäkte (32 kap. 3 § brottsbalken). Det måste emellertid betraktas som ytterst osannolikt, att det vid verkställighet av suspensionsstraff förbises, att dylikt hinder mot verkställigheten föreligger. Regeln i nyss citerade lagrum utgör därför ej anledning att införa registrering av verkställighet av förvandlingsstraff och arreststraff. Ej heller torde den omständigheten, att det vid sammanträffande av brott kan vara av betydelse vid vilken tidpunkt suspensionsstraff börjat verkställas (34 kap. 14 § brottsbalken), utgöra anledning att anteckna nämnda tidpunkt i registret.

Beträffande fängelsestraff har tidpunkterna då domen meddelas, då in-

tagning i anstalt sker samt då frigivning från anstalt äger rum eller påföljden eljest upphör betydelse för tillämpningen av konkurrensreglerna i 34 kap. brottsbalken. Dagen för domen framgår av den anteckning, som skall göras enligt 2 § i den föreslagna lagen. Tidpunkterna för intagning i och frigivning från anstalt måste liksom för närvarande antecknas. Är frigivningen villkorlig, upphör påföljden vid prøvotidens slut. Prövotidens längd låter sig fastställas med ledning av uppgift om återstående strafftid, vilken alltså liksom för närvarande bör framgå av registret. De förändringar av påföljden, som har den betydelse att de bör antecknas, är förlängning av prøvotiden, förordnande att påföljden skall avse jämväl annat brott, förverkande av den villkorligt medgivna friheten samt undanröjande av den ådömda påföljden. I sistnämnda fall (34 kap. 1 § 3 brottsbalken) kommer jämväl den i samband med undanröjandet ådömda påföljden, som skall vara av annan art, att antecknas i den mån så skall ske enligt reglerna i den föreslagna 2 §. Då rätten jämlikt 34 kap. 1 § 2 brottsbalken dömer särskilt till påföljd för ett nyupptäckt brott, är 2 § avgörande för huruvida anteckning skall ske i kriminalregistret.

Då villkorlig dom ådömts, kan enligt 34 kap. 1 och 5 §§ brottsbalken vid sammanträffande av brott antingen förordnas, att den villkorliga domen skall avse jämväl nyupptäckt brott, eller dömas särskilt till påföljd för det nyupptäckta brottet eller förordnas om undanröjande av den villkorliga domen i samband med att påföljd av annan art ådömes. Förordnande att påföljden skall avse jämväl annat brott bör liksom undanröjande av påföljden antecknas i registret. Prövotiden vid villkorlig dom är i princip två år, räknat från den dag rättens avgörande i vad angår påföljd för brottet genom nöjdförklaring eller eljest vinner laga kraft mot den dömde. Den kan emellertid enligt brottsbalken förlängas till tre år, vid misskötsamhet med stöd av 27 kap. 6 § och vid sammanträffande av brott enligt 34 kap. 5 §. För riktig tillämpning av reglerna om sammanträffande av brott beträffande den, som ådömts villkorlig dom, är det av betydelse att känna prøvotidens början och slut. Beträffande den första av dessa båda tidpunkter torde det vara tillräckligt, att i blankett för uppgift till kriminalregistret om den villkorliga domen plats lämnas för anteckning om tidpunkten för nöjdförklaring, då sådan förklaring föreligger vid tiden för uppgiftslämnandet. Om enligt denna ordning kriminalregistret beträffande villkorlig dom ej tillförts anteckning om tidpunkten för nöjdförklaring, utgör detta anledning att antaga, att prøvotiden ej börjat löpa redan vid tiden för domen. Att i de sannolikt få fall, då upplysning om tiden för prøvotidens början är erforderlig, göra förfrågan därom hos vederbörande domstol, torde innebära mindre omgång än att särskild uppgift insändes i alla de fall, då prøvotiden börjar löpa först efter det att uppgift om den villkorliga domen lämnats till registret. Beslut om förlängning av prøvotiden måste däremot alltid antecknas.

Beträffande skyddstillsyn gäller likaledes, att de förändringar av påföljden, som har den betydelse att de bör antecknas i kriminalregistret, är förlängning av prøvotiden, förklaring att påföljden skall avse jämväl annat brott och undanröjande av påföljden. Därjämte bör anteckning ske i de fall, då förordnande om behandling i anstalt meddelas efter domen å skyddstillsyn. Sådant förordnande kan ges med stöd av 28 kap. 8 och 9 §§ samt 34 kap. 6 § brottsbalken. Vad angår verkställigheten av påföljden torde det liksom vid villkorlig dom vara tillräckligt, att uppgift om eventuell nöjdförklaring lämnas samtidigt med uppgiften om domen. Prövotiden är vid skyddstillsyn i princip tre år. Den kan dock förlängas, vid misskötsamhet jämlikt 28 kap. 7 § och vid sammanträffande av brott jämlikt 34 kap. 6 § brottsbalken.

Tidpunkterna för början och slut av den anstaltsbehandling som kan ingå i skyddstillsyn synes ej ha den betydelse ur återfalls- eller konkurrenssynpunkt, att de behöver antecknas. Visserligen får såsom tidigare nämnts suspension ej verkställas, medan den dömden är intagen i fängvårdsanstalt. I praktiken torde underlåtenhet att anteckna tid för anstaltsbehandling, ingående i skyddstillsyn, ej kunna medföra någon risk för att suspensionsstraff kommer att verkställas å sådan tid.

Då ungdomsfängelse ådömts, äger rätten vid sammanträffande av brott under vissa i 34 kap. 8 § brottsbalken angivna förutsättningar förlänga den längsta tid som ungdomsfängelse må pågå från fem till sex år. Rätten har också möjlighet att föreskriva att överförande till vård utom anstalt ej får ske före viss tidpunkt. Sådana beslut bör antecknas i registret liksom förordnande att påföljden skall avse annat brott och undanröjande av den ådömda påföljden. Om till verkställighet på en gång förekommer dom å ungdomsfängelse och dom å fängelse i mer än ett år, kan rätten jämlikt 34 kap. 12 § brottsbalken efter anmälan av åklagare antingen undanröja ungdomsfängelset och döma till fängelse för den med ungdomsfängelset avsedda brottsligheten eller också förklara, att den ena påföljden skall tråda i stället för den andra. Jämväl då detta senare alternativ väljes, bör anteckning i registret ske. Sista ledet i den föreslagna 3 § 1 har avseende å detta fall.

Beträffande verkställigheten av ungdomsfängelse är det av betydelse för åklagare och domstolar att känna till huruvida den dömden vårdas i anstalt vid viss tidpunkt. Anteckning bör därför göras om anstaltsvårdens början, övergång till vård utom anstalt samt — då sådan åtgärd vidtages — återintagning i anstalt beträffande den som dömts till ungdomsfängelse. Av registret bör vidare framgå den tidpunkt, då ådömt ungdomsfängelse upphört, vilket enligt 29 kap. 12 § brottsbalken inträffar antingen då ungdomsfängelsenämnden förordnar därom eller vid utgången av den tid som behandlingen längst må pågå.

Angående ådömd internering bör anteckningar om förändring av på-

följden och om verkställighet göras i samma omfattning som beträffande ungdomsfängelse. Förordnande av rätten om förlängning av längsta tid för påföljden förekommer icke vid internering, däremot jämlikt 30 kap. 8 § brottsbalken förordnande om förlängning av tiden för vård i anstalt och jämlikt 34 kap. 13 § bestämmande av ny minsta tid för anstaltsvård. Också sistnämnda slag av förordnanden bör antecknas i registret.

Förordnande om överlämnande till vård enligt lagen om nykterhetsvård kan i enlighet med 38 kap. 2 § brottsbalken undanröjas. Även om därvid ej dömes till påföljd, som enligt den nu föreslagna 2 § skall registreras, torde i de fall då förordnandet om överlämnande skolat registreras också beslutet om undanröjande böra antecknas (3 § 1).

Genom att anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff ej längre skall ha formen av villkorlig dom erfordras särskilda regler om anteckning i registret av beslut om förlängning av provotid och om förverkande av anstånd.

Om domstol jämlikt 34 kap. 10 § första stycket ånyo prövar fråga om påföljd för brott eller jämlikt samma paragraf, andra stycket, bestämmer det fängelsestraff dömd person skall undergå, bör anteckning om domstolens beslut göras i kriminalregistret.

I andra stycket av 4 § stadgas för närvarande, att anteckning i registret skall göras i vissa fall då den som vistas å anstalt befinner sig lida av psykisk abnormitet. Bestämmelsen torde numera sakna praktisk betydelse och den synes, såsom också lagrådet ifrågasatt (prop. 1963: 39 s. 71), kunna utelämnas.

6 §.

Såsom anmärkts vid behandlingen av 1 § bör i första stycket benämningen fängvårdsstyrelsen ändras till kriminalvårdsstyrelsen.

Någon ändring av förutsättningarna för det nordiska samarbetet i fråga om brottsregistrering och utlämnande av registeruppgifter inträder i och för sig icke genom att brottsbalken träder i kraft. Omfattningen av registreringen av de uppgifter, som lämnas av övriga nordiska länders kriminalregister, måste dock påverkas av de ändringar som göres i den rent inhemska registreringen. Därest såsom föreslås registreringen av svenska bötesdomar slopas, finns det ej anledning att registrera bötesdomar, som meddelas i andra nordiska länder. Vissa svårigheter kan uppkomma, då det gäller att avgöra, huruvida en från annat nordiskt land kommande registeruppgift har ett innehåll som motsvarar vad som avses i de föreslagna 2—5 §§. Sådana svårigheter kan emellertid uppkomma redan enligt gällande rätt. I och för sig synes de ändringar, som genom brottsbalken göres i det svenska reaktionssystemet, ej vara ägnade att försvåra jämförelser av det slag, varom nu är fråga. Det är vidare att märka, att denna sortering av inströmmande uppgifter sker hos en enda myndighet,

vars befattningshavare kommer att ha möjlighet till samråd med centrala registreringsmyndigheter i övriga i samarbetet deltagande länder. Det förefaller därför tillräckligt att i paragrafens första stycke beträffande registreringens omfattning blott göres en hänvisning till de principer, som kommit till uttryck i 2—5 §§.

I andra stycket är fråga om utländska beslut, som hänför sig till här i riket beslutad verkställighet. En anpassning efter brottsbalkens terminologi måste ske i stadgandet.

En liknande anpassning bör göras i tredje stycket. Termen »tillsyn», som ej längre skall användas i den svenska påföljdslagstiftningen, får alltså uppgå i »övervakning», medan »undanröjande» i överensstämmelse med brottsbalkens uttryckssätt upptages i texten. — Också i tredje stycket torde den allmänna hänvisningen till bestämmelserna i 2—5 §§ kunna kvarstå.

8 §.

De uppgifter, som enligt brottsbalken tillkommer interneringsnämnden, synes ej nödvändiggöra, att nämnden bibehålles vid generell rätt att rekvidrera utdrag ur kriminalregistret. Såsom utredningsmannen påpekat (SOU 1961: 11 s. 262) är enligt brottsbalken frågan om tiden för internering icke i något fall beroende av annan påföljd, som den dömde undergått.

Statens kriminaltekniska anstalts uppgifter torde komma att överföras till rikspolisstyrelsen. Anledning torde finnas att tillerkänna rikspolisstyrelsen generell rätt att rekvirera utdrag. Det förutsättes dock, att styrelsen icke begagnar denna rätt för andra ändamål än sådana, som har direkt samband med styrelsens brotts- och brottslingsregistrerande funktioner.

Såsom nämnts vid behandlingen av 2 § i förslaget har lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling föreslagits upphävd.

10 §.

Den i 10 § i dess gällande lydelse angivna rehabiliteringstiden är i princip tio år, räknat från frigivning eller utskrivning från anstalt eller, där anstaltsvård ej ingår i påföljden, från domen eller beslutet. Denna princip kan lämpligen följas också efter brottsbalkens ikraftträdande. Uppenbarligen bör då tioårsperioden räknas från domens dag beträffande villkorlig dom och från anstaltsvårdens slut beträffande fängelse, ungdomsfängelse och internering. Att anstaltsbehandling under kort tid kan ingå i skyddstillsyn utgör ej anledning att vid beräkningen utgå från annan tidpunkt än domens dag. Även vid överlämnande till särskild vård torde tioårstiden böra räknas från domens dag. Vad slutligen gäller beslut om anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff kan en tioårstid synas väl lång, särskilt som sådana beslut ej har någon betydelse för återfallsreglernas tillämpning. Då det är angeläget, att rehabiliteringsreglerna ej göres alltför komplicerade ur registreringsteknisk synpunkt, förefaller det likväl lämpligt att icke göra avsteg från tioårstiden och därmed också ändra vad för närvarande gäller.

11 §.

Beträffande den avkortade rehabiliteringstid, som skall gälla beträffande registerutdrag till enskilda, har förslaget utformats i nära anslutning till gällande regler. Skäl kan anföras för att beträffande överlämnande till särskild vård tillämpa en femårig rehabiliteringstid. Med hänsyn till att sådant överlämnande kan komma att användas såsom påföljd också för allvarlig brottslighet och till att utdrag ur kriminalregistret skall kunna användas såsom vandelsintyg, kan emellertid en rehabiliteringstid av fem år efter domen antagas ej sällan vara alltför kort.

13 §.

I andra stycket får liksom i 6 § tredje stycket termen »övervakning» täcka både »övervakning» och »tillsyn» i gällande lags text. Texten hänvisar ej blott till svenska rättsinstitut utan också till motsvarande företeelser i de nordiska grannländerna. »Frihetsstraff» avser sålunda för svensk rätts del fängelse och därutöver de i övriga nordiska länder förekommande straffarter, som omfattas av reglerna om det nordiska verkställighetssamarbetet. Institutet skyddstillsyn har ej för närvarande någon direkt motsvarighet i annat nordiskt land; vilka som där skall anses ha erhållit villkorlig dom får av registreringsmyndigheten bedömas med beaktande av den omfattning, i vilken enligt domslandets lagstiftning straffverkställighetssamarbete kan komma i fråga.

Övergångsbestämmelser

Anteckningar, som hänför sig till före den 1 januari 1965 inträffade registreringsfakta, torde böra kvarstå i registret i enlighet med dessförinnan gällande rehabiliteringsregler. Undantag bör likväl göras för anteckningar om tvångsarbete och bötesstraff. Beträffande dem avses registreringen helt upphöra. Av praktiska skäl kan någon utgallring av dessa anteckningar ej företagas; med hänsyn till den stränga sekretessen torde det vara tillräckligt att det föreskrives, att hänsyn ej skall tagas till anteckningarna. De skall alltså icke medtagas i registerutdrag.

9) Förslag till ändrad lydelse av 4 och 12 §§ lagen om behörighet att utöva tandläkaryrket

Beträffande denna lag framlägges förslag till vissa ändringar, motsvarande dem som i prop. 1964: 10 (s. 93, se även s. 220) föreslagits beträffande lagen den 30 juni 1960 om behörighet att utöva läkaryrket.

Departementschefens hemställan

I enlighet med vad som anförts i det föregående föreligger inom justitiedepartementet utarbetade förslag till

- 1) lag om personundersökning i brottmål,
- 2) lag om vissa begränsningar i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet,
- 3) lag angående upphävande av lagen den 5 juni 1909 (nr 45) om konsularjurisdiktion,
- 4) lag om ändring i sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321),
- 5) lag angående ändrad lydelse av 17 och 19 §§ lagen den 20 december 1946 (nr 804) om införande av nya rättegångsbalken,
- 6) lag om ändring i sjömanslagen den 30 juni 1952 (nr 530),
- 7) lag angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.,
- 8) lag angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 197) om allmänt kriminalregister, samt
- 9) lag angående ändrad lydelse av 4 och 12 §§ lagen den 31 maj 1963 (nr 251) om behörighet att utöva tandläkaryrket.

Förslagen torde såsom bilaga få fogas vid detta protokoll.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande måtte för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Margit Hirén

1) Förslag

till

Lag

om personundersökning i brottmål

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

I brottmål skall, om det prövas erforderligt, personundersökning äga rum för vinnande av utredning rörande den misstänktes personliga förhållanden samt angående de åtgärder som må anses lämpliga för att främja hans anpassning i samhället.

2 §.

Ej må någon dömas till fängelse i sex månader eller däröver, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsfängelse eller internering eller överlämnas till särskild vård utan att personundersökning ägt rum. Personundersökning är likväl ej erforderlig, om utredning som därmed avses ändock är för rätten tillgänglig.

3 §.

Om personundersökning förordnar rätten, så snart det finnes lämpligen kunna ske. Sådant förordnande må dock ej meddelas, med mindre den misstänkte erkänt gärningen eller sannolika skäl föreligga att han begått den.

Erkänner vid förundersökning den misstänkte brott för vilket är stadgat fängelse i två år eller däröver, skall åklagaren, om ej särskilda skäl äro däremot, utan dröjsmål göra anmälan därom hos rätten för beslut angående personundersökning.

4 §.

Rätten må uppdraga åt skyddskonsulent att föranstalta om personundersökning. I annat fall skall rätten utse lämplig person till personundersökare.

5 §.

Skyddskonsulent, skyddsassistent och personundersökare äga, om ej särskilda skäl äro däremot, taga del av anteckningar och andra handlingar från verkställd förundersökning samt närvara vid förhör som hålles med den misstänkte.

6 §.

Barnavårdsnämnd och nykterhetsnämnd skola på begäran av skyddskonsulent, skyddsassistent, personundersökare, åklagare eller domstol meddela upplysningar beträffande misstänkt, med vilken nämnden har att taga befattning, samt föreslå de åtgärder, som nämnden må finna erforderliga för att främja hans anpassning i samhället.

7 §.

Rätten må, när skäl äro därtill, förordna läkare att avgiva läkarintyg angående misstänkt. Sådant intyg skall avfattas enligt anvisningar som meddelas av Konungen.

Om sinnesundersökning ej verkställts, skall läkarintyg som sägs i första stycket inhämtas från psykiater, innan någon dömes till internering eller överlämnas till öppen psykiatrisk vård eller någon som ej fyllt aderton år dömes till ungdomsfängelse.

Misstänkt som ej är häktad är pliktig att för läkarundersökning inställa sig å tid och ort som läkaren bestämmer. Uteblir den misstänkte, må polismyndighet lämna handräckning för hans inställande.

8 §.

Den som utför eller biträder vid utförande av personundersökning må ej obehörigen yppa vad han därvid erfarit rörande enskilds personliga förhållanden. Bryter någon häremot, dömes, om ej gärningen är straffbar såsom ämbetsbrott, till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

9 §.

I ärende angående nåd äger chefen för justitiedepartementet eller den han bemyndigar därtill förordna, att personundersökning skall äga rum eller läkarintyg anskaffas enligt vad i denna lag sägs. Sådant förordnande må ock meddelas av högsta domstolen.

10 §.

Konungen meddelar bestämmelser om ersättning åt den som utför eller biträder vid utförande av personundersökning samt åt läkare, som avgiver intyg enligt 7 §. Sådän ersättning skall gäldas av statsverket.

11 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

Genom lagen upphäves lagen den 18 juni 1954 (nr 444) om personundersökning i brottmål.

2) Förslag

till

Lag

om vissa begränsningar i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet

Härigenom förordnas som följer.

Har någon efter kallelse inrest i riket för att inställa sig vid domstol såsom tilltalad, vittne eller sakkunnig i brottmål skola i fråga om svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet gälla de begränsningar som med avseende å honom föreskrivas i följande överenskommelser, nämligen

1) konventionen mellan Sverige och Belgien den 26 april 1870 angående ömsesidigt utlämnande av förbrytare,

2) avtalet mellan Sverige och Frankrike den 7 mars 1956 rörande ömsesidig rättshjälp i brottmål samt

3) europeiska konventionen den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

3) Förslag

till

Lag

angående upphävande av lagen den 5 juni 1909 (nr 45) om
konsularjurisdiktion

Härigenom förordnas, att lagen den 5 juni 1909 om konsularjurisdiktion skall upphöra att gälla vid utgången av december 1964, då jämväl lagen den 10 juli 1947 (nr 636) om fortsatt tillämpning av äldre rättegångsbalken i mål och ärenden som skola upptagas av konsularrätt eller konsulardomare, så ock vad i övrigt finnes stadgat angående konsularjurisdiktion upphör att gälla.

4) Förslag

till

Lag

om ändring i sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321)

Härigenom förordnas, dels att 6, 18, 33, 41, 41 a, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 51, 53, 54 och 59 §§ sinnessjuklagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges, dels ock att 46 och 46 a §§ sagda lag skola upphöra att gälla.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Vidtages icke — — — — — föranstalta därom.

Bestämmelserna i första stycket skola icke äga tillämpning i avseende å sinnessjuk, som är intagen i *arbetshem, som avses i 41 § lagen om socialhjälp, eller i skola tillhörande*

Bestämmelserna i första stycket skola icke äga tillämpning i avseende å sinnessjuk, som är intagen i *ungdomsvårdsskola, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare, anstalt, som*

¹ Senaste lydelse, se beträffande 6 och 33 §§ SFS 1956: 226, beträffande 18 §, 47 § 3 mom. och 48 § SFS 1937: 470, beträffande 41 §, 47 § 1, 4 och 5 mom., 49 och 51 §§ SFS 1945: 467 samt beträffande 41 a, 42, 43, 44, 46 och 46 a §§ SFS 1954: 446.

(Gällande lydelse)

barna- och ungdomsvården, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare, *tvångsarbetsanstalt*, anstalt, som står under *fångvårdsstyrelsens* inseeende, militärhäkte eller härads- eller stadsfängelse. Beträffande sådan sinnessjuk åligge skyldighet att föranstalta om vård allenast den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrifterna har att sörja därför.

(Föreslagen lydelse)

står under *kriminalvårdsstyrelsens* inseeende, militärhäkte eller härads- eller stadsfängelse. Beträffande sådan sinnessjuk åligge skyldighet att föranstalta om vård allenast den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrifterna har att sörja därför.

18 §.

Kan sinnessjuk — — — — — utom sjukhuset.

Utskrivning enligt första stycket må ej äga rum av den,

som på grund av sin sinnesbeskaffenhet av domstol förklarats icke kunna fällas till ansvar för begånget brott, eller

som, enligt vad känt är, under inflytande av sinnessjukdom begått mot annans personliga säkerhet riktat brott, vilket icke blivit beivrat, eller

som enligt domstols förordnande intagits i allmän uppfostringsanstalt men överförts till sinnessjukhus och slutligt utskrivits från anstalten, eller

som intagits å sinnessjukhus i samband med frigivning från straffarbete eller fängelse eller utskrivning från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt.

Har sinnessjuk, — — — — — annorledes förordnat.

Utskrivning enligt första stycket må ej äga rum av den,

som enligt 31 kap. 3 § brottsbalken av domstol överlämnats till vård enligt sinnessjuklagen, eller

som, enligt vad känt är, under inflytande av sinnessjukdom begått mot annans personliga säkerhet riktat brott, vilket icke blivit beivrat, eller

som för undergående av påföljd för brott varit intagen i fångvårdsanstalt och i samband med att anstaltsvården upphört intagits å sinnessjukhus.

33 §.

Föreligga sådana omständigheter, som i 28 § 1 mom. angivas, beräffande någon, vilken är intagen i *arbetshem, som auses i 41 § lagen om socialhjälp, eller i skola tillhörande barna- och ungdomsvården*, allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller *tvångsarbetsanstalt*, må den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrifterna har att sörja för vård åt honom, föranstalta om hans intagande för observation å sinnessjukhus, som i 28 § 1 mom. sägs.

Beträffande ansökan — — — — — hans sinnessillstånd.

Föreligga sådana omständigheter, som i 28 § 1 mom. angivas, beträffande någon, vilken är intagen i *ungdomsvårdsskola eller allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare*, må den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrifterna har att sörja för vård åt honom, föranstalta om hans intagande för observation å sinnessjukhus, som i 28 § 1 mom. sägs.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

I fråga — — — — — å sökanden.

Har observationen — — — — — vederbörande anstalt.

41 §.

Föreligger anledning till antagande att den, som är misstänkt för brott, begått brottet under inflytande av sådan själslig abnormitet eller tillfälligt rubbad själsverksamhet som avses i 5 kap. 5 § strafflagen, skall domstolen förordna om sinnesundersökning enligt vad nedan sägs, där ej av särskilda skäl sådan undersökning finnes obehövlig. Sinnesundersökning skall ock ske, där domstolen finner särskild utredning om den misstänktes sinnesbeskaffenhet vara av betydelse för bestämmande av påföljd för brottet eller eljest för målets avgörande.

Finnes brottet — — — — — därtill äro.

41 a §.

Uppkommer fråga — — — — — hans sinnesbeskaffenhet.

Beslut om sinnesundersökning må ej meddelas, med mindre den misstänkte erkänt gärningen eller övertygande bevisning förebragts att han begått densamma.

Om sinnesundersökning beslutar domstolen, så snart det lämpligen kan ske. Sådant beslut må dock ej meddelas, med mindre den misstänkte erkänt gärningen eller övertygande bevisning förebragts att han begått den. I beslutet bör angivas vad undersökningen företrädesvis bör avse.

Har beslut — — — — — därtill äro.

Där rätten finner det lämpligt, må rätten förordna, att målet, såvitt angår utredning om den misstänktes sinnesbeskaffenhet, skall handläggas inom stängda dörrar.

Sedan beslut om sinnesundersökning meddelats, skall domstolen skyndsamt översända samtliga handlingar i målet till den sinnessjukavdelning vid fångvården eller det sinnessjukhus, till vilket undersökningen hör.

42 §.

1. Sinnesundersökning av den, som förvaras i häkte, skall verkställas å sinnessjukavdelning vid fång-

Sinnesundersökning av den, som förvaras i häkte, skall verkställas av läkare anställd vid den sinnessjuk-

(Gällande lydelse)

vården av där anställd läkare. För undersökningen skall den häktade överföras till den sinnessjukavdelning, som enligt fångvårdsstyrelsens bestämmande skall mottaga för sinnessjukdom misstänkta från det häkte, där han förvaras. Domstol, som förordnat om undersökningen, skall skyndsamt översända samtliga handlingar i målet till nämnda avdelning.

Undersökningsläkaren må hos polismyndighet begära utredning angående omständigheter av betydelse för undersökningen, så ock hos domstolen göra framställning om att förhör i målet hålles med personer, som kunna antagas äga kännedom om sådana omständigheter. Därvid bör angivas vad utredningen eller förhöret skall avse. Skall förhör äga rum, ankomme på domstolen att föranstalta om att förhöret varder hållet samt att underrätta undersökningsläkaren om förhöret. Angående ersättning åt den, som inkallats till förhöret för att höras, gälle vad angående ersättning av allmänna medel till vittnen finnes stadgat; dock skall ersättningen alltid stanna å statsverket.

2. Sinnesundersökning skall verkställas med största möjliga skyndsamhet och till sin omfattning anpassas efter undersökningsfallets beskaffenhet.

Utlåtande över undersökningen skall avgivas sist inom sex veckor från det handlingarna inkommo till sinnessjukavdelningen, i den mån ej medicinalstyrelsen i särskilt fall på framställning av undersökningsläkaren medgiver anstånd. Vid utlåtandet skola fogas de av domstolen till sinnessjukavdelningen överlämnade handlingarna.

3. I utlåtandet skall undersökningsläkaren angiva den undersöktes sinnesskick vid gärningens begående, så ock huruvida han är i be-

(Föreslagen lydelse)

avdelning vid fångvården, som enligt kriminalvårdsstyrelsens bestämmande skall mottaga för sinnessjukdom misstänkta från det häkte, där den som skall undersökas förvaras. Sinnesundersökning av den, som befinner sig på fri fot, skall verkställas av läkare, som för dylikt ändamål är anställd vid det sinnessjukhus, till vilket undersökningen hör enligt bestämmelser, som meddelas av medicinalstyrelsen. Medicinalstyrelsen må dock, såvitt avser häktad i samråd med kriminalvårdsstyrelsen, för visst fall besluta, att undersökning skall verkställas enligt annan fördelning än som ovan sagts ävensom, när särskilda skäl äro därtill, förordna utomstående läkare att verkställa sinnesundersökning.

Häktad, som skall undersökas, skall överföras till sinnessjukavdelning, som i första stycket sägs. Skall undersökningen verkställas av läkare, som icke är anställd vid sådan avdelning, må dock den häktade under tid som erfordras för undersökningen förvaras i viss fångvårdsanstalt eller i häkte.

Den, som befinner sig på fri fot och skall undersökas, är pliktig att för undersökningen inställa sig å tid och ort, som av undersökningsläkaren bestämmas. Såvitt möjligt skall tillses, att för den, som skall undersökas, ej uppkommer hinder i hans förvärvsverksamhet eller annan allvarlig olägenhet. Finnes det erforderligt för undersökningens verkställande, äge domstolen på framställning av undersökningsläkaren förordna, att den, som skall undersökas, skall intagas å visst sinnessjukhus. Ej må domstolen utan medgivande av den, som skall undersökas, meddela dylikt förordnande, med mindre för brottet är stadgat fängelse, avsättning eller suspension.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

hov av vård å sinnessjukhus. Finnes den undersökte eljest böra på grund av sin sinnesbeskaffenhet bliva föremål för särskild åtgärd, bör sådant anmärkas. I utlåtandet skola ock angivas de skäl och omständigheter, på vilka däri givet omdöme grundas. Förklaras någon, som ej är sinnessjuk eller sinnesslö, vid gärningens begående hava lidit av annan själslig abnormitet av så djupgående natur, att den måste anses jämfäst med sinnessjukdom, skall utlåtandet tillika innehålla skälen till att sådan jämfästhet anses föreligga.

4. De närmare anvisningar som må finnas påkallade beträffande tillämpningen av vad i 2 och 3 mom. är stadgat meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av medicinalstyrelsen.

43 §.

Sinnesundersökning av den, som befinner sig på fri fot, skall verkställas av läkare, som för dylikt ändamål är anställd vid statligt sinnessjukhus. Grunder för sådana undersökningars fördelning mellan vederbörande sjukhus fastställas av medicinalstyrelsen. Domstol, som förordnat om sinnesundersökning varom nu är fråga, skall skyndsamt överlämna samtliga handlingar i målet till det sinnessjukhus, till vilket undersökningen hör.

Den, som skall undersökas, är pliktig att för undersökningen inställa sig å tid och ort, som av undersökningsläkaren bestämmas. Så vitt möjligt skall tillses, att för den, som skall undersökas, ej uppkommer hinder i hans förvärvsverksamhet eller annan allvarlig olägenhet.

Finnes det erforderligt för undersökningens verkställande, äge domstolen på framställning av undersökningsläkaren förordna, att den, som skall undersökas, skall intagas å det sinnessjukhus, där läkaren är an-

Sinnesundersökning skall verkställas med största möjliga skyndsamhet och till sin omfattning anpassas efter syftet med undersökningen och undersökningsfallets beskaffenhet. Skriftligt utlåtande över undersökningen skall avgivas sist inom sex veckor från det handlingarna inkommo till sinnessjukavdelningen eller sjukhuset, i den mån ej medicinalstyrelsen i särskilt fall på framställning av undersökningsläkaren medgiver anstånd. Vid utlåtandet skola fogas de av domstolen till sinnessjukavdelningen eller sjukhuset överlämnade handlingarna.

Utlåtande över sinnesundersökning skall, om ej annat följer av domstolens beslut, innehålla uttalande om den undersöktes behov av vård å sinnessjukhus samt om hans sinnestillstånd vid gärningens begående. Finnes den undersökte eljest böra på grund av sin sinnesbeskaffenhet bliva föremål för särskild åtgärd, skall detta anmärkas. I utlåtandet skola ock angivas de skäl och

(Gällande lydelse)

ställd. Ej må domstolen utan medgivande av den, som skall undersökas, meddela dylikt förordnande, med mindre å brottet kan följa straffarbete, fängelse, avsättning eller mistning av ämbete på viss tid.

I fall, som avses i denna paragraf, skola föreskrifterna i 42 § 1 mom. andra stycket och 2—4 mom. i tillämpliga delar lända till esterrättelse med iakttagande av att den i 2 mom. andra stycket stadgade tiden för utlåtandes avgivande skall räknas från det handlingarna inkommo till sjukhuset.

(Föreslagen lydelse)

omständigheter, på vilka däri givet omdöme grundas.

Undersökningsläkaren må hos polismyndighet begära utredning angående omständigheter av betydelse för undersökningen, så ock hos domstolen göra framställning om att förhör i målet hålles med personer, som kunna antagas äga kännedom om sådana omständigheter. Därvid bör angivas vad utredningen eller förhöret skall avse. Skall förhör äga rum, ankomme på domstolen att föranstalta om att förhöret varder hållet samt att underrätta undersökningsläkaren om förhöret. Angående ersättning åt den, som inkallats till förhöret för att höras, gälle vad angående ersättning av allmänna medel till vittnen finnes stadgat; dock skall ersättningen alltid stanna å statsverket.

De närmare anvisningar som må finnas påkallade beträffande tillämpningen av vad ovan i denna paragraf är stadgat meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av medicinalstyrelsen. Bestämmelser om ersättning åt den som verkställer sinnesundersökning meddelas av Konungen.

44 §.

Prövar domstol ————— i målet.

Vad i 42 § 3 mom. stadgas om utlåtande av undersökningsläkare skall äga motsvarande tillämpning beträffande medicinalstyrelsens utlåtande.

Medicinalstyrelsen äge ————— följande iakttagas:

1) Det åligger ————— i målet.

2) Undersökning av ————— dit överförs.

3) Jämväl medicinalstyrelsen äger begära utredning eller göra framställning om förhör, som i 42 § 1 mom. andra stycket sägs, och för undersökningen påkalla intagning å sinnessjukhus av den, som vistas å fri fot. Varder förhör utsatt, åligge domstolen att underrätta medicinalstyrelsen därom.

4) Vederbörande läkare ————— med avgivandet.

Vad i 43 § andra stycket stadgas om utlåtande av undersökningsläkare skall äga motsvarande tillämpning beträffande medicinalstyrelsens utlåtande.

3) Jämväl medicinalstyrelsen äger begära utredning eller göra framställning om förhör, som i 43 § tredje stycket sägs, och för undersökningen påkalla intagning å sinnessjukhus av den, som vistas å fri fot. Varder förhör utsatt, åligge domstolen att underrätta medicinalstyrelsen därom.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

46 §.

Ej må någon, där anledning föreligger till antagande att han är sinnessjuk, dömas till tvångsarbete utan att undersökning av hans sinnesbeskaffenhet ägt rum.

Å sådan undersökning skola bestämmelserna i 42 och 43 §§ i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande av att vad där stadgas om domstolen i stället skall gälla om myndighet, som påkallat undersökningen; dock att, om läkare hos myndigheten gjort framställning om förhör, det skall ankomma på myndigheten att förordna om sådant förhör vid lämplig underrätt och på rätten att lämna myndigheten meddelande om förhöret och vidtaga de åtgärder, som i 42 § 1 mom. andra stycket omförmälas. Prövar myndigheten erforderligt, att jämväl medicinalstyrelsens utlåtande inhämtas, skola stadgandena i 44 § därvid lända till efterrättelse med enahanda avvikelser, som nyss angående läkarundersökningen sagts.

46 a §.

Finner fångvårdsstyrelsen anledning förekomma därtill att någon, som undergår straff, underkastas förvaring, skall styrelsen, innan interneringsnämndens yttrande i frågan inhämtas, föranstalta om undersökning av hans sinnesbeskaffenhet och beträffande frågan huruvida han efter frigivningen kan antagas bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, där ej av särskilda skäl sådan undersökning finnes obehörlig.

Beträffande undersökningen skola bestämmelserna i 42 § i tillämpliga delar lända till efterrättelse, med iakttagande av att vad där stadgas om domstolen i stället skall gälla om styrelsen; dock att, om läkare hos styrelsen gjort framställning om förhör, det skall ankomma på styrelsen

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

att föranställa om sådant förhör vid lämplig underrätt och på rätten att lämna styrelsen meddelande om förhöret och vidtaga de åtgärder, som i 42 § 1 mom. andra stycket föreskrivas. Prövar styrelsen erforderligt, att jämväl medicinalstyrelsens utlåtande inhämtas, skola stadgandena i 44 § i vad de avse häktad äga motsvarande tillämpning med enahanda avvikelser, som nyss angående läkarundersökningen sagts.

47 §.

1. Misstänkt, som — — — — — nedan föreskrives.

Förklaras den intagne i infordrat utlåtande icke vara i behov av vård å sinnessjukhus, må han ej vidare på grund av stadgande, som nyss sagts, kvarhållas å sinnessjukhuset eller sinnessjukavdelningen; är han häktad, varde till häktet återförd. Samma lag vare, där förundersökning nedlägges eller avslutas utan att åtal mot den intagne väckes eller domstol angående honom meddelar slutligt utslag, vari han icke förklaras på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri.

Förmenar intagen — — — — —

2. Har domstol meddelat utslag, vari häktad, som icke jämlikt 1 mom. kvarhålls å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, förklarats på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri, och är den häktade enligt infordrat utlåtande i behov av vård å sinnessjukhus eller i fall, då utlåtande infordrats, från såväl läkare som medicinalstyrelsen och styrelsens utlåtande lagts till grund för straffrifyrkylarandet, enligt sistnämnda utlåtande i behov av sådan vård, skall han därefter förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården; och vare om honom lag som i 1 mom. sägs.

3. Har någon, som enligt vad ovan sagts förvaras å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvår-

Förklaras den intagne i infordrat utlåtande icke vara i behov av vård å sinnessjukhus, må han ej vidare på grund av stadgande, som nyss sagts, kvarhållas å sinnessjukhuset eller sinnessjukavdelningen; är han häktad, varde till häktet återförd. Samma lag vare, där förundersökning nedlägges eller avslutas utan att åtal mot den intagne väckes eller domstol angående honom meddelar dom vari icke förordnas att han skall överlämnas till vård enligt denna lag.

— — — — — frågan därom.

2. Har domstol förordnat att häktad, som icke jämlikt 1 mom. kvarhålls å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, skall överlämnas till vård enligt denna lag, skall han därefter förvaras å sinnessjukavdelning, som nyss sagts; och vare om honom lag som i 1 mom. sägs.

3. Har genom laga kraftägande dom förordnats att någon, som förvaras å sinnessjukhus eller å sinnes-

(Gällande lydelse)

den, genom laga kraftäggande *utslag förklarats på grund av sin sinnesskaffenhet från ansvar fri*, skall han, om han är intagen å sinnessjukhus, anses vara för vård där intagen samt, om han förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, för vård där förbliva, intill dess plats å *något statens sinnessjukhus* kan beredas honom. I senare fallet ankomme det på vederbörande fångvårdsmyndighet att *hos medicinalstyrelsen göra framställning om den straffriförklarades intagande å sådant sinnessjukhus. Vid framställningen skola, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogas å fångvårdsanstalten* förvarade handlingar, som angå *den straffriförklarade* och äro av betydelse för bedömande av hans sinnestillstånd. Medicinalstyrelsen tillkommer därefter att *meddela erforderliga föreskrifter om den straffriförklarades intagande å visst sinnessjukhus.*

Utan hinder av bestämmelserna i första stycket gälle om fånge, som under verkställighet av straff begått brott men på grund av sin sinnesskaffenhet förklarats från ansvar fri, vad i 48 § finnes föreskrivet.

Föreligger beträffande någon, som icke är häktad, sådant fall, som avses i 2 mom., *äligge det vederbörande länsstyrelse att, om domstolens utslag vinner laga kraft, genast förordna om den straffriförklarades intagande å sinnessjukhus för vård. När sådant förordnande meddelats, skall intagning utan dröjsmål ske å det statens sinnessjukhus, som medicinalstyrelsen, efter anmälan av länsstyrelsen, bestämmer.*

4. Vad ovan i 1—3 mom. sägs angående för brott misstänkt, skall i tillämpliga delar lända till *efterrättelse beträffande den, rörande vilken utlåtande infordrats jämlikt 46 §, med iakttagande av att vad i nämnda mom. stadgas om domstol i stället skall gälla myndighet, vilken äger*

(Föreslagen lydelse)

sjukavdelning vid fångvården *eller i annan fångvårdsanstalt, skall överlämnas till vård enligt denna lag*, skall han, om han är intagen å sinnessjukhus, anses vara för vård där intagen samt i annat fall vårdas å sinnessjukavdelning vid fångvården, intill dess plats å sinnessjukhus kan beredas honom. I senare fallet ankomme det på vederbörande fångvårdsmyndighet att *skyndsamt till medicinalstyrelsen, i huvudskrift eller bestyrkta avskrifter, översända å anstalten* förvarade handlingar, som angå *honom* och äro av betydelse för bedömande av hans sinnestillstånd. Medicinalstyrelsen tillkommer därefter att *föranstalta om hans intagande å visst sinnessjukhus.*

Föreligger beträffande någon, som icke är häktad, sådant fall, som avses i 2 mom., *skall medicinalstyrelsen, om domen vinner laga kraft, föranstalta om att han utan dröjsmål intages å sinnessjukhus för vård.*

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ålägga tvångsarbete, och att vad i samma mom. sägs om den, som förklaras på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri, skall avse den, som på grund av sin sinnesbeskaffenhet förklaras icke kunna dömas till tvångsarbete. Med avvikelse från vad i nämnda mom. stadgas skall dock vård av den, som kvarhålls å sinnessjukavdelning vid fångvården eller som icke är häktad men enligt vederbörligt utlåtande är i behov av vård å sinnessjukhus, beredas å det sinnessjukhus, till vars område han hör, samt ansökan om hans intagande å sådant sjukhus göras hos sjukvårdsläkaren vid sjukhuset.

Ej må någon, angående vilken utlåtande infordrats jämlikt 46 a §, på grund av nämnda lagrum kvarhållas å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården längre än till dess utlåtandet avgivits.

5. Vad i — — — — — sakens utredning.

48 §.

1. Fånge, som befinnes lida av sinnessjukdom eller beträffande vilken anledning finnes till antagande, att han lider av sådan sjukdom, skall så snart ske kan för vård eller observation intagas å sinnessjukavdelning vid fångvården.

Föreligger beträffande någon som för undergående av påföljd för brott är intagen i fångvårdsanstalt anledning till antagande, att han är i behov av vård å sinnessjukhus, skall vederbörande fångvårdsmyndighet draga försorg om hans intagande för vård eller observation å sinnessjukavdelning vid fångvården.

Föreligger beträffande — — — — — nyss nämnts.

Befinnes någon som är intagen i säkerhetsanstalt lida av sinnessjukdom, eller finnes anledning att hos sådan intagen förmoda dylik sjukdom, må vederbörande anstaltsmyndighet draga försorg om hans intagande för vård eller observation å sinnessjukavdelning vid fångvården.

2. Kan sinnessjuk fånge antagas vara vid strafftidens slut i behov av vård å sinnessjukhus, åligge det vederbörande fångvårdsmyndighet att i god tid förut i den ordning, som i 2 kap. sägs, göra ansökan om att den

Kan antagas att den, som för undergående av påföljd för brott är intagen i fångvårdsanstalt, när anstaltsvården upphör kommer att vara i behov av vård å sinnessjukhus, åligge det vederbörande fångvårds-

(Gällande lydelse)

sjuke då varder intagen å sinnessjukhus. I sådant fall må vårdattest utfärdas av läkare som är anställd vid fångvården, ändå att han samtidigt är läkare å det sinnessjukhus, där intagning begärts; och varde i stället för levnadsberättelse vid ansökningen, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogade å vederbörande fångvårdsanstalt förvarade handlingar, som röra den sjuke och äro av betydelse för bedömande av hans sinnestillstånd.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning å sinnessjuk, som skall utskrivas från säkerhetsanstalt och kan antagas efter utskrivningen vara i behov av vård å sinnessjukhus.

49 §.

Är den, — — — — — sjukvårdsläkarens försorg.

Vad i första stycket stadgas om för brott misstänkt skall äga motsvarande tillämpning å den, som är föremål för förfarande, avseende ådömande av tvångsarbete.

51 §.

Motsätter sig sinnessjuk, för vilken plats beretts å sinnessjukhus, att låta sig där intaga, är vederbörande polis- eller militärmyndighet pliktig att på begäran av den, som gjort ansökningen om intagning, lämna den handräckning, som finnes vara av nöden.

Undandrager sig någon, som är misstänkt för brott eller föremål för förfarande, avseende ådömande av tvångsarbete, samt vistas å fri fot, att iakttaga vad enligt 43, 44 eller 46 § åligger honom eller behöver läkare för verkställande av undersökning, varom där förmäles, skydd för sin personliga säkerhet, skall ock på begäran av vederbörande läkare erforderlig handräckning lämnas. Sam-

(Föreslagen lydelse)

myndighet att i god tid förut i den ordning, som i 2 kap. sägs, göra ansökan om att *han* då varder intagen å sinnessjukhus. I sådant fall må vårdattest utfärdas av läkare som är anställd vid fångvården, ändå att han samtidigt är läkare å det sinnessjukhus, där intagning begärts; och varde i stället för levnadsberättelse vid ansökningen, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogade å vederbörande fångvårdsanstalt förvarade handlingar rörande den, som ansökningen avser, vilka äro av betydelse för bedömande av hans sinnestillstånd.

Motsätter sig sinnessjuk, för vilken plats beretts å sinnessjukhus, att låta sig där intaga, är vederbörande polis- eller militärmyndighet pliktig att på begäran av *medicinalstyrelsen* eller den, som gjort ansökningen om intagning, lämna den handräckning, som finnes vara av nöden.

Undandrager sig någon, som är misstänkt för brott samt vistas å fri fot, att iakttaga vad enligt 42 eller 44 § åligger honom eller behöver läkare för verkställande av undersökning, varom där förmäles, skydd för sin personliga säkerhet, skall ock på begäran av vederbörande läkare erforderlig handräckning lämnas. Samma lag vare, där sådant fall provas

(Gällande lydelse)

derlig handräckning lämnas. Samma lag vare, där sådant fall prövas föreligga, att undersökning må äga rum enligt 16 §, och den, om vilkens undersökning är fråga, vägrar att underkasta sig densamma eller läkare för verkställande av undersökningen behöver skydd för sin personliga säkerhet.

(Föreslagen lydelse)

föreligga, att undersökning må äga rum enligt 16 §, och den, om vilkens undersökning är fråga, vägrar att underkasta sig densamma eller läkare för verkställande av undersökningen behöver skydd för sin personliga säkerhet.

53 §.

Den, som utan sjukvårdsläkarens medgivande till någon, som är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, överlämnar eller försöker överlämna vapen eller annat föremål, varmed den intagne lätteligen kan tillfoga sig själv eller annan skada, *straffes, där ej gärningen enligt allmänna strafflagen är med högre straff belagd, med böter från och med femtio till och med ettusen kronor eller med fängelse.*

Den, som utan sjukvårdsläkarens medgivande till någon, som är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, överlämnar eller försöker överlämna vapen eller annat föremål, varmed den intagne lätteligen kan tillfoga sig själv eller annan skada, *dömes, där ej enligt brottsbalken för gärningen är stadgat högre straff, till dagsböter eller fängelse i högst ett år.*

54 §.

Den, som förhjälper eller söker förhjälpa någon, som är intagen å sinnessjukhus eller jämlikt 47 § för vård förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, att avvika från sinnessjukhuset eller sinnessjukavdelningen, *straffes med böter från och med femtio till och med ettusen kronor eller med fängelse. Var den intagne farlig för annans personliga säkerhet och hade gärningsmannen vetskap därom, må till straffarbete i högst ett år dömas.*

Den, som förhjälper eller söker förhjälpa någon, som är intagen å sinnessjukhus eller jämlikt 47 § för vård förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, att avvika från sinnessjukhuset eller sinnessjukavdelningen, *dömes till dagsböter eller fängelse i högst två år.*

59 §.

Så länge särskild sinnessjukavdelning vid fångvården ej finnes i Gotlands län, må sådan undersökning av häktad, varom i 42, 44 eller 46 § förmäles, inom länet verkställas av läkare vid statens sinnessjukhus därstädes och den häktade för sådant ändamål dit överflyttas.

Så länge särskild sinnessjukavdelning vid fångvården ej finnes i Gotlands län, må sådan undersökning av häktad, varom i 42 eller 44 § förmäles, inom länet verkställas av läkare vid statens sinnessjukhus därstädes och den häktade för sådant ändamål dit överflyttas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965. Vad i lagen föreskrives om den som av domstol överlämnats till vård enligt sinnessjuklagen skall tillämpas beträffande den som jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen förklarats fri från ansvar och i avgivet utlåtande befunnits vara i behov av vård å sinnessjukhus.

5) Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 17 och 19 §§ lagen den 20 december 1946
(nr 804) om införande av nya rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 17 och 19 §§ lagen den 20 december 1946 om införande av nya rättegångsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

17 §.

Angår fråga om egendoms förverkande till det allmänna eller annan sådan *påföljd* någon, som ej är tilltalad, skall talan därom föras mot honom. Om sådan talan gälle i tillämpliga delar vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående åtal för brott, vara icke kan följa svårare straff än böter.

Är i ————— är ogrundad.

Hava i ————— de gällande.

Angår fråga om egendoms förverkande till det allmänna eller annan sådan *särskild rättsverkan* någon, som ej är tilltalad, skall talan därom föras mot honom. Om sådan talan gälle i tillämpliga delar vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående åtal för brott vara icke kan följa svårare straff än böter.

19 §.

Har någon genom dom, som må verkställas, ehuru den icke äger laga kraft, dömts till straff eller annan påföljd för brott och är han för sådan verkställighet intagen i fångvårdsanstalt *eller allmän uppfostringsanstalt eller i avbidan på verkställighet tagen i förvar*, skall han vid fullföljd av talan i målet anses som häktad för brottet. Vad nu sagts gälle ock, om någon, som på grund av sin *sinnesbeskaffenhet förklarats fri från ansvar*, är intagen å sinnes-

Har någon genom dom, som må verkställas, ehuru den icke äger laga kraft, dömts till straff eller annan påföljd för brott och är han för sådan verkställighet intagen i fångvårdsanstalt, skall han vid fullföljd av talan i målet anses som häktad för brottet. Vad nu sagts gälle ock, om *rätten överlämnat någon till vård enligt sinnessjuklagen och den dömde på grund av domen är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården.*

¹ Senaste lydelse av 19 §, se SFS 1947:617.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

sjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården.

Vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående brottmål skall, om ej annat är stadgat, i tillämpliga delar gälla, då mot någon, som blivit dömd för brott, vid domstol inledes förfarande, som avser *förening av straff, ådömande av skyddsåtgärd i stället för straff eller åtgärd med avseende å villkorlig dom eller vad eljest tidigare ådömts honom för brottet*; är han intagen i anstalt, som sägs i första stycket, *eller tagen i förvar*, skall han anses som häktad för brottet. Har offentlig förvarare förordnats för den dömd, *skall* arvode och ersättning till försvararen alltid gäldas av statsverket.

Vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående brottmål skall, om ej annat är stadgat, i tillämpliga delar gälla, då mot någon, som blivit dömd för brott, vid domstol inledes förfarande, som avser *undanröjande av påföljd och ådömande av annan påföljd för brott, så ock annan åtgärd i fråga om ådömd påföljd*; är han intagen i anstalt som *avses* i första stycket, skall han anses som häktad för brottet. Har offentlig försvarare förordnats för den dömd, *skola* arvode och ersättning till försvararen alltid gäldas av statsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965; 19 § i dess äldre lydelse skall dock tillämpas i fråga om den som på grund av sin sinnesbeskaffenhet förklarats fri från ansvar.

6) Förslag

till

Lag

om ändring i sjömanslagen den 30 juni 1952 (nr 530)

Härigenom förordnas, *dels* att 61, 77, 78 och 82 §§ sjömanslagen den 30 juni 1952 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att i lagen skall, efter 82 §, införas en ny paragraf, betecknad 82 a §, av nedan angivna lydelse.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

61 §.

Begår någon av besättningen, när fartyget icke befinner sig i svensk hamn, brott *av den art, att svårare straff än fängelse därå kan följa*, är befälhavaren, där icke brottet av ortens myndighet beivras, pliktig tillse, att så snart ske kan med den brottslige hålles förhör enligt bestämmelserna i 64 §.

Begår någon av besättningen, när fartyget icke befinner sig i svensk hamn, brott *för vilket är stadgat fängelse i ett år eller däröver*, är befälhavaren, där icke brottet av ortens myndighet beivras, pliktig tillse, att så snart ske kan med den brottslige hålles förhör enligt bestämmelserna i 64 §.

Befälhavaren skall — — — — — nödigt är.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

77 §.

Sätter sig någon å fartyget anställd upp mot befälhavaren eller den, som i hans ställe förer befälet, och vägrar honom lydnad, straffes med dagsböter eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst ett år.

Överfaller han med våld eller hot om våld befälhavaren eller annan förman i tjänsten eller för att honom till någon tjänsteåtgärd tvinga eller därifrån hindra eller för att å honom för sådan åtgärd hämnas, dömes till fängelse eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, till straffarbete i högst två år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till dagsböter dömas.

78 §.

Göra ombord anställda myteri, dömes anstiftare eller anförare till fängelse eller till straffarbete i högst två år och annan deltagare till fängelse i högst sex månader eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till dagsböter. Övas vid myteriet våld å person eller egendom, må anstiftare eller anförare dömas till straffarbete i högst sex år och annan deltagare till straffarbete i högst två år.

För våld eller annan brottslig gärning, som vid myteri begås, skall ock gärningsmannen straffas enligt vad i 4 kap. 1 och 2 §§ strafflagen sägs.

82 §.

Har den, som begått brottslig handling varom i 76—81 §§ förmäles, för samma handling ålagts disciplinbot enligt 62 §, skall rätten vid brottets bedömande därå fästa skäligt avseende och må i ty fall, efter omständigheterna straffet nedsättas under vad eljest bort följa å gärningen eller ock alldeles bortfalla.

Sätter sig någon å fartyget anställd upp mot befälhavaren eller den, som i hans ställe förer befälet, och vägrar honom lydnad, dömes till dagsböter eller fängelse i högst ett år.

Förgriper han sig med våld eller hot om våld å befälhavaren eller annan förman i dennes tjänsteutövning eller för att tvinga honom till eller hindra honom från tjänsteåtgärd eller hämnas för sådan åtgärd, dömes till fängelse i högst två år. Är brottet ringa, dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Göra ombord anställda myteri genom att samfällt ådagalägga uppsåt att, med förenat våld, sätta sig upp mot befälhavaren eller den som i hans ställe förer befälet, dömes anstiftare och anförare till fängelse i högst två år samt annan deltagare till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Övas vid myteriet förenat våld å person eller egendom, må anstiftare och anförare dömas till fängelse i högst sex år och annan deltagare till fängelse i högst två år.

Har den, som begått brottslig handling varom i 76—81 §§ förmäles, för samma handling ålagts disciplinbot enligt 62 §, skall rätten vid brottets bedömande därå fästa skäligt avseende och må efter omständigheterna ådömas lindrigare straff än för brottet är stadgat eller ock påföljden helt eftergivnas.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

82 a §.

För försök eller förberedelse till brott som avses i 77 § andra stycket, så ock för förberedelse eller stämpling till brott som avses i 78 § eller underlåtenhet att avslöja sådant brott, dömes till ansvar enligt vad i 23 kap. brottsbalken stadgas. Skulle brott varom i 77 § andra stycket sägs, om det fullbordats, hava varit att anse som ringa, må dock ej dömas till ansvar som nu sagts.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

7) Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Härigenom förordnas, *dels* att 6—22, 24—27, 29 och 33 §§ ävensom rubriken före 17 § lagen den 22 maj 1963 om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels* ock att 30 § sagda lag skall upphöra att gälla.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Bifalles framställning om verkställighet här i riket, skall i beslutet därom det ådömda straffet omvandlas till *straffarbete eller fängelse* på lika lång tid. Därvid skall den *danska straffarten fængsel, den finska straffarten tukthus, den isländska straffarten fangelsi och den norska straffarten fengsel* anses svara mot straffarbete samt den *danska straffarten hæfte, den finska straffarten fängelse, den isländska straffar-*

Bifalles framställning om verkställighet här i riket, skall i beslutet därom det ådömda straffet omvandlas till fängelse på lika lång tid.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ten varðhald och den norska straffarten hefte mot fängelse. Det ådömda straffet skall dock alltid anses svara mot straffarbete, om den strafftid som verkställigheten här i riket skall avse överstiger två år.

7 §.

Det till *straffarbete* eller fängelse omvandlade straffet är verkställbart såsom hade straffet ådömts här i riket genom dom, som vunnit laga kraft.

Har straffet — — — — — den staten.

Förvandlingsstraff för — — — — — av dag.

8 §.

Här i riket meddelad dom, varigenom dömts till *straffarbete* eller fängelse, må verkställas i Danmark, Finland, Island eller Norge, om den dömde när verkställighet skall ske är medborgare eller har hemvist i den andra staten. Uppehåller han sig i någon av nämnda stater, må även eljest domen verkställas där, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast.

Skall den — — — — — såsom strafftid.

9 §.

Om någon, som här i riket dömts till *straffarbete* eller fängelse, skall för verkställighet av domen överföras till Danmark, Finland, Island eller Norge, skola bestämmelserna i 7 och 18 §§ lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge äga motsvarande tillämpning.

Vad nu — — — — — andra staten.

10 §.

Övervakning av den, som i Danmark, Finland, Island eller Norge *erhållit villkorlig dom med övervakning*, må på begäran anordnas här i riket.

Det till fängelse omvandlade straffet är verkställbart såsom hade straffet ådömts här i riket genom dom, som vunnit laga kraft.

Här i riket meddelad dom, varigenom dömts till fängelse, må verkställas i Danmark, Finland, Island eller Norge, om den dömde när verkställighet skall ske är medborgare eller har hemvist i den andra staten. Uppehåller han sig i någon av nämnda stater, må även eljest domen verkställas där, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast.

Om någon, som här i riket dömts till fängelse, skall för verkställighet av domen överföras till Danmark, Finland, Island eller Norge, skola bestämmelserna i 7 och 18 §§ lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge äga motsvarande tillämpning.

Övervakning av den, som i Danmark, Finland, Island eller Norge *blivit villkorligt dömd med föreskrift om övervakning*, må på begäran anordnas här i riket.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

I beslut om anordnande av övervakning skall *den allmänna under-rätten* i den ort, där den dömda uppehåller sig eller kan antagas komma att uppehålla sig, utses *till övervakningsdomstol*. Det åligger *övervakningsdomstolen* att förordna övervakare för den dömda.

I beslut om anordnande av övervakning skall *övervakningsnämnden* i den ort, där den dömda uppehåller sig eller kan antagas komma att uppehålla sig, utses *att handhava övervakningen*. Det åligger *övervakningsnämnden* att förordna övervakare för den dömda.

12 §.

Vad för den dömda är bestämt angående provotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats skall gälla såsom om domen givits här i riket. Föreskrifter angående den dömdes åligganden, som meddelats i anslutning till *den villkorliga domen*, skola, om ej *övervakningsdomstolen* förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall vad i svensk lag är stadgat om *villkorlig dom i tillämpliga delar gälla*; *provotiden må dock ej förlängas utöver fem år*.

Vad för den dömda är bestämt angående provotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats skall gälla såsom om domen givits här i riket. Föreskrifter angående den dömdes åligganden, som meddelats i anslutning till domen, skola, om ej *övervakningsnämnden* förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall vad i svensk lag är stadgat om *skyddstillsyn äga motsvarande tillämpning*; *förordnande om behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken må dock ej meddelas*.

Förklaras här i riket det genom den villkorliga domen medgivna anståndet förverkat, skall straff, som är utsatt i domen, verkställas här. I sådant fall skall rätten omvandla frihetsstraff till svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna och bötesstraff till motsvarande belopp i svenskt mynt. Är straff ej utsatt i den villkorliga domen, skall rätten med tillämpning av svensk lag bestämma straff eller annan påföljd för brottet; tillfälle att utföra talan härom skall beredas allmän åklagare.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen eller förverkande av anståndet, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Meddelas i Danmark, Finland, Island eller Norge beslut om ändrade bestämmelser med avseende å domen eller om förverkande av anståndet, skall beslutet äga giltighet här i riket.

13 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å den som vill-

(Gällande lydelse)

dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken övervakning anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där domen meddelats, må domstol, som handlägger ärendet, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

(Föreslagen lydelse)

korligt dömts i Danmark, Finland, Island eller Norge och som ställts under övervakning här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där domen meddelats, må domstol eller övervakningsnämnd, som handlägger ärendet, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

14 §.

Om någon, som i Danmark, Finland, Island eller Norge *erhållit villkorlig dom*, här i riket övertygas om annat brott som begåtts under prövotiden eller före dess början, må rätten, ändå att övervakning i anledning av den *villkorliga* domen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om *villkorlig dom förklara det villkorliga anståndet förverkat. Därvid skola bestämmelserna i 12 § andra stycket äga tillämpning.*

Om någon, som *villkorligt dömts* i Danmark, Finland, Island eller Norge, här i riket övertygas om annat brott som begåtts under prövotiden eller före dess början, må rätten, ändå att övervakning i anledning av den *tidigare* domen ej anordnats här, *undanröja den ådömda påföljden och för brotten döma till gemensam påföljd. Därvid skall den tidigare domen anses som dom å skyddstillsyn.*

15 §.

Övervakning av den, som här i riket *erhållit villkorlig dom med övervakning*, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å *den villkorliga domen*, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om *den villkorliga domen* beslutas här i riket, såframt den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till svensk *domstol* hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Sålunda hänskjutet ärende upptages av den *rätt* som vid tiden för överflyttningen *var övervakningsdomstol*.

Övervakning av den, som här i riket *dömts till skyddstillsyn*, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å *skyddstillsynen*, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om *skyddstillsynen* beslutas här i riket, såframt den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till svensk *myndighet* hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Sålunda hänskjutet ärende upptages av den *övervakningsnämnd* som vid tiden för överflyttningen *handhade övervakningen*.

16 §.

Har i Danmark, Finland, Island eller Norge beslutats *förverkande av*

Har i Danmark, Finland, Island eller Norge beslutats *undanröjande*

(Gällande lydelse)

anstånd med avseende å villkorlig dom, som meddelats här i riket, skall beslutet äga giltighet här.

(Föreslagen lydelse)

av villkorlig dom eller skyddstillsyn, som ådömts här i riket, skall beslutet äga giltighet här.

**Om tillsyn över villkorligt frigiven
m. m.**

**Om övervakning av villkorligt
frigiven m. m.**

17 §.

Tillsyn över den, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelse eller i Norge av fängsel, må på begäran anordnas här i riket.

Övervakning av den, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelse eller i Norge av fängsel, må på begäran anordnas här i riket.

18 §.

I beslut om anordnande av tillsyn skall fångvårdsstyrelsen utse tillsynsman för den frigivne.

I beslut om anordnande av övervakning skall övervakningsnämnden i den ort, där den frigivne uppehåller sig eller kan antagas komma att uppehålla sig, utses att handhåva övervakningen. Det åligger övervakningsnämnden att förordna övervakare för den frigivne.

19 §.

Vad för den frigivne är bestämt angående provotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett skall gälla såsom om frigivningen ägt rum här i riket. Föreskrifter angående den frigivnes åligganden, som meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen, skola, om ej fångvårdsstyrelsen förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall tillämpas vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning; dock må provotiden ej förlängas.

Förklaras här i riket den villkorligt medgivna friheten förverkad, skall verkställighet här ske av det vid frigivningen återstående straffet, omvandlat till svensk straffart med tillämpning av de i 6 § angivna grunderna.

Vad för den frigivne är bestämt angående provotid och övervakningstid i den stat där frigivningen skett skall gälla såsom om frigivningen ägt rum här i riket. Föreskrifter angående den frigivnes åligganden, som meddelats i anslutning till den villkorliga frigivningen, skola, om ej övervakningsnämnden förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall tillämpas vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning; dock må provotiden ej förlängas.

Förklaras här i riket den villkorligt medgivna friheten förverkad, skall verkställighet här ske av det vid frigivningen återstående straffet, omvandlat till fängelse på lika lång tid.

Beslutas i — — — — — i riket.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

20 §.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig frigivning, som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken *tillsyn* anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där frigivningen skett, må *fångvårdsstyrelsen* eller, när den dömd övertygats om annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å villkorlig frigivning, som beslutats i Danmark, Finland, Island eller Norge och beträffande vilken *övervakning* anordnats här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där frigivningen skett, må *övervakningsnämnden* eller, när den dömd övertygats om annat brott, domstolen hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

21 §.

Om någon, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelsi eller i Norge av fängsel, här i riket övertygas om annat brott som han begått under prøvotiden, må rätten, ändå att *tillsyn* i anledning av den villkorliga frigivningen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad. Därvid skola bestämmelserna i 19 § andra stycket äga tillämpning.

Om någon, som villkorligt frigivits efter avtjänande i Danmark av fängsel, i Finland av tukthus eller fängelse, i Island av fängelsi eller i Norge av fängsel, här i riket övertygas om annat brott som han begått under prøvotiden, må rätten, ändå att *övervakning* i anledning av den villkorliga frigivningen ej anordnats här, med tillämpning av vad i svensk lag är stadgat om villkorlig frigivning förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad. Därvid skola bestämmelserna i 19 § andra stycket äga tillämpning.

22 §.

Tillsyn över den, som här i riket villkorligt frigivits efter avtjänande av *straffarbete* eller fängelse, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Övervakning av den, som här i riket villkorligt frigivits efter avtjänande av fängelse, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i — — — — —

— — i riket.

Ändå att *tillsynen* överflyttats må åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas här i riket, såframt den frigivne här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till *fångvårdsstyrelsen* hänskjuter ärende om sådan åtgärd.

Ändå att *övervakningen* överflyttats, må åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas här i riket, såframt den frigivne här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till *svensk myndighet* hänskjuter ärende om sådan åtgärd. *Sålunda hänskjutet ärende upptages av den övervakningsnämnd som vid tiden för överflyttningen handhade övervakningen.*

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

24 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § göres av vederbörande myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Framställningen må — — — — — den meddelats.

Innan framställning — — — — — i ärendet.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § göres av vederbörande myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge.

25 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § prövas av fångvårdsstyrelsen.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning eller tillsyn i Danmark, Finland, Island eller Norge göres av fångvårdsstyrelsen i fall som avses i 3, 8 och 22 §§ samt av övervakningsdomstolen i fall som avses i 15 §.

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § prövas av kriminalvårdsstyrelsen.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning i Danmark, Finland, Island eller Norge göres av kriminalvårdsstyrelsen i fall som avses i 3 och 8 §§ samt av övervakningsnämnden i fall som avses i 15 och 22 §§.

26 §.

Talan mot fångvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag föres genom besvär hos Konungen.

Om ej annorlunda förordnas, skall fångvårdsstyrelsens beslut omedelbart lända till efterrättelse.

Är den dömda här i riket omhändertagen för verkställighet av dom, som avses i fångvårdsstyrelsens beslut, skall i fråga om förberedande och utförande av hans talan mot beslutet vad i rättegångsbalken är stadgat om offentlig försvarare äga motsvarande tillämpning; arvode och ersättning till försvararen skola dock alltid gäldas av statsverket.

Talan mot kriminalvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag föres genom besvär hos Konungen.

Om ej annorlunda förordnas, skall kriminalvårdsstyrelsens beslut omedelbart lända till efterrättelse.

Är den dömda här i riket omhändertagen för verkställighet av dom, som avses i kriminalvårdsstyrelsens beslut, skall i fråga om förberedande och utförande av hans talan mot beslutet vad i rättegångsbalken är stadgat om offentlig försvarare äga motsvarande tillämpning; arvode och ersättning till försvararen skola dock alltid gäldas av statsverket.

27 §.

Talan mot övervakningsdomstols beslut om framställning enligt 15 § första stycket föres genom besvär hos hovrätt. Över hovrättens beslut må klagan icke föras.

Talan mot övervakningsnämnds beslut om framställning enligt 15 § första stycket föres genom besvär hos hovrätt. Besvärstiden räknas från den dag den dömda erhöi del

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

av beslutet. Över hovrättens beslut må klagan icke föras.

Atnöjes villkorligt frigiven icke med övervakningsnämnds beslut om framställning enligt 22 §, äger han hos kriminalvårdsnämnden påkalla prövning av beslutet. Talan må ej föras mot kriminalvårdsnämndens beslut.

Övervakningsnämnds beslut som avses i denna paragraf länder omedelbart till efterrättelse, såvida ej annorlunda förordnas.

29 §.

Har framställning om verkställighet av straff enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § bifallits eller har förverkande beslutats enligt 14 eller 21 §, må ej här i riket väckas åtal för gärning som avses i den i den andra staten meddelade domen. Med avseende å bestämmelser i svensk lag om sammanträffande av brott och om förändring av straff skall så anses som hade domen meddelats här i riket; vad i 4 kap. 3 och 4 §§ strafflagen stadgas skall dock ej äga tillämpning i fråga om brott, för vilket straff bestämts i annan stat, ej heller skall tillämpas vad i 18 § lagen om verkställighet av bötesstraff är föreskrivet.

Utan hinder av vad i första stycket sägs må väckas talan, som avses i 25 kap. 13 § strafflagen.

Har framställning om verkställighet av straff enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § bifallits eller har undanröjande beslutats enligt 14 § eller förverkande enligt 21 §, må ej här i riket väckas åtal för gärning som avses i den i den andra staten meddelade domen. Med avseende å bestämmelser i svensk lag om sammanträffande av brott och om förändring av påföljd skall så anses som hade domen meddelats här i riket. Vad i 23 § lagen om verkställighet av bötesstraff är föreskrivet skall dock ej äga tillämpning.

Utan hinder av vad i första stycket sägs må väckas talan, som avses i 20 kap. 15 § brottsbalken.

30 §.

Har framställning om verkställighet enligt 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 § eller tillsyn enligt 17 § bifallits eller har förverkande beslutats enligt 14 eller 21 §, och övertygas den dömda sedermera här i riket om brott, begånget innan frihetsstraff som ådömts genom den tidigare domen börjat verkställas, må, såframt omständigheterna föranleda därtill, dö-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

mas till lägre straff än för brottet
är stadgat.

33 §.

Konungen äger förordna att befo-
genhet som enligt denna lag tillkom-
mer *fångvårdsstyrelsen* må utövas
av annan myndighet.

Konungen äger förordna att befo-
genhet som enligt denna lag tillkom-
mer *kriminalvårdsstyrelsen* må ut-
övas av annan myndighet.

Föranleder verkställighet — — — — — kronans fordran.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

Vad i denna lag sägs om dom å fängelse skall äga motsvarande tillämp-
ning i fråga om dom å straffarbete.

Har villkorlig dom meddelats enligt 1 § lagen den 22 juni 1939 om villkor-
lig dom, skall vid tillämpningen av förevarande lag vad i lagen sägs om
skyddstillsyn äga motsvarande tillämpning.

8) Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 197) om
allmänt kriminalregister

Härigenom förordnas, att 1—4, 6—8, 10, 11 och 13 §§ lagen den 22 maj
1963 om allmänt kriminalregister skola erhålla ändrad lydelse på sätt ne-
dan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Hos *fångvårdsstyrelsen* skall fin-
nas ett allmänt kriminalregister, in-
nehållande uppgifter som sägs i
denna lag.

Hos *kriminalvårdsstyrelsen* skall
finnas ett allmänt kriminalregister,
innehållande uppgifter som sägs i
denna lag.

2 §.

Registret skall innehålla uppgif-
ter angående dem som av domstol
eller annan myndighet i riket

Registret skall innehålla uppgif-
ter angående dem som av domstol i
riket

1. blivit dömda till fängelse,
straffarbete, ungdomsfängelse eller
förvaring eller internering i säker-
hetsanstalt;

1. dömts till fängelse, villkorlig
dom, skyddstillsyn, ungdomsfängel-
se eller internering;

2. erhållit villkorlig dom;

2. överlämnats till vård enligt

(Gällande lydelse)

3. blivit dömda med tillämpning av 12, 20, 21, 22 eller 23 kap. strafflagen till dagsböter ej under sextio eller med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen till böter för brott, varå enligt lag kan följa straffarbete, eller med tillämpning av 6 § sistnämnda kapitel till böter;

4. med tillämpning av 5 kap. 5 § strafflagen förklarats ej kunna fällas till ansvar för gärning, om vilken de blivit övertygade; eller

5. blivit dömda till tvångsarbete.

I registret skall antecknas den registrerades namn och vad i övrigt må erfordras till hans betecknande, brottet eller, då tvångsarbete ådömts, anledningen därtill samt uppgift om verkställd personutredning och om domen eller beslutet. Är fråga om villkorlig dom å förvandlingsstraff för böter, skall jämväl upplysning om bötesbeslutet antecknas.

3 §.

I registret skall anteckning ske

1. om för den som erhållit villkorlig dom prövotiden förlänges eller ock anståndet förklaras förverkat eller förklaras skola avse jämväl annat brott;

2. om för den som villkorligt frigivits prövotiden förlänges, den villkorligt medgivna friheten förklaras förverkad eller det förut ådömda straffet förklaras avse jämväl annat brott; samt

3. om ungdomsfängelse eller för-

(Föreslagen lydelse)

sinnessjuklagen eller till öppen psykiatrisk vård eller, om för brottet är stadgat fängelse, till vård enligt lagen om nykterhetsvård; eller

3. erhållit anstånd med verkställigheten av förvandlingsstraff.

Har brott, för vilket dömts till skyddstillsyn, enligt domen begåtts under inflytande av sådan själslig abnormitet som avses i 33 kap. 2 § brottsbalken, eller har i dom å skyddstillsyn meddelats förordnande om behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken, skall detta särskilt anmärkas i registret.

I registret skall antecknas brottet samt uppgift om verkställd personutredning och om domen eller beslutet.

I registret skall anteckning ske

1. om för den som dömts till påföljd av beskaffenhet att skola antecknas i registret prövotid förlänges eller påföljden förklaras skola avse jämväl annat brott eller undanröjes eller ock påföljd förklaras skola träda i stället för annan påföljd;

2. om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad;

3. om för den som dömts till

(Gällande lydelse)

varing eller internering i säkerhetsanstalt förklaras skola avse jämväl annat brott eller träda i stället för annan påföljd.

(Föreslagen lydelse)

skyddstillsyn förordnande meddelas om behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken;

4. om för den som dömts till ungdomsfängelse domstol förlänger den längsta tid som ungdomsfängelse må pågå eller föreskriver, att överförande till vård utom anstalt ej må ske före viss tidpunkt;

5. om för den som dömts till internering domstol medger förlängning av tiden för vård i anstalt eller bestämmer ny minsta tid för anstaltsvården;

6. om beslut meddelas jämlikt 34 kap. 10 § brottsbalken; samt

7. om för den som erhållit anstånd med verkställigheten av förvandlingsstraff prövotiden förlänges eller anståndet förklaras förverkat.

4 §.

Registret skall innehålla anteckning om

1. intagning i och frigivning från anstalt av den som dömts till fängelse eller straffarbete, med angivande vid villkorlig frigivning av den återstående strafftidens längd;

2. intagning i och utskrivning från anstalt av den som dömts till ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt;

3. upphörande av tillsynen över den som på prov utskrivits från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt; samt

4. frigivning från tvångsarbetsanstalt.

Har någon, om vars frigivning eller utskrivning från annan anstalt än säkerhetsanstalt anteckning skall ske i registret, under vistelsen å anstalten av dess läkare befunnits lida av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av

Registret skall innehålla anteckning om

1. intagning i och frigivning från anstalt av den som dömts till fängelse, med angivande vid villkorlig frigivning av den återstående strafftidens längd; samt

2. anstaltsvårdens början, övergång till vård utom anstalt samt återintagning i anstalt beträffande den som dömts till ungdomsfängelse eller internering ävensom upphörande av sådan påföljd.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

sjölsverksamheten, skall anteckning därom ske i registret.

6 §.

I registret skall anteckning göras om uppgift, som enligt till *fångvårdsstyrelsen* inkommet meddelande intagits i allmänt danskt, finskt, isländskt eller norskt kriminalregister beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller beträffande svensk dom eller svenskt beslut, såvitt uppgiftens innehåll motsvarar vad i 2—5 §§ här ovan avses. Detsamma skall gälla om uppgift, som enligt överenskommelse mellan Sverige och annan stat lämnas från den staten.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av *straffarbete* eller fängelse, övervakning av *villkorligt dömd* eller *tillsyn över villkorligt frigiven*.

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut om verkställighet, övervakning, *tillsyn* eller förverkande, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

7 §.

Uppgift, som beträffande någon intagits i registret, skall utgå därur

1. om överrätt genom dom eller beslut, som vunnit laga kraft, frikämt honom för den åtalade gärningen eller ock dömt honom *allena* till påföljd, som *icke* skall antecknas i registret;

I registret skall anteckning göras om uppgift, som enligt till *kriminalvårdsstyrelsen* inkommet meddelande intagits i allmänt danskt, finskt, isländskt eller norskt kriminalregister beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller beträffande svensk dom eller svenskt beslut, såvitt uppgiftens innehåll motsvarar vad i 2—5 §§ här ovan avses. Detsamma skall gälla om uppgift, som enligt överenskommelse mellan Sverige och annan stat lämnas från den staten.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av fängelse eller övervakning av *den som villkorligt frigivits* eller *dömts till skyddstillsyn*.

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut om verkställighet, övervakning, *undandröjande* eller förverkande, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

Uppgift, som beträffande någon intagits i registret, skall utgå därur

1. om överrätt genom dom eller beslut, som vunnit laga kraft, frikämt honom för den åtalade gärningen eller ock *funnit honom skyldig till denna men icke* dömt honom till påföljd, som skall antecknas i registret;

(Gällande lydelse)

2. om överrätt genom beslut, som vunnit laga kraft, befriat honom från tvångsarbete;

3. om han efter resning frikänts eller dömts till annan påföljd än som avses i 2 §;

4. när han avlidit; eller

5. när åttio år förflutit från hans födelseår.

(Föreslagen lydelse)

2. om han efter resning frikänts eller dömts till annan påföljd än som avses i 2 §;

3. när han avlidit; eller

4. när åttio år förflutit från hans födelseår.

8 §.

Utdrag av registret skall meddelas, när framställning därom göres

1. av domstol eller allmän åklagare;

2. av justitiekanslern, riksdagens justitieombudsman eller militieombudsman, *interneringsnämnden eller statens kriminaltekniska anstalt*; eller

3. av myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om utlämning för brott, utlämningslagen *eller lagen angående lösdrivares behandling*, med anledning av ärende vari fråga uppkommit om sådan åtgärd.

Till annan — — — — — tillstånd därtill.

Utdrag av registret skall meddelas, när framställning därom göres

1. av domstol eller allmän åklagare;

2. av justitiekanslern, riksdagens justitieombudsman eller militieombudsman *eller rikspolisstyrelsen*; eller

3. av myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om utlämning för brott *eller* utlämningslagen, med anledning av ärende vari fråga uppkommit om sådan åtgärd.

10 §.

I registerutdrag enligt 8 § skall, om ej annat följer av vad nedan stadgas, icke medtagas anteckning om

1. böter, villkorlig dom eller straffriförklaring enligt 2 § 4, sedan tio år förflutit från domen eller beslutet; samt

2. fängelse *eller straffarbete*, i annat fall än som avses under 1, ungdomsfängelse, förvaring eller internering i säkerhetsanstalt *eller tvångsarbete*, sedan tio år förflutit från frigivningen eller utskrivningen från anstalt.

Har före — — — — — motsvarande tillämpning.

Skall med — — — — — verkställd sinnesundersökning.

Bestämmelserna — — — — — av 6 §.

I registerutdrag enligt 8 § skall, om ej annat följer av vad nedan stadgas, icke medtagas anteckning om

1. villkorlig dom, *skyddstillsyn, överlämnande till särskild vård eller anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff*, sedan tio år förflutit från domen eller beslutet; samt

2. fängelse, ungdomsfängelse eller internering, sedan tio år förflutit från frigivningen *eller övergången till vård utom anstalt*.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

I fråga om utdrag jämlikt 9 § skall vad i 10 § stadgas äga motsvarande tillämpning med följande avvikelser:

1. Såvitt avser anteckning om böter, villkorlig dom, fängelse eller straffarbete i högst ett år eller ungdomsfängelse skall i stället för den i 10 § första stycket angivna tiden gälla en tid av fem år.

2. Anteckning om påföljd, vilken ådömts endast för gärning som någon begått innan han fyllt aderton år, skall ej i något fall medtagas.

3. Föreskriften i 10 § tredje stycket andra punkten skall ej gälla.

I fråga om utdrag jämlikt 9 § skall vad i 10 § stadgas äga motsvarande tillämpning med följande avvikelser:

1. Såvitt avser anteckning om fängelse i högst ett år, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsfängelse eller anstånd med verkställighet av förvandlingsstraff skall i stället för den i 10 § första stycket angivna tiden gälla en tid av fem år.

2. Anteckning om påföljd, vilken ådömts endast för gärning som någon begått innan han fyllt aderton år, skall ej i något fall medtagas.

3. Föreskriften i 10 § tredje stycket andra punkten skall ej gälla.

13 §.

Till utländsk — — — — — hemvist där.

Har verkställighet av frihetsstraff, övervakning av villkorligt dömd eller tillsyn över villkorligt frigiven överflyttats hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller härifrån till någon av nämnda stater, må, även i annat fall än i första stycket sägs, i den ordning Konungen bestämmer till myndighet i den stat från eller till vilken överflyttning skett redovisas anteckningar rörande den som avses med beslutet om överflyttning. Detsamma skall gälla i fråga om anteckning, som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Konungen äger bemyndiga fångvårdsstyrelsen att, då det för utredning i brottmål begäres av utländsk domstol eller åklagarmyndighet, meddela utdrag av registret.

På framställning — — — — — tillstånd därtill.

Har verkställighet av frihetsstraff eller övervakning av den som villkorligt dömts eller villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn överflyttats hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller härifrån till någon av nämnda stater, må, även i annat fall än i första stycket sägs, i den ordning Konungen bestämmer till myndighet i den stat från eller till vilken överflyttning skett redovisas anteckningar rörande den som avses med beslutet om överflyttning. Detsamma skall gälla i fråga om anteckning, som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Konungen äger bemyndiga kriminalvårdsstyrelsen att, då det för utredning i brottmål begäres av utländsk domstol eller åklagarmyndighet, meddela utdrag av registret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965. Beträffande anteckning angående straffarbete, villkorlig dom som meddelats före den 1 januari 1965, förvaring och internering i säkerhetsanstalt samt tillämpning av 5 kap. 5 § strafflagen skola 2, 3, 4, 10 och 11 §§ i deras äldre lydelse alltjämt äga tillämpning. Efter lagens ikraftträdande skall hänsyn ej tagas till anteckning om böter eller tvångsarbete.

9) Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 4 och 12 §§ lagen den 31 maj 1963
(nr 251) om behörighet att utöva tandläkaryrket

Härigenom förordnas, att 4 och 12 §§ lagen den 31 maj 1963 om behörighet att utöva tandläkaryrket skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Har legitimerad tandläkare genom dom, som vunnit laga kraft, dömts till *frihetsstraff* eller avsatts eller suspenderats från tjänst som tandläkare för brott, som han förövat under utövning av tandläkaryrket,

dömts till *straffarbete* för annat brott,

fällts till ansvar för medverkan till obehörig utövning av tandläkaryrket eller

fällts till ansvar för obehörig utövning av läkaryrket, *för* hälsofarligt kvacksalveri eller *för* brott, som avses i 10 § lagen om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område, eller *för* medverkan till brott som nu sagts,

äger medicinalstyrelsen återkalla hans legitimation, om han genom brottet visat sig icke vara skickad att utöva tandläkaryrket.

Har legitimerad tandläkare genom dom, som vunnit laga kraft,

dömts till *fängelse* eller avsatts eller suspenderats från tjänst som tandläkare för brott, som han förövat under utövning av tandläkaryrket,

dömts till *fängelse i minst sex månader* för annat brott,

funnits skyldig till medverkan till obehörig utövning av tandläkaryrket eller

funnits skyldig till obehörig utövning av läkaryrket, *till* hälsofarligt kvacksalveri eller *till* brott, som avses i 10 § lagen om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område, eller *till* medverkan till brott som nu sagts,

äger medicinalstyrelsen återkalla hans legitimation, om han genom brottet visat sig icke vara skickad att utöva tandläkaryrket.

12 §.

Utövar någon, som ej är behörig att utöva tandläkaryrket, detta yrke

Utövar någon, som ej är behörig att utöva tandläkaryrket, detta yrke

(Gällande lydelse)

mot ersättning, dömes för obehörig
utövning av tandläkaryrket till dags-
böter eller fängelse.

Detsamma skall — — — — —

Tandläkare, som — — — — —

(Föreslagen lydelse)

mot ersättning, dömes för obehörig
utövning av tandläkaryrket till dags-
böter eller fängelse *i högst ett år*.

— — — — — behörigheten gäller.

Tandläkare, som — — — — — till dagsböter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965; 4 § i dess äldre lydelse skall dock tillämpas i fråga om den som dömts före denna lags ikraftträdande.

Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 4 mars 1964.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden ROMANUS,
 DIGMAN,
 NORDSTRÖM,
regeringsrådet HOLMGREN.

Enligt lagrådet den 20 februari 1964 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 17 januari 1964, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) *lag om personundersökning i brottmål,*
- 2) *lag om vissa begränsningar i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet,*
- 3) *lag angående upphävande av lagen den 5 juni 1909 (nr 45) om konsularjurisdiktion,*
- 4) *lag om ändring i sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321),*
- 5) *lag angående ändrad lydelse av 17 och 19 §§ lagen den 20 december 1946 (nr 804) om införande av nya rättegångsbalken,*
- 6) *lag om ändring i sjömanslagen den 30 juni 1952 (nr 530),*
- 7) *lag angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.,*
- 8) *lag angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 197) om allmänt kriminalregister, samt*
- 9) *lag angående ändrad lydelse av 4 och 12 §§ lagen den 31 maj 1963 (nr 251) om behörighet att utöva tandläkaryrket.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsrådet Erik Nyman och hovrättsassessorn Gunvor Bergström.

Förslagen föranledde följande uttalanden av lagrådet:

Förslaget till ändring i sinnessjuklagen

42 §.

I förtydligande syfte hemställer lagrådet att sista punkten i första stycket erhåller följande jämkade lydelse: »Utan hinder av vad nu sagts må medi-

cinalstyrelsen för visst fall besluta att sinnesundersökning skall verkställas enligt annan fördelning ävensom, när särskilda skäl äro därtill, förordna utomstående läkare att verkställa sinnesundersökning; är den som skall undersökas häktad, må dock sådant beslut eller förordnande meddelas endast efter samråd med kriminalvårdsstyrelsen.»

47 §.

Med hänsyn till att enligt lagförslagets ingress förevarande paragraf skall erhålla ny lydelse men något fjärde moment ej upptages i förslaget torde bestämmelserna i nuvarande 5 mom. böra upptagas såsom 4 mom. i paragrafen.

Förslaget till ändrad lydelse av 17 och 19 §§ lagen om införande av nya rättegångsbalken

17 §.

Lagrådet hemställer att i första stycket orden »sådan särskild rättsverkan» måtte utbytas mot det i rubriken till 36 kap. brottsbalken använda uttrycket »särskild rättsverkan av brott.»

Förslaget till ändring i lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

I motiveringen till de föreslagna övergångsbestämmelserna uttalas, att villkorlig dom enligt äldre rätt i princip kommer att följa reglerna om skyddstillsyn och att härav följer bl. a. att övervakningsnämnden ersätter övervakningsdomstolen. I anledning härav må erinras om att övervakningsnämnden ersätter övervakningsdomstolen redan på grund av stadgande i 10 § av det för riksdagen framlagda förslaget till lag om införande av brottsbalken.

Förslaget till ändring i lagen om allmänt kriminalregister

2 §.

I motiveringen beröres frågan huruvida registrering av bötesstraff skulle kunna anses erforderlig för de fall då böter ädömas jämte villkorlig dom eller skyddstillsyn. Därvid uttalas att, om återfall i brott sker, det dock är för åklagare och domstolar, som ha att taga ställning till den nya brottsligheten, tillräckligt att genom utdrag av kriminalregistret erhålla upplysning om att vederbörande erhållit villkorlig dom eller dömts till skyddstillsyn, och att om domen kan ha intresse ur personutredningssynpunkt, den regelmässigt torde införskaffas och dess fullständiga innehåll därigenom bli känt.

I anledning av dessa uttalanden vill lagrådet framhålla, att det måste anses ligga i sakens natur att domstolen i fall som nu avses ej kan tillämpa 34

kap. 1 § 1 eller 3 brottsbalken utan att ha tillgång till den äldre domen i dess helhet; det räcker alltså icke med utdrag av kriminalregistret. Domstolen bör överhuvud ha tillgång till den äldre domen så snart det blir aktuellt med att välja mellan de olika alternativen i 34 kap. 1 §. Om det åter är uppenbart att 34 kap. 1 § 2 kommer att tillämpas, d. v. s. att särskild påföljd kommer att dömas för det nya brottet, synes det vara utan nämnvärd betydelse om den tidigare domen å skyddstillsyn eller villkorlig dom var kombinerad med bötesstraff eller ej.

Med hänsyn till det anförda har lagrådet ej något att erinra mot det remitterade förslagets ståndpunkt att bötesstraff ej skall registreras ens i det fall att böterna ådömts jämte villkorlig dom eller skyddstillsyn.

I remissprotokollet uttalas vidare, att tillräckligt starka skäl ej synas föreligga att nu utvidga registreringen till att omfatta också domar å avsättning eller suspension, oaktat det kan tänkas att en sådan dom kan böra föranleda straffskärpning enligt 26 kap. 3 § brottsbalken. Det må härtill fogas, att beträffande de fall, då en dom å avsättning eller suspension är kombinerad med annan påföljd som enligt förslaget skall registreras, samma synpunkter kunna anföras som ovan uttalats beträffande kombination av bötesstraff med villkorlig dom eller skyddstillsyn. Med hänsyn härtill kan lagrådet godtaga förslaget att avsättning eller suspension aldrig skall registreras.

I anslutning till vad i motiven sägs beträffande förvandlingsstraff för böter må framhållas att det i 2 § första stycket 1 använda uttrycket »dem som dömts till fängelse» ej omfattar dem som ålagts förvandlingsstraff. Registrering av förvandlingsstraff skall ske endast i det fall då rätten, enligt 18 § i det för riksdagen framlagda förslaget till lag om verkställighet av bötesstraff, beviljat anstånd med verkställigheten av ålagt förvandlingsstraff.

Frågan huruvida anteckning i kriminalregistret skall ske av beslut om intagning i arbetsanstalt, vilken åtgärd enligt den föreslagna nya lagen om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet skall ersätta den nuvarande påföljden tvångsarbete, kan vara föremål för delade meningar. Sålunda synes vad i remissprotokollet anförts till stöd för registrering av förordnande om anstaltsbehandling vid skyddstillsyn kunna åberopas även som skäl för att registrera beslut om intagning i arbetsanstalt. Vidare kan det ifrågasättas om ej dom angående intagning i arbetsanstalt borde antecknas i kriminalregistret åtminstone i de fall, då rätten förordnar om villkorligt anstånd med verkställighet av domen. Emellertid har lagrådet, med hänsyn till att den föreslagna lagen om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet i princip skall vara sekundär i förhållande till straff och andra påföljder för brott, icke ansett sig ha tillräckligt underlag för att framställa något yrkande om införande av registrering i kriminalregistret av beslut enligt samma lag.

I den föreslagna nya lydelsen av 2 § lagen om allmänt kriminalregister

har icke intagits det nuvarande stadgandet att i registret skall antecknas den registrerades namn och vad i övrigt må erfordras till hans betecknande. Någon saklig ändring innebär detta ej, då dylika uppgifter få anses omfattade av föreskriften om registrering av »dem som dömts ...». Det kan ofta vara angeläget att, utöver den dömdes namn, registrera benämning, under vilken han är känd. Vidare må påpekas att domstols förordnande enligt 33 kap. 3 § brottsbalken, att straff skall anses till viss del eller i sin helhet verkställt, ingår i domen och sålunda skall registreras. Erinran härom bör göras på blanketten till uppgifter till kriminalregistret.

3 och 4 §§.

Till de uppgifter, som enligt remissprotokollet äro av betydelse beträffande fängelse, må fogas uppgift om tiden då brottet begåtts; denna tid är stundom avgörande vid återfall, se 26 kap. 3 § brottsbalken. Tiden för brottet får anses innefattad i den uppgift om brottet som enligt 2 § sista stycket skall lämnas. Erinran härom bör göras å blanketten till uppgift till registret.

I remissprotokollet ha behandlats vissa fall av sammanträffande av ungdomsfängelse med fängelse på viss tid; dessa fall avses i 34 kap. 12 § andra stycket brottsbalken och omfattas av bestämmelsen i 3 § 1 i förslaget. I avslutning härtil må framhållas att sådan konsumtion, som jämlikt 34 kap. 11 §, 12 § första stycket eller 13 § brottsbalken inträder vid sammanträffande på verkställighetsstadiet av vissa påföljder, icke antecknas i kriminalregistret; att på detta sätt konsumtion enligt lag inträtt torde emellertid komma att framgå av de uppgifter om verkställighet som enligt 4 § skola registreras.

Enligt remissprotokollet bör av registret framgå den tidpunkt, då ådömt ungdomsfängelse upphört, vilket enligt 29 kap. 12 § brottsbalken inträffar antingen då ungdomsfängelsenämnden förordnar därom eller vid utgången av den tid som behandlingen längst må pågå. I det sistnämnda fallet innehåller emellertid icke registret tillräckliga uppgifter för att slutdagen för ungdomsfängelset skall kunna beräknas. Behandlingen av den som dömts till ungdomsfängelse må enligt 29 kap. 2 § brottsbalken pågå i högst fem år, varav högst tre år i anstalt. Enligt den föreslagna lagen om behandling i fängvårdsanstalt skall emellertid, förutom avbrott i verkställigheten, även permissioner i vissa fall ej inräknas i behandlingstiden, och fullständiga uppgifter härom torde ej kunna införas i registret. Det synes därför lämpligt att ungdomsfängelsenämnden åläggas att, med stöd av uppgifter som nämnden i sin tur erhåller från vederbörande anstalt eller kriminalvårdsstyrelsen, sända meddelande till kriminalregistret om tiden då ådömt ungdomsfängelse upphört vare sig upphörandet grundar sig på nämndens beslut eller följer av att längsta tiden utlöpt. Bestämmelser i nu angivna hänseende kunna utfärdas i administrativ ordning.

Beträffande internering må framhållas, att punkt 5 i 3 § avser de fall som

omförmälas i 30 kap. 8 § och 34 kap. 13 § andra stycket brottsbalken, men att beslut om minsta tid för den fortsatta anstaltsvården enligt 34 kap. 9 § första stycket faller under punkt 1 i 3 § förevarande lag (interneringen skall här alltid förklaras avse jämväl det nya brottet).

7 §.

För att punkt 2 skall — liksom punkt 1 — omfatta även de fall, då domen innefattar eftergift av eller befrielse från påföljd enligt 2 kap. 6 § eller 33 kap. 2 eller 4 § brottsbalken, bör lydelsen av punkt 2 jämkas till att avse det fall att domstol efter resning meddelat dom eller beslut som avses i 1.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

Utdrag ur protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1964.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 4 mars 1964 avgivna utlåtande över den 17 januari 1964 till lagrådet remitterade förslag till

- 1) lag om personundersökning i brottmål,
- 2) lag om vissa begränsningar i svensk lags tillämplighet och svensk domstols behörighet,
- 3) lag angående upphävande av lagen den 5 juni 1909 (nr 45) om konsularjurisdiktion,
- 4) lag om ändring i sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321),
- 5) lag angående ändrad lydelse av 17 och 19 §§ lagen den 20 december 1946 (nr 804) om införande av nya rättegångsbalken,
- 5) lag angående ändrad lydelse av 17 och 19 §§ lagen den 20 december 1946 (nr 804) om införande av nya rättegångsbalken,
- 6) lag om ändring i sjömanslagen den 30 juni 1952 (nr 530),
- 7) lag angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.,
- 8) lag angående ändring i lagen den 22 maj 1963 (nr 197) om allmänt kriminalregister, samt
- 9) lag angående ändrad lydelse av 4 och 12 §§ lagen den 31 maj 1963 (nr 251) om behörighet att utöva tandläkaryrket.

Efter redogörelse för lagrådets yttrande anför föredraganden följande.

De av lagrådet föreslagna ändringarna i 42 och 47 §§ sinnessjuklagen, 17 § lagen om införande av nya rättegångsbalken och 7 § lagen om allmänt kriminalregister kan jag tillstyrka.

Vad lagrådet anfört rörande utformande av bestämmelser samt blanketter för tillämpningen av lagen om allmänt kriminalregister torde få övervägas när tillämpningsföreskrifterna till lagen skall utfärdas.

I de remitterade lagförslagen torde vissa redaktionella jämkningar böra vidtagas.

Föredraganden hemställer att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga de i enlighet med det anförda ändrade lagförslagen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Margit Hirén